
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÖMER SEYFETTİN'İN MİRAS VE GİZLİ MABED ADLI HİKÂYELERİNİN A1-A2 SEVİYESİNE UYARLANMASI

Emine Zorlu

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EKİM, 2022

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren ….. (….. .) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Emine
Soyadı : Zorlu
Bölümü : Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi
İmza :
Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in Miras ve Gizli Mabed Adlı Hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uyarlanması

İngilizce Adı : Adaptation of Storıes Named Miras and Gizli Mabed by Ömer Seyfettin to A1-A2 Levels in Teachıng Turkısh to Foreing Students

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Emine Zorlu

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Emine ZORLU tarafından hazırlanan "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in Miras ve Gizli Mabed Adlı Hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uyarlanması" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans / Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Zeki GÜREL

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi ……

Başkan: Doç. Dr. Ümmühan TOPCU

Türkçe Öğretmenliği Anabilim Dalı, Başkent Üniversitesi ……

Üye: Doç. Dr. Başak UYSAL

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi ……

Tez Savunma Tarihi: …../…../…….

Bu tezin Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans / Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Unvan Ad Soyad:

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Prof. Dr. Şaban ÇETİN

TEŞEKKÜR

Tez yazma sürecimin başından itibaren desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, doğrulara ulaşmam için her daim telkin eden, tezimin hazırlanması sırasında bu alandaki engin bilgileriyle bana ışık tutan tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Zeki Gürel'e,

Yüksek lisans dönemimde derslerime girip alanım konusunda ilerlememi sağlayan araştırmalarıma yön veren Prof. Dr. Muammer NURLU'ya, Doç.Dr Başak UYSAL'a, Doç.Dr Ülker ŞEN'e,

Eğitim hayatım boyunca maddi-manevi yardımlarını esirgemeyen ve her daim cesaretlendiren aileme,

Her konuda görüş ve önerilerinden yararlandığım, her zaman beni desteklediklerine inandığım canım meslektaşlarım Gamze Delioğlu'na, Ayşenur Karaca'ya, sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Emine Zorlu

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÖMER SEYFETTİN'İN MİRAS VE GİZLİ MABED ADLI HİKÂYELERİNİN A1-A2 SEVİYELERİNE UYARLANMASI

(Yüksek Lisans Tezi)

Emine Zorlu

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Ekim, 2022

ÖZ

Yabancı bir dili öğrenirken sadece; o dile ait sözcük ve belirli dil bilgisi kurallarını öğrenmeyiz. Hedef dilin kültürel özelliklerini, inanç ve değerler sistemini de öğreniriz. Bununla birlikte hedef dilin öğretiminde dili bağlam içerisinde en iyi yansıtan materyaller metinlerdir. Bu bağlamda yabancı dil öğretiminde yardımcı okuma kitapları ve edebi metinler dört temel dil becerisini kazandırmada önemli bir yere sahiptir. Avrupa Ortak Dil Çerçevesi'nde metinlerin sadece okuma becerisinin değil aynı zamanda konuşma,yazma ve dinleme becerisinin de gelişmesine yardımcı olmasından dolayı öğrencilerin fazla sayıda metinle karşılaşması gerektiği üzerinde durulmaktadır. Seviyeye uygun yardımcı okuma kitapları ve edebi metinlerin kullanılması, hedef kitlenin bilgi ve kültür düzeyini artıracağı gibi hedef dile ait düşünme ve algıma sürecine de olumlu yönde etki edecektir. Ayrıca öğrenilen bu dilin ait olduğu kültürü, sosyal yaşamı, tarihini, zihniyetlerini tanıma ve öğrenmede fayda sağlar. Bu çalışmanın amacı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, hedef kitleye yönelik seviyeye uygun yardımcı okuma kitaplarının dili bütüncül olarak aktarmadaki rolü göz önünde bulundurarak öğrencinin yardımcı okuma kitabı ihtiyacını gidermeye yöneliktir. Bu amaçla hazırladığımız çalışmanın yabancılara Türkçe öğretimi alanına katkı sağlayacağını düşünmekteyiz. Çalışmamızda genel tarama modeli

kullanılmış. Bu kapsamda hikâye türündeki yazınsal metinlerin A1-A2 seviyesine uyarlanması üzerinde durulmuştur. Türk hikâyeciliğinin en önemli şahsiyetlerinden olan Ömer Seyfettin'in eserleri Türk kültürüne dair zengin bir içerik sunması ve dil bilgisi yapılarının seviyeye uygun uyarlanabilecek düzeyde olması göz önünde bulundurulmuştur. Bu çalışmanın evrenini, Ömer Seyfettin'nin tüm hikâyeleri oluşturmaktadır. Örneklemi ise "Miras" ve "Gizli Mabed" hikâyeleri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini oluşturan hikayeler uyarlanırken A1-A2 dil seviyesinde bilinmesi gereken dil yapıları; Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni okuma kazanımları esas alınmış, ayrıca Gazi TÖMER ve Ankara TÖMER yabancılara Türkçe ders kitaplarındaki A1-A2 seviyesi dilbilgisi kazanımlarından hareketle belirlenerek sadeleştirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Okuma becerisi, Yardımcı okuma kitabı, Ömer Seyfettin, Yabancılara Türkçe öğretimi.
Sayfa Adedi : xii + 122
Danışman : Doç.Dr. Zeki GÜREL

ADAPTATION OF STORIES NAMED MİRAS AND GİZLİ MABED BY ÖMER SEYFETTİN TO A1-A2 LEVELS IN TEACHING TURKISH TO FOREING STUDENTS

(M. S. Thesis)

Emine Zorlu

GAZİ UNIVERSITY

INSTITUE OF EDUCATIONAL SCIENCES

October, 2022

ABSTRACT

When learning a foreign language only; We do not learn the vocabulary and certain grammatical rules of that language. We also learn the cultural characteristics, belief and value system of the target language. However, in teaching the target language, the materials that best reflect the language in context are texts. In this context, supplementary reading books and literary texts in foreign language teaching have an important place in gaining four basic language skills. In the Common European Framework of Reference for Languages, attention is drawn to the importance of texts in foreign language teaching, and it is emphasized that students should encounter a large number of texts, since the texts help to develop not only reading skills but also speaking and writing skills. Using supplementary reading books and literary texts suitable for the level, it will increase the knowledge and cultural level of the target audience, as well as positively affect the thinking and perception process of the target language. It also helps in recognizing and learning the culture, social life, history and mentalities of the language learned. The aim of this study is to teach Turkish as a foreign language, Considering the role of supplementary reading books suitable for the level of the audience in conveying the language holistically, it is aimed at meeting the student's need for supplementary reading books. We think that the study we have prepared for this purpose will contribute to the field of teaching Turkish to foreigners. In our study, the general scanning model was used. In this context, the

adaptation of the literary texts in the type of story to the A1-A2 level was emphasized. The works of Ömer Seyfettin, one of the most important figures of Turkish storytelling, present a rich content about Turkish culture and the grammar structures are at a level that can be adapted to the level. In this study, all of Ömer Seyfettin's stories have been reached, and the sample is "Heritage" and "Hidden Shrine". A simplification was made by determining the A1-A2 level grammar achievements in Gazi TÖMER and Ankara TÖMER Turkish textbooks for foreigners, based on the reading achievements of the Common European Framework of Reference for Languages.

Key Words : reading skills, supporter reading books, Ömer Seyfettin, Turkish foreign language.
Page Numbers : xii + 122
Supervisor : Doç.Dr. Zeki GÜREL

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU ..... **i**

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI ..... **ii**

TEŞEKKÜR ..... **iv**

ÖZ ..... **v**

ABSTRACT ..... **vii**

İÇİNDEKİLER ..... **ix**

TABLOLAR LİSTESİ ..... **xii**

ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **xiii**

BÖLÜM I **1**

GİRİŞ **1**

Problem Durumu **2**

Araştırmanın Amacı **4**

Araştırmanın Önemi **4**

Sınırlılıklar **5**

Varsayımlar **5**

İlgili Araştırmalar **5**

BÖLÜM II **10**

KURAMSAL ÇERÇEVE **10**

Yabancı Dil Öğretimi **10**

Yabanci Dil Öğretiminde Yöntemler 12
Dil Bilgisi - Çeviri Yöntemi 13
Direkt Yöntem 14
İşitsel-Sözel (Dinle-Konuş)Yöntemi 15
Bilişsel Yöntem 15
İletişimsel Yöntem 16
Yabancı Dil Olarak Türkçe 17
Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metni 18
Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi (CEFR) Düzey Yeterlik Tanımları 19
Yabanci Dil Öğretiminde Okuma-Anlama Becerisi 21
BÖLÜM III 25
YÖNTEM 25
Araştırma Modeli 25
Evren/Örneklem 27
Verilerin Toplanması 27
"Miras" Hikayesinin A1- A2 Seviyesine Uyarlanması 27
"Miras" Hikayesi için Okuma Öncesi Etkinliği 55
Uyarlanmış Hikaye "Miras" 55
"Miras" Hikayesi Için Okuma Sonrası Etkinlikleri 62
"Gizli Mabed" Hikayesinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması 63
"Gizli Mabed" Hikayesi için Okuma Öncesi Etkinliği 91
Uyarlanmış Hikaye "Gizli Mabed" 91
"Gizli Mabed" Hikayesi için Okuma Sonrası Etkinlikleri 98
BÖLÜM IV 99
SONUÇ VE ÖNERİLER 99
KAYNAKÇA 101

EKLER 106

EK-1. Özgün Metin 107

EK-2. Özgün Metin 113

EK-3. Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni Çerçevesinde Hedef Öğrenici Grubunun Bildiği Varsayılan Dilbilgisi Yapıları 120

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. *Ortak Yetenek Düzeyleri- Bütüncül Basamak*.....21

Tablo 2. *Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı DIALANG Öz Değerlendirme İfadeleri (Okuma)* 23

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Düzey yeterlilik tanımları 19

BÖLÜM I

GİRİŞ

Dil insanoğlunun en önemli varlığıdır.İnsan, dil aracılığıyla sorgular, düşüncelerini aktarır. Bir toplumun duygu, düşünce, yaşayış biçimlerini, kültürel özelliklerini en iyi yansıtan araç dildir. Toplumlar arası iletişimin ortaya çıkmasında, farklı milletlerle ilişki kurulmasında, duygu, düşünce ve kültürlerin etkileşimde bulunmasında kuşkusuz en önemli görevi dil üstlenmektedir.

Dil, en sade biçimde insanlar arasında iletişimi sağlayan bir araç olarak tanımlanmaktadır (Bölükbaş ve Keskin, 2010). Dilin bütün tanımlarını incelediğimizde ortak noktanın iletişim olduğunu görmekteyiz (Birol ve Özbay, 2013). Dil, insanların yaşamlarını düzenleyen, onları bir arada tutarak milletleşme çizgisine taşıyan, düşünmeyi, anlamlandırmayı ve anlamlandırılanın aktarılmasını sağlayan bir beceridir. Bu bağlamda dil, bireysel ve toplumsal yaşantının yaratıcısı ve yansıtıcısıdır. (Göçer ve Moğul, 2011)

Konfüçyüs, dilin bu önemini şu şekilde anlatmaktadır:

"Bir memleketin idaresini ele alsaydım, yapacağım ilk iş, hiç şüphesiz dili gözden geçirmek olurdu. Çünkü dil kusurlu ise, kelimeler düşünceyi ifade edemez. Düşünce iyi ifade edilemezse, vazife, hizmetler gerektiği gibi yapılamaz. Vazife ve hizmetin gerektiği şekilde yapılamadığı yerlerde adet, kaide ve kültür bozulur. Adet, kaide ve kültür bozulursa adalet yanlış yönlere sapar. Adalet yoldan çıkarsa, şaşkınlık içine düşen halk ne yapacağını, işin nereye varacağını bilemez. İşte bunun içindir ki, hiçbir şey dil kadar önemli değildir. "

Şüphesiz dil, insanın başta kendisinin bilincine varması, dünyayı tanıması, tepki vermesi, sosyal bir varlık olarak yaşayabilmesi için temel unsurdur.

Son yüzyılda teknolojik,bilimsel gelişmeler ışığında ülkelerin ticari, siyasi, kültürel ilişkileri başka ülkeler ve milletlerle ilişkileri daha da önemli kılmıştır.Bundan dolayı toplumlararası iletişim kurmada ikinci bir dil ihtiyaç haline gelmiştir.

Tüm dünyada yaşanan bu gelişmeler doğrultusunda Türkiye'de stratejik ve jeopolitik konumu gereği etkilenmiş ve Türkçe'ye olan ilgi ve bilimsel çalışmalar artmıştır.Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesine ilişkin yapılan etkinlikler "temel", "orta" ve "yüksek" olarak seviyelendirilmekte;bu seviyelere göre eğitim öğretim faaliyetleri düzenlenmektedir. Seviyelere göre hazırlanmış ders kitabı ve yardımcı kitaplar ile dinleme çalışmalarına yönelik ses kasetleri, CD vb. öğretimde kullanılmaktadır.

Yabancı bir dili öğrenirken sadece; o dile ait sözcük ve belirli dil bilgisi kurallarını öğrenmeyiz. Hedef dilin kültürel özelliklerini, inanç ve değerler sistemini de öğreniriz.Ana dili öğretiminde temel kaynak olarak görülen ders kitapları yabancı dil öğretiminde de temek kaynak olarak kullanılır. Bununla birlikte dil öğretiminde ders kitapları tek başına yeterli değildir. Kaynak materyal olarak hazırlanan yardımcı okuma kitapları hedef dilin öğretiminde önemli bir yere sahiptir. Dilin kültürel özelliklerini kazandırmada büyük etkiye sahip ilgi ve seviyeye gore hazırlanmış yardımcı kitaplara yer verilmelidir. Bu noktada yabancı dil öğretimi çalışmalarında okuma-anlama becerisinin kazandırılması amacıyla kaynak okuma kitabı hazırlama ve edebi metinler önem kazanmıştır. Avrupa Ortak Dil Çerçevesi'nde de yabancı dil öğretiminde metinlerin önemine dikkat çekilmekte, metinlerin sadece okuma becerisinin değil aynı zamanda konuşma ve yazma becerisinin de gelişmesine yardımcı olmasından dolayı öğrencilerin fazla sayıda metinle karşılaşması gerektiği üzerinde durulmaktadır. Bu doğrultuda seviyelere uygun yardımcı okuma kitaplarının hazırlanması, hedef kitlenin bilgi ve kültür düzeyini artıracağı gibi hedef dile ait düşünme ve algıma sürecine de olumlu yönde etki edecektir.

Problem Durumu

Son yüzyılda küreselleşen dünyada, yabancı dil bilmek temel bir gereksinim haline gelmiştir. 21. yüzyılda ülkelerin birbirleri ile olan ticari, siyasi, kültürel ilişkilerinin gelişmesi ile birlikte iletişim kurmada ikinci bir dil zorunlu olmuştur. Son yıllarda ise gerek dünyada gerekse Türkiye'de Türkçeye artan ilgi doğrultusunda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmalar artmıştır.

Yabancı dil öğretimi çalışmalarında temel dil becerileri, dil edinim sürecinin önemli bir parçasıdır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de dört temel beceri olarak adlandırılan dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerileri temel düzeyden ileri düzeye kadar olan süreçte birlikte ele alınır. Yabancı dil öğretiminde okuma, konuşma ve dinleme becerileri gibi okuma becerisi de önemli bir yere sahiptir. Güzel ve Barın (2013) yabancı dil öğretiminde okumanın genel amacını "öğrencinin doğru ve anlayarak okumasının yanında öğrenmekte olduğu dille yazılmış bir metindeki kelimeleri doğru seslendirmesi ve doğru telaffuza alışması" (s. 276) olarak ifade etmiştir.

Bu doğrultuda hedef dilin öğretiminde öğretici ve hedef kitlenin sıklıkla tercih ettiği temel materyal yazılı metinler, ders kitaplarıdır. Fakat yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında gerçekleştirilen akademik çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda, öğretim sürecinde kullanılan ders kitaplarının yanında öğrencinin okuma-anlama becerisini geliştirmeyi hedefleyen yardımcı okuma materyallerinden de faydalanılması gerektiği yönündeki görüş önem kazanmıştır. Nurlu (2019) okuma becerisinin geliştirilmesinde yazılı metinlerin önemini

> "Doğal dil edinim sürecinin en önemli parçası olan dinleme ve okuma becerilerinin geliştirilmesi için hazırlanan gereçler, kitaplar ve etkinlikler ile dili öğrenme daha hızlı gerçekleşecektir. Günümüzde yabancı dil öğretimi çalışmalarında okuma-anlama becerisinin kazandırılması hususunda yardımcı okuma kitabı hazırlama ve yazınsal metinler önem kazanmıştır" (s.95)

diye ifade etmiştir. Hedef dilin öğrenilmesinde öğrencinin bireysel olarak okuma becerisinin gelişmesinde yardımcı okuma kitapları önemli yer tutmaktadır. Öğrenci, bu yardımcı kitaplar aracılığı ile hedef dilin ait olduğu topluluğun kültürü, felsefesi, dünya görüşü hakkında fikir edinir. Buradan hareketle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde fazlaca ihtiyaç hissedilen yardımcı kaynak kitaplarının oluşturulması önemli bir konu haline gelmiştir. Bu konuda yapılan çalışmaların az olması dikkat çekmiştir.

Bu çalışmada yabancılara Türkçe öğretiminde ihtiyaç duyulan kaynak mataeryal ve okuma metinleri için "Edebî Eserlerin" A1-A2 düzeyine uygun uyarlanması sorununu çözmek amacıyla çalışılmıştır. Hedef dili öğrenme sürecinde birey o dilin kültür ve değerleri hakkında da bilgi edinmiş olur. Bundan dolayı bu çalışmada Türk kültürünü ve değerlerini barındıran edebi bir eser seçilmiştir. Bu kapsamda Ömer Seyfettin'in hikâyeleri incelenecektir.Bununla birlikte çalışmada Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metnindeki A1-A2 düzeylerinde okuma becerisine yönelik kazanımlar belirlenmiş ve bunlara göre

uyarlama yapılmıştır.Ömer Seyfettin'in Miras ve Gizli Mabet adlı hikâyelerinin A1-A2 düzeylerine göre uyarlanması çalışmanın ana amacını oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına katkı sağlayacak olması bakımından önemlidir.Türkçe öğretiminde büyük öneme sahip yardımcı okuma kitapları, yabancılara Türkçe öğretiminde de sıklıkla ihtiyaç duyulan yardımcı materyallerin başında gelmektedir. Yapılan alanyazın taramasında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde,Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metnindeki belirtilen kazanımlara göre bireylerin dil düzeylerine, ilgi ve gereksinimlerine göre hazırlanmış kaynakların az olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmada, yabancılara Türkçe öğretiminde eksikliği hissedilen yardımcı okuma kitaplarının oluşturulması hedeflenmektedir.

Araştırmanın Önemi

Son yıllarda yabancılara Türkçe öğretimine yönelik yapılan çalışmalar artmıştır. Buna bağlı olarak ders kitapları dışında hedef dilin öğretiminde yardımcı okuma kitapları önem kazanmıştır. Fakat Yabancılara Türkçe öğretimi alanında öğrencilerin düzeylerine ve gereksinimlerine uygun yardımcı kaynakların eksikliği dikkat çekmiştir. Bu nedenle bu çalışma ile A1-A2 düzeyindeki öğrencilerin okuma becerisini geliştireceğini düşündüğümüz hedef kitlenin kolaylıkla anlayabileceği bir kaynak oluşturmak ve akademik çalışmalara katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yardımcı kitapların kaynak olarak kullanılması kelime öğretiminin kalıcı hale getirilmesi ve Türk kültür ve düşünce yapısını öğretecek olması bakımından da önemlidir. Nurlu(2011), çalışmasında "Fransız ortaokul ve liselerinde Türkçeyi seçmeli yabancı dil olarak alan öğrenciler için çerçeve taslağının hazırlandığını ve bu taslakta Türk edebiyatının seçkin eserlerine yer verilerek edebi metinler üzerinden dili öğrenmelerine katkı sağlandığını ifade etmiştir."

Bu çalışma ile öğrencilerin yalnızca okuma becerisi üzerinde değil aynı zamanda anlama ve yorumlayabilme becerileri üzerinde de bir etkisi olacağı düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

Bu çalışma Ömer Seyfettin'in Miras ve Gizli Mabed hikâyelerinin A1-A2 düzeyinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmek amacıyla uyarlanması ile sınırlandırılmıştır.Avrupa Ortak Çerçeve Metninde A1-A2 düzeyi birlikte verilmektedir.Bundan dolayı çalışma başlangıç düzeyi olarak düşünülmüştür.Bu doğrultuda A2 seviyesi esas alınmıştır.Çalışmada sadeleştirme yapılırken TDK'nin 2011 yılında basılan Türkçe sözlüğü esas alınmıştır.

Varsayımlar

Araştırmada, Ömer Seyfettin tarafından yazılmış hikâyelerin tamamına erişilmiş, örneklem olarak seçilen Miras ve Gizli Mabet hikâyelerinin A1-A2 düzeyine uyarlanmak için uygun olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte Avrupa Ortak Çerçeve Metninde yer alan A1-A2 düzeyine uygun okuma becerisi kazanımlarının bu hikâyelerin uyarlanması için yeterli olacağı varsayılmaktadır.

İlgili Araştırmalar

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde son yıllarda bilimsel çalışmalar artmıştır. Dolayısıyla bu durum Türkçenin öğretiminin önemini artırmaktadır. Bu bölümünde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kapsamında yapılan ilgili bilimsel çalışmalara değinilecektir.

Yüce (2005), "İletişim ve Dil: Yöntemler, Avrupa Dil Portföyü Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi" adlı çalışmasında Türkçenin yabancılara öğretilmesi hususu farklı açılardan ele alınarak, dil öğretiminde yeni açılımlar yapılması gerekliliği anlatılmaya çalışılmıştır.

Aygüneş (2007), "Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Okuma Becerisini Geliştirme Yolları" isimli yüksek lisans tezinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanan 12 seri kitabın okuma becerilerine ilişkin bölümlerini" okuma öncesi etkinlikler, okuma sırasında etkinlikler ve okuma sonrası etkinlikler" başlığı altında incelemiştir.

Demir ve Açık (2011), "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşım ve Seçilecek Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler" adlı çalışmalarında

yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürlerarası yaklaşımdan hareketle kullanacakları metinlerde kültürel ögelerin bulunmasının gerekliliği üzerinde durmuş ve ders kitaplarında yer alacak metinlerde yer alması gereken kültürel ögeleri belirlemiştir. Değerlendirmede kitaplar arasında kültürel unsurlarımızdan hangilerinin öncelikli olarak verilmesi ve ne kadar verilmesi gerektiği konusunda bir ölçütün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Durmuş (2013), "İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Sadeleştirilmiş Metin Sorunları Üzerine" adlı çalışmasında sadeleştirilme sürecine hakim olan yaklaşımlar ve sadeleştirmenin bilimsel aşamalarına dair önemli görülen noktalar, belirli sorular yoluyla ele alınmıştır. Konu, bu alanda ortaya konulmuş olan çeşitli temel kaynaklardan hareketle değerlendirilmiş. Bu doğrultuda temel bir literatür oluşturulmuştur.

Sarıbaş (2014), "Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metnine Göre Yabancılara Türkçe Öğretiminde A1-A2-B1-B2 Seviyesinde Okuma Etkinlikleri ve Örnekleri" isimli yüksek lisans tezinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan okuma metinleri üzerinde durulmuş ve örnek metinler incelenmiştir.

Kutlu (2015), "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşağı ve Perili Köşk Adlı Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması" isimli yüksek lisans tezinde Kaşağı ve Perili Köşk isimli hikâyeler ilgili dil düzeylerine göre sadeleştirmiş ve çalışmasında okuma sürecinin başında ve sonunda uygulanabilecek örnek etkinlikler oluşturmuştur.

Bölükbaş (2015), "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin Dil Düzeylerine Göre Sadeleştirilmesi" isimli çalışmasında yabancılara Türkçe öğretiminde okuma sürecinde kullanılacak metinlerin, Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metninde belirtilen dil seviyelerine göre uyarlanmasında kullanılacak yöntemleri belirtmek ve örnek etkinlikler sunmayı amaçlamıştır. Ayrıca çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılabilecek metin türleri tanıtılmış ve özgün metinlerin sadeleştirilmesinde kullanılacak teknikler açıklanmış ve uygulama örneklerine yer verilmiştir.

Kaya ve Nurlu (2017), "Özgün ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi İçin Sadeleştirilmiş Metinlerde Fiilimsi Kullanımı: Dokuzuncu Hariciye Koğuşu Ve Yılkı Atı Örneği" adlı doktora tezinden üretilen çalışmalarında Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni 'ne uygun olarak A2 düzeyinde Dokuzuncu Hariciye Koğuşu ve Yılkı Atı adlı eserleri sadeleştirilmiş. Eserlerin özgün ve sadeleştirilmiş metinlerinde fiilimsilerin kullanımı incelenmiştir.

Türker (2018), "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Blog Kullanımının Okuma Becerisine Etkisi" adlı doktora tezinde, blog kullanımının üniversite düzeyinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin okuma becerisine etkisini araştırmaktadır. Bu doğrultuda, üniversitelerin Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezlerinde (TÖMER) yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B2 düzeyindeki öğrencilere altı hafta boyunca ders kitaplarındaki konulara paralel olarak ve ilgi alanlarıyla ilgili verilerin sonuçları dikkate alınarak hazırlanan içerik bloglar aracılığıyla uygulanmış. Çalışma öncesinde ve sonrasında uygulanacak okuma becerisi testleriyle öğrencilerin okuduğunu anlama başarıları karşılaştırılarak blogların okuma becerilerine etkisi araştırılmış.

Çetinkaya (2018), "Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültürel Unsurlar: Yedi İklim Türkçe Örneği" adlı yüksek lisans tezinde Yunus Emre Enstitüsünün Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için hazırlamış olduğu Yedi İklim Serisi ders kitaplarında yer alan metinlerin kültürel unsurlar açıdan incelenmesi amaçlanmıştır.

Kaymaz (2018),"Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek İsimli Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uygun Sadeleştirme Çalışması" adlı yüksek lisans tezinde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen A1-A2 seviyesindeki öğrenciler için yaşlarına uygun hikâyeler oluşturmayı amaçlamıştır. Çalışmada Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek isimli hikâyeleri seçilmiş.. Bu hikâyeler Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metnine göre uyarlanmış, okuma öncesi ve okuma sonrası alıştırma çalışmaları yapılmıştır.

Çetinkaya (2018), "Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültürel Unsurlar: Yedi İklim Türkçe Örneği" adlı yüksek lisans tezinde Yunus Emre Enstitüsünün Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için hazırlamış olduğu Yedi İklim Serisi ders kitaplarında yer alan metinlerin kültürel unsurlar açıdan incelenmesi amaçlanmıştır.

Kaymaz (2018),"Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek İsimli Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uygun Sadeleştirme Çalışması" adlı yüksek lisans tezinde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen A1-A2 seviyesindeki öğrenciler için yaşlarına uygun hikâyeler oluşturmayı amaçlamıştır. Çalışmada Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek isimli hikâyeleri seçilmiş.. Bu hikâyeler Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metnine göre uyarlanmış, okuma öncesi ve okuma sonrası alıştırma çalışmaları yapılmıştır.

Berk (2019), "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Elektronik Dinletilerin Dinlediğini Anlama Başarısı ve Dinleme Kaygısına Etkisi" adlı doktora tezinde e-dinletilerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin dinlediğini anlama başarısı ve dinleme kaygısına etkisini

incelemek ve öğrencilerin e-dinletilere/e-dinletilerle desteklenen dil öğretimine yönelik görüşlerini öğrenmek amaçlanmıştır. Dinlediğini anlama başarısı ve dinleme kaygısını azaltma açısından e-dinletilerin pozitif yönde etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrenciler e-dinletilerin konularını, tasarım özelliklerini ve uygulama sürecini genel anlamda olumlu değerlendirmişlerdir. Bu çalışmanın sonuçları, e-dinletilerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde etkili bir araç olduğunu göstermektedir.

Aydın (2019), "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dijital Hikâye Anlatımının Yaratıcı Yazma Becerisine Etkisi" adlı doktora çalışmasında Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin gelişmesinde dijital hikâye anlatımının etkisi incelenmiştir. Araştırmada, dijital hikâye anlatımının Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin yaratıcı yazma becerisine, yazma kaygısına ve yazma öz yeterliğine katkısının olup olmadığı araştırılmıştır. Ayrıca araştırmada araştırmacı gözlem notları, öğrenci görüşleri ve öğrencilerin oluşturdukları ürünler de değerlendirilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre dijital hikâye anlatımıyla işlenen yazma derslerinin mevcut programla işlenen yazma derslerine göre daha etkili olduğu sonucunu varılmıştır.

Yayan (2019), "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Refik Halit Karay'ın Eskici Ve Testi Adlı Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması" adlı yüksek lisans tezinde Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metnini esas alarak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde gereksinim duyulan A2 düzeyinde kaynak okuma kitaplarını oluşturmak ve uyarlamak amaçlanmıştır. Çalışmada Refik Halit Karay'ın "Eskici" ve "Testi" isimli hikayelerine A2 düzeyine göre uyarlama yapılmıştır.

Şenyiğit (2020), "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sözlü Dilin Kelime Sıklığı Ve A1-A2 Seviye Sözlüğü" adlı doktora tezinde sözlü dilde iletişim için en sık kullanılan kelimeleri belirlemek, bu kelimelerin sözlü dildeki anlamlarını dikkate alarak bir A1-A2 seviye sözlüğü hazırlama çalışması amaçlanmıştır. Araştırmada günlük dilde hayatın olağan akışı içinde en sık kullanılan kelimeleri belirlemek üzere katılımlı gözlem yöntemi kullanılmış, 78 farklı ortamda doğrudan yazma yoluyla veriler derlenmiştir.

Yahşi (2020), "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Temel Düzey Söz Varlığını Belirleme: Yabancılar İçin Hazırlanan Türkçe Ders Kitapları İle Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Yazılı Ve Sözlü Anlatım Uygulamalarına Dayalı Söz Varlığı" adlı doktora çalışmasında yabancılara Türkçe öğretiminde temel düzeydeki (A1-A2) söz varlığının belirlenmesinde model bir veri havuzu oluşturmak amaçlanmıştır. Bu çerçevede; hem

temel düzeydeki ders kitapları taranmış hem de temel düzeyde öğrenim gören yabancı öğrencilere yönelik olarak sözlü ve yazılı anlatım uygulamaları yapılmıştır. Çalışma karma yöntemle yürütülmüştür.

Özdin(2020), "Türk Masallarının Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Uyarlanması" adlı yüksek lisans tezinde Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni esas alınarak seviyelere uygun olarak seçilen Türk masallarının, yabancılara Türkçe öğretimi sürecinde B1 ve B2 seviyelerine uyarlanması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda tarama modeli ile 10 adet Türk masalı seçilmiş. Çalışma sonunda Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metnine uygun 5 adet B1 dil seviyesi ve 5 adet B2 dil seviyesi okuma metni uyarlanmıştır.

Kökçü (2020), "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirimine Ömer Seyfettin'in "Rüşvet" Hikâyesi Örneği" adlı çalışmasında metin seçiminden değiştirime kadar göz önünde bulundurulması gereken ilkeler bulunduğunu belirtmiştir. Metnin dil bilgisi ve içerik özellikleri kapsamında söz konusu ilkeler belirlenmeye çalışılmıştır. Daha sonra, bu ilkelere dayanarak B1 düzeyine göre yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler için metin değiştirimi hedeflenmiştir. Değiştirim için Ömer Seyfettin'in 'Rüşvet' adlı hikâyesi kullanılmıştır. Hikâye, kurmaca anlatı metni olması sebebiyle öğrencilerde heyecan uyandıracağı ve evrensel retorik şemayla metnin yapısının daha kolay anlaşılacağı düşünülerek seçilmiştir. Hikâyenin çözümlemesi yapılarak kelime ve cümle düzeylerinde değiştirim işlemleriyle hikâye B1 düzeyine uygun hâle getirilmiştir.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

Yabancı Dil Öğretimi

Bireyin anne karnından itibaren öğrendiği dil, ana dilidir. Yabancı dil ise bireyin bilinçli olarak öğrendiği dildir. TDK'de (2005, s.2102) yabancı dil; "1. Ana dilin dışında olan dillerden her biri. 2. Ana dilin dışında öğrenilen uzmanlık dili. " olarak tanımlanmaktadır.

Yabancı dil öğrenirken birey; hedef dilin tarihi, kültürü, dünyaya bakış açısı hakkında bilgi sahibi olur. Bireylerin ana dilleri haricinde bir dili öğrenme merakının arkasında pek çok farklı sebep bulunur. Dil öğrenme isteklerinin ardında toplumsal ve uluslararası gelişmelerin etkisi önemli yer tutar. Ayrıca birey öğreneceği dile karşı oluşmuş bazı algılarla da karşı karşıya kalır. (Durmuş, 2013, s.208). Bunlar bireyin tercih edeceği dili seçmesinde etkilidir.

21.yüzyılda, teknolojinin ilerlemesiyle birlikte küreselleşen dünyada iletişim başka bir boyuta taşınmıştır. İnternetin hızla hayatımıza girmesiyle insanlar, zaman ve mekândan bağımsız olarak daha kolay iletişim kurmaya başlamıştır. Bu gelişme doğrultusunda dünyada insanların başka milletlerle iletişim kurma ihtiyacı ortaya çıkmış ve bu durum yabancı dil öğretimini gerekli kılmıştır. Bu gereksinimi gidermek için yabancı dil öğretimine yönelik çalışmalar da hızla artmaya başlamıştır. Yabancı dil öğretiminin hedefi; çağdaş yöntem ve tekniklerle dil öğretimini daha nitelikli hale getirmektir. Bu hedef doğrultusunda başta dünya olmak üzere ülkemizde dâhil çalışmalar hız kazanmış, bu alana yönelik kurumların sayısı artmıştır. Yabancı dil öğretiminin temel gayesi; hedef kitleye dört temel dil becerisini kazandırmaktır. Bireylere bu becerilerin edinimi kazandırılarak etkili iletişim kurmaları amaçlanır. Yabancı dil öğretiminde dört temel becerinin kazandırılması yeterli değildir. Dil öğretiminin tam anlamıyla gerçekleşmesi için kültür aktarımı da sağlanmalıdır. Dil kültürün taşıyıcısıdır. Hedef dile ait kültürü öğrenen birey o

milletin tarihi, dünyaya bakış açısı, gelenek ve görenekleri hakkında bilgi sahibi de olur. Yabancı dil edinimi, ana dildeki kavramların, tanımların karşılığını o dilde bulmak değildir. Toplumun ve o toplumun içindeki insanların bakış açılarını,davranışlarını anlayabilmek için o topluma ait dilin edinimi ile gerçekleşir.(Özil, 1991, s.96). Bununla birlikte birey, hedef dilin kültürünü de örtük olarak öğrenmiş olur.

Son yüzyılda yaşanan siyasi, ekonomik, ticari gelişmeler yabancı dil öğretimini zorunlu kılmıştır. Bu doğrultuda dil öğretimi önemli görülmüştür. Dil öğretiminde başarılı öğretimin gerçekleşmesi için ilkeler belirlenmiş, yöntem ve teknikler ortaya koyulmuştur. "Yabancı dil öğretiminde temel ilkeler şunlardır:

1. Dört temel beceriyi geliştirme,

2. Öğretim etkinliklerini önceden planlama,

3. Basitten karmaşığa somuttan soyuta doğru öğretme,

4. Çoklu medya kaynaklarını kullanma,

5. Ana dili ihtiyaç halinde kullanma,

6. Tek seferde tek bir yapıyı sunma,

7. Verilen bilgilerin günlük yaşama aktarılmasını sağlama,

8. Öğrencilerin derse daha aktif katılmalarını sağlama,

9. Bireysel farklılıkları dikkate alma,

10. Öğrencileri motive etme (Demirel, 2010, s.29-32)"

Yabancı dil öğretiminde genel ilkeler ise şunlardır:

1. Öğretime dinleme ve konuşma becerilerini geliştirme ile başlanması,

2. Öğrencilerin temel cümle kalıplarını öğrenmesinin ve ezberlemesinin sağlanması,

3. Kullanılan dilin öğretilmesi,

4. Öğrencilerin yeni dil alışkanlıkları sağlamasına yardımcı olunması,

5. Öğrenilen dilin seslerini en iyi şekilde çıkarmalarının öğretilmesi,

6. Amaç dil ile ana dil arasında sorun olan ses ve yapıların öğretilmesi,

7. Öğretim materyallerinin kolaydan zora doğru sıralanıp sunulması,

8. Yeni cümle kalıplarının bilinen sözcüklerle öğretilmesi,

9. Öğrencilere öğrendiklerini kullanma olanağının tanınması,

10. Yeni bir yapıyı sunmadan önce örnekler verilmesi,

11. Başlangıç düzeyinde öğrenci hatalarının hemen anında düzeltilmesi,

12. Bir seferde bir tek sorunla uğraşılması,

13. Amaç dilin o dili ana dili olarak konuşan kişilerin konuştuğu gibi öğretilmesi,

14. Öğretilen dilin kültürünün de öğretilmeye çalışılması,

15. Sınıf içi bireysel farklılıkların dikkate alınması,

16. Öğrencilerin sınıfta daha çok konuşma yapmalarına olanak sağlanması,

17. Bütün bilinenlerin öğretilmeye çalışılmaması,

18. Öğrencilere sorumluluk verilmesi; öğrencilerin bireysel çalışmalar için yönlendirilmesi. Bu çalışmaların öğrencilerin farklı yönelişlerine cevap verecek nitelikte olmasına dikkat edilmesi,

19. Dersi planlarken derse çeşitlilik getirmeye dikkat edilmesi,

20. Öğrenci başarısını ölçerken sadece öğretilenlerden sorulması; öğretilmeyen konularla ilgili soruların sorulmaması (Demirel, 2010, s. 32-33).

Yabanci Dil Öğretiminde Yöntemler

İnsanlık tarihi kurulduğundan bu yana farklı diller ile karşılaşılmış bu doğrultuda dili öğrenme ve kullanma amacı ihtiyaçlara göre zamanla değişikliğe uğramıştır.Dil öğretiminin tarihsel süreci göz önüne alındığında yabancı dilin nasıl öğretileceği daima tartışma konusu olmuştur.Toplumsal değişiklikler,bilimsel gelişmeler,teknoloji ve ticaretin ilerlemesi gibi nedenlerden dolayı yabancı dil öğretiminde farklı yaklaşımlara gereksinim hissedilmiştir.

Neuner/Hundfeld'e (1993) göre yabancı dil öğretiminde yaklaşımlara etki eden ve zamanla değişmesine sebep olan etkenler şöyle sıralanabilir:

• Pedagoji ve yöntembilim araştırmalarındaki gelişmeler.

• Dilbilim araştırmalarında ortaya çıkan yeni görüşler.

• Hedef dilin ana dil olarak konuşulduğu ülkeye yönelik edinilen bilgi ve ülkeye dair bakış açısı.

• Bireysel farklılıklar (dile yatkınlık,öğrenme hızı vb.) ve öğrenme grubuna özgü özellikler (sınıftaki erkek ve kız öğrenci grupları vb.)

• Yabancı dili öğrenen bireyin yabancı dili öğrendiği yerdeki dil tecrübeleri

• Metinlerin(edebi metinlerin) nasıl ele alınması gerektiği ile ilgili görüş.

• Bireyin yabancı dili öğrenme gayesi.

• Yabancı dili öğrenen bireyin kendi ülkesindeki öğrenme ve öğretme yöntemi.

• Ana dil öğretim yöntemi.

Gelişim ve Öğrenme Psikolojisindeki gelişmeler (bk. Neuner/Hunfeld, 1993, s.9)

1982 Ekim ayında Avrupa Konseyi ile Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığının ortaklaşa düzenlediği 'Yabancı Dil Öğretim Programları' konulu seminerde belirlenen belli başlı yöntemler sınıflaması temel alınmıştır (Demirel, 1990, s. 50).

Dil Bilgisi - Çeviri Yöntemi

Dil bilgisi-çeviri yöntemi, 18. yüzyılın sonunda ortaya çıkmıştır. Tarihi süreç içerisinde Antik Yunan'dan 20. yüzyılın ortalarına kadar kullanılmaya devam eden bir yöntemdir. Bu yöntemin uygulanmasında esas alınan temel materyal dil bilgisi kitabı ve sözlüktür. Dil Bilgisi-Çeviri yöntemi uygulanırken öncelikle gramer kuralı verilir. Sonrasında geniş bir kelime listesi aracılığıyla ezber yapılır. Bir sonraki aşamada yazılı metinler aracılığı ile ana dilden hedef dile ve hedef dilden ana dile çeviri çalışmaları yapılır. Dil bilgisi yaklaşımıyla birlikte uygulanan bu yönteme, geleneksel yöntem de denilmektedir. Dil Bilgisi Çeviri Yöntemi, 1840'lı yıllarda Avrupa ülkeleri de dâhil olmak üzere dünyada birçok ülkede yabancı dil öğretimini etkisi altında tutmuştur (Mirici, 2001, s.16)

Dil bilgisi- çeviri yöntemini Güneş'e göre:

Amaç dil bilgisi kuralları ve çeviriyle birlikte hedef kitleye okuma, yabancı dildeki metinleri çevirme ve sırasıyla dinleme ve konuşma becerisini kazandırmaktır. Dil, kurallar bütünüdür. Okuma metinleri incelenir. Ana dildeki metinlerle ilişki kurulur. Metinlerin edebî biçimine önem verilir, anlamı üzerinde durulmaz. Dil bilgisi kuralları öğretilirken tüme varım yöntemi kullanılır. Öncelikle kural verilir, açıklama yapılır sonrasında

cümlenin içinde verilir. Öğrencilere çoğunlukla dil bilgisi kurallarını öğretmek amacıyla kalıp cümleler sunulur. Verilen cümleler metinden kopuktur. Metinden bağımsız oluşturulmuş listeler verilerek öğrencinin ezberlemesi koşuluyla kelime öğretimi yapılır. Ana dile çeviri yapılırkende sözcüklerin anlamı öğrenilir. Kullanılan bu yöntem cümleleri ezberleme ve ana dile çevirme alıştırmalarında sistemli olarak kullanılmıştır(Güneş, 2011, s.127).

Direkt Yöntem

19. yüzyılın sonlarına doğru dil bilgisi-çeviri yönteminin yabancı dil öğretiminde hedef kitlenin öğrenme ihtiyaçlarına cevap verememesi sonucu buna tepki olarak doğrudan yöntem ortaya çıkmıştır.Öte yandan, doğrudan öğretim yöntemi 19. yüzyılın sonunda Fransa'da, dilin kültür aracı olmanın dışında, iletişim aracı olarak da kullanılması görüşleri hızla yayılmıştır. Ayrıca siyasi, ekonomik, kültüre yönelik dil öğretimi üstünde durulmuştur. Böylece dilin günlük yaşamda daha etkin kullanılması görüşü ortaya atılmıştır.Bu görüşler doğrultusunda geliştirilmiş direkt yöntemde amaç dilin sözlü biçimde doğrudan öğretilmesidir (Güneş, 2011, s.6).

Doğrudan yöntemin temel amaçlarından biri sözlü iletişim ihtiyacına cevap vermektir.Bu doğrultuda dil bilgisi kuralları göz ardı edilir,öğretim esnasında ana dil kullanımı tamamen yasaklanarak öğrenci hedef dille karşı karşıya bırakılır.

Bu yaklaşımın ilkeleri şu şekildedir:

- Dille ilgili bilgi vermek yerine dilin kendisi öğretilmelidir.
- Öğretmen kelimeleri görsellerle açıklamalı, ana dilde çevirisini yapmamalıdır.
- Yazılı dilden önce sözlü dilin öğretimine öncelik verilmelidir. Birey öncelikle dili sözlü olarak öğrenmeli ve telâffuza önem verilmelidir.
- Yazılı ile sözlü dil çalışmaları birbirini takip etmelidir
- Dil bilgisi öğretimi örneklerden yola çıkılarak kurallar detaylı bir şekilde belirtilmeden öğretilmelidir.Dil bilgisi amaç olmadan ziyade araç görevi üstlenmelidir. (Güneş, 2011, s.128).

İşitsel-Sözel (Dinle-Konuş)Yöntemi

Dilbilimci Bloomfield'in "ordu yöntemi" olarak belirttiği bu yöntem II. Dünya Savaşı esnasında ortaya çıkmıştır. Bu yöntemin geliştirilmesinde Amerika'da orduda İngilizce haricinde başka bir yabancı dili hızla öğretmek amaçlanmıştır. Dil öğreniminin öncelikle dinleme ile başladıktan sonra diğer becerilerin kazanıldığını savunur. Bu nedenle yöntem, dinleme-konuşma becerisini daha önemli görmektedir(Memiş ve Erdem, 2013, s.7).

Öğrenilecek dildeki dil bilgisi kuralları ve yeni kelimeler diyaloglar yoluyla verilir.Derse başlarken,ders metinleri, kalıplar her zaman bir diyalogla başlar. Öğretmen ve ses aygıtları ile seslendirme yapılır ve bireylerden, önce toplu halde, sonra grup olarak en sonunda da tek başına tekrarlamaları istenir (Demircan, 2013, s.215).

Doğal Yöntem'in tamamlayıcısı olarak düşünülen bu yöntemde basitten karmaşığa doğru giden dil bilgisi yapısının tekrar yoluyla öğretilmesi amaçlanmaktadır.Dili akıcı bir şekilde kullanmanın ilk şartının tekrar olduğu kabul edildiğinden bu yöntemde dil laboratuvarlarına ağırlık verilmektedir (Tokdemir, 1997, s.64).

Bu yaklaşımın kuralları şu şekildedir:

- Dil davranış olarak görülür ve öğretilir.
- Dil öğretiminde bireylerin tepkilerini farklı uyarıcılarla şartlandırmak, tepkilerini geliştirip alışkanlık oluşturulması amaçlanır
- Dil öğretiminde sözlü etkinlikler daha önemlidir ve öncelik verilmelidir.
- Yönteme gore: öğrenci dinleme ,konuşma, okuma ve yazma sırasını takip etmelidir.
- İlk olarak dilin özelliklerini barındıran cümleler verilerek, alıştırmalar yapılır.
- Dil öğretimi gerçeğe uygun yürütülmeli.Diyaloglara daha fazla yer verilir.
- Birey taklit ve tekrar ederek, cevaplar vererek, cevaplarını kontrol ederek öğrenir.
- Dil öğretilirken dil bilgisine ağırlık verilmez. Dil bilgisi farklı konuların içerisinde yer alır.(Martinez, 1996, s. 55).

Bilişsel Yöntem

1950'li yıllarda Chomsky'nin öncülüğünde ortaya çıkan bu yöntem kulak-dil alışkanlığı yöntemine karşı çıkar. Bilişsel yöntemde öğrenmenin temel esası düşünmeye dayanır.Dilin

kuralları bilinçli olarak öğretilir.Bu yönteme göre beynimizde farklı bellek türleri vardır. Dışarıdan edindiğimiz bilgiler duyu organlarımız aracılığı ile belirtilen belleklere aktarılır ve kademeli şekilde işlenir. Bilgiyi işleme esnasında tüm bellekler düzenli olarak çalışmaktadır. Elde edilen bilgiler yavaş bellekte toplanmaktadır(Güneş, 2011, s.10).

Davranışsal dil öğretimine tepki olan bu yöntem dilin bir alışkanlıktan ziyade, yaratıcı bir süreç olduğu görüşüne dayanır.Bilişsel yöntemin diğer yöntemlerden farkı yabancı dildeki yeni bilgilerin toplanması ve daha eski bilgilerin yeni anlamlarının ortaya çıkmasıdır. Anlamlı öğrenmenin gerçekleşebilmesi için önceden öğrenilen bilgiler ile yeni öğrenmenin birbirini tamamlaması gerekir. (Memiş ve Erdem, 2013, s.9).

İletişimsel Yöntem

1960'lı yılların sonu 1970'li yılların başında iletişimsel yöntemin temelleri atılmıştır. Ülkelerin birbirleri ile olan ilişkilerinin artması, 20. yüzyıldan itibaren yaşanan teknolojik gelişmeler ve iletişim araçlarındaki hızlı ilerlemeler sayesinde dilin iletişimsel boyu önemli görülmeye başlanmıştır. İletişimsel Yöntem, dil öğretimi için önemli bir gelişmedir. Çünkü dilin sadece yapılardan oluşmadığını görmek ve dili dil bilgisi ve işlevlerini bir bütün şeklinde öğretmek düşüncesiyle ortaya atılmıştır. Bu yönteme göre dil, iletişimsel işlevleri dikkate alınmadığı zaman kimseye hizmet edemez (Yaylı ve Yaylı, 2009, s. 16). Bu yöntemde dilin bir iletişim aracı olarak görülür ve hedef kitleye iletişim kurma becerisini kazandırmak amaçlanır. Dil öğretimi, sadece dil kalıplarının öğrenenlere aktarıldığı bir etkinlik süreci değildir. Bu süreçte yöntem kadar kültürel yapı da ön plana çıkmaktadır. İşlevsel kavramsal yöntem, bu iki unsuru bir araya getirebilmiş bir yöntemdir. Dolayısıyla bu yöntem, dil eğitimi sürecinde iletişimsel yetiyi ön plana çıkarmak isteyen kullanıcılar için uygun ortamı sağlama özelliğine sahiptir (Deniz ve Uysal, 2010, s.318). Yönteme göre dil bilgisi ve dört temel dil becerilerinden her biri ayrı ayrı büyük bir önemlidir. Puren'e göre "iletişimsel dil yönteminin temel özelliklerinden biri, dilin hem işlevsel hem de yapısal özelliklerini ele almasıdır. İletişimsel yaklaşımda dinleme, konuşma, okuma ve yazma olmak üzere dört alanın becerilerini geliştirme üzerinde durulur. Bunların hepsi öğrenenin dil ihtiyaçlarına göre belirlenir" (Puren, 2004, s.5). Öğrenen merkezli bu yöntemde öğretmen rehberdir. Ayrıca ana dil ile hedef dili yetkin bir şekilde kullanan konumundadır. "Öğretmenin sınıf içindeki rolü, bireylerin dil öğretim hedeflerine uygun biçimde karşılıklı iletişim kurulurken yol gösterici olmaktır (Demirel, 2010, s.51)".

Yabancı Dil Olarak Türkçe

21. yüzyılda yabancı dil bilmek temel bir gereksinim haline gelmiştir. Ülkelerin birbirleri ile olan ticari, siyasi, kültürel ilişkilerinin gelişmesi iletişim kurmada ikinci bir dili zorunlu kılmaktadır.

Teknolojik gelişmelerle birlikte hayatın her alanında olduğu gibi eğitimde de önemli değişme ve gelişmeler yaşanmıştır. Bu duruma paralel olarak insanların küresel çapta etkileşime geçmiş ve iletişim kurma çabasına girişmişti. Bunun doğal bir sonucu olarak da ikinci bir dili öğrenme ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Pek çok ülke bugün, uluslararası ticaret, turizm ve gelişmiş teknolojiden dolayı çok kültürlü bir toplum kavramını benimsemeye başlamıştır. Sonuçta, küreselleşen çok kültürlü bir toplum da çok dilli bir toplum olmak zorundadır. (Putatunda, 2010)

Demircan (1990, s.17) bu durumu;

> "İnsanlar, toplumlar uluslararasında bireysel ve kurumsal; ulusal düzeyde ticaret, ekonomi, siyaset, askerlik, bilim, çalışma, kültür, haberleşme vb. alanlarında türlü yoğunlukta ikili, çoklu olmak üzere her türlü ilişkinin kurulup yürütülebilmesi için ana dilinden başka uluslararası ortak dillerin öğrenilmesine de ihtiyaç duyarlar."

ifadesiyle açıklamaktadır. Özellikle son yıllarda siyasi, ticari, ekonomik, askeri gelişmeler ışığında yaşanan değişim ve gelişmeler Türk diline olan merak ve ilgiyi ortaya çıkarmıştır. Dolayısıyla yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi önem kazanmış, öğretim çalışmaları yaygınlaşmıştır.

Türkçenin ana dili olarak kullanıldığı ülkelerin başında Türkiye gelmektedir. Bu nedenle Türkiye'de ve yurtdışında yabancılara Türkçe öğretimi konusunda çeşitli çalışmalar yapılmış. Kurum ve kuruluşlar açılmıştır. (Göçer, Moğul, 2011, s. 801) Bu doğrultuda yabancı dil olarak Türkçe'nin öğrenimi ve öğretimi de hızlı bir şekilde yaygınlaşmaya başlamıştır.1950'lerde ise üniversiteler kapsamında dersler verilmeye başlanır. Yaşanan bu gelişmeler doğrultusunda Türkiye'de ilk kez yabancılara Türkçe öğretiminde sistemli bir çalışma yapılır ve 1984'te TÖMER olarak bilinen Ankara üniversitesi Türkçe öğretim merkezi kurulmuştur. İlerleyen yıllarda Gazi TÖMER ve Ege TÖMER kurulmuş ve bu alanda çalışmalar hız kazanmıştır.

Yabancı dil öğretiminde, kültüre yönelik becerilerilerin kazanımının sağlanması hedef dilin daha etkili kavranması ve konuşma dili hâline gelmesi amaçlanmaktadır.Bunun gerçekleştirilebilmesi için o dildeki kelimelerin nerede, ne zaman, niçin, kim tarafından

hangi ortamda kullanıldığının bilinmesi ve kavranması oldukça önemlidir (Demir ve Açık 2011, s.55). Dolayısıyla bu amacı gerçekleştirmek kültür aktarımıyla sağlanır.

Kültüre yönelik özelliklerin iletilmesi dil öğretiminde büyük önem taşır. Kültür aktarımını amaçlamayan yabancı dil öğretimi, amacını gerçekleştirmiş olmaz. Zira kültürün aktarılmasında dil ayna gibidir. Yabancılara Türkçe öğretiminde kültür ögelerine yer vermek, hedef kitleyi sosyal yaşamın içinde tutmak, edindiği bilgileri sık sık tekrar etmelerini sağlamak gerekir. (Barın,1994: s. 55). Bu doğrultuda dil öğretiminde hedeflere ulaşılmış olunur.Özdemir'e göre :

> " Yabancılara Türkçe öğretiminde, folklor unsurlarından faydalanılması beraberinde Türk kültürünün tanıtımının gerçekleşmesi Türkçe öğretiminin temel hedefleri içinde olmalıdır. Bu doğrultuda , Türkçenin öğretiminde kültürel ögelerden faydalanılması öğretimi rahat ve güzel kılacaktır. Sonuç olarak Avrupa Ortak Çerçeve Metni'nin temelini oluşturan üç ana görüşten birisini, yabancı dil öğretiminde kültürel unsurlara yer verilmesi ilkesi oluşturmaktadır."(Özdemir, 2013, s.158).

Bir toplumun dilini, kültürünü yansıtan ve aktarılmasını sağlayan en iyi araçlardan biri edebiyat metinleridir. Balcı(2017, s.18) Bu durumu, "Bir dilin söz varlığına bütün anlam ve kavram alanlarıyla hakim olmak o dilin kültürel kodlarına da büyük oranda hakim olmayı beraberinde getirir. Dilin bütün zenginlikleriyle köklü ve kalıcı olarak kendine yer bulduğu alan şüphesiz ki edebiyat metinleridir. Sözlü ve edebiyat metinleri; bütün türleriyle şiir, roman, hikaye, metin, masal, destan, efsane, kıssa,vs. metinler dilin sığınağı kültüründe yayılma kanallarıdır" diye açıklamaktadır. Nitekim, toplumun kültürü hakkında elde edebileceğimiz bilgileri çoğunlukla edebî eserlerde bulabiliriz. Bundan dolayı yabancılara Türkçe öğretiminde bu ögelere dikkat edilmelidir. Dil öğretiminin amaçlarına uygun olarak edebî metinlerinlerin dil düzeylerine uygun uyarlanması ile nitelikli edebî metinler bireylere aktarılacaktır.

Bu çalışmanın ana hedefi, Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metnini esas alarak yabancılara Türkçe öğretiminde gereksinim duyulan düzeylere uygun kaynak kitapları oluşturma ve uyarlamaktır.

Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metni

1990'lı yıllardan beri bireye yönelik çok dilliliği ve çok kültürlüğü geliştirebilmek amacıyla çalışmalarını sürdüren Avrupa Konseyi, 21. yüzyılda yabancı dil öğrenme ve kültürel deneyimler kazandırma noktasında, Avrupa ülkelerinin dil politikasını ve dil

amaçlarını yansıtan çağa uygun iki temel kaynak oluşturmuştur bunlar: ‘Avrupa Ortak Başvuru Metni’ ve ‘Avrupa Dil Portföyü ’dür. (Yücel, 2006, s.110)

> “21. yüzyılda küreselleşme kapsamında, her bireyin bir veya birden fazla yabancı dil öğrenmesi ve konuşup yazabilmesi temel bir zorunluluk haline gelmektedir. Avrupa Konseyi II. Dünya Savaşı’nın ardından 5 Mayıs 1949 yılında kurulmuştur. 15-17 Ekim 2000 tarihleri arasında Polonya'nın Krakov kentinde düzenlenen Eğitim Bakanları Daimi Konferansı sonucunda imzalanan sonuç bildirgesiyle Avrupa Konseyi'ne üye ülkelerde Avrupa Ortak Dil Kriterleri (AODK) Projesinin uygulanması kararı alınmıştır. ” (Ada ve Şahenk, 2010, s. 64).

Günümüzde yabancılara Türkçenin öğretilmesinde, bilimsel çalışmalarda Avrupa ortak dil kriterleri ve Avrupa dil portfolyosu temel kaynaklar arasında yer almaktadır.

Temel dil becerilerinin tümü bir bütün şeklindedir. Bu doğrultuda Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programına göre dil becerileri; okuma, dinleme, yazma, sözlü anlatım ve karşılıklı konuşma olarak belirlenmiştir. Bu beceriler ve yeterlilikler Avrupa Ortak Çerçeve Programında belirtilmiştir.

> “Diller için Avrupa Ortak Çerçeve Programı (CEF =Common European Framework of Reference for Languages), Avrupa ülkelerinde dil öğretim programlarını, program yönergelerini, sınav ve ders kitapları vb. konulardaki çalışmaları yönlendirmek için ortak bir çerçeve sunmayı amaçlamaktadır. Yabancı dil öğrenenlerin, bu dili iletişim kurmada kullanabilmek için neleri bilmeleri ve bu dilde etkinlik kazanmak için hangi bilgi ve yeteneklerini geliştirmeleri gerektiğini kapsamlı bir şekilde açıklamaktadır. Bu açıklamalar aynı zamanda dillerin kurulmuş olduğu kültür bağlamını da kapsamaktadır. Başvuru metni aynı zamanda yabancı dil öğrenenlerin gerçekleştireceği ilerlemenin, öğrenmenin her aşamasında ve yaşam boyu öğrenme temeliyle ölçülebilmesini sağlayan dil yeterlilik düzeylerini de tanımlamaktadır” (MEB Çeviri Komisyonu, 2009, s. 1).

Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi (CEFR) Düzey Yeterlik Tanımları

Avrupa’da yabancılara Türkçeyi öğretimi için ihtiyaç duyulan öğrenim alanını uygun bir biçimde tanımlayan altı detaylı kısımdan oluşan bir tablo vardır. Bu tablo A, B, C şeklinde aşağıda açıklanmıştır .(Keicher’den aktaran Yayan, 2019,)

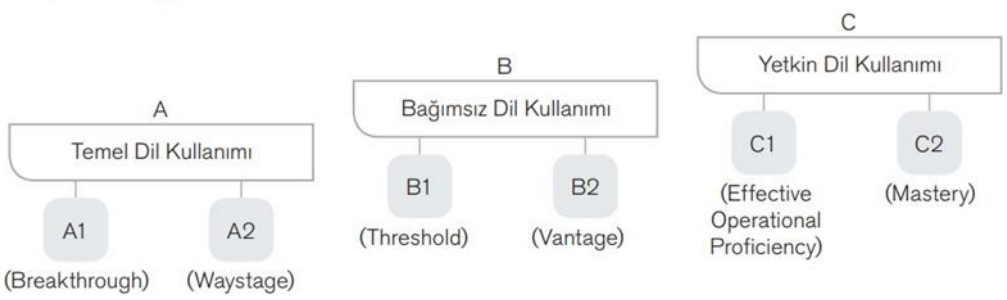

Şekil 1. Düzey yeterlilik tanımları.

Temel dil kullanım, bağımsız dil kullanım ve yetkin dil kullanım düzeyleri kendi içerisinde iki bölüme ayrılmaktadır. Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi A1 (Breakthrough), A2 (Waystage) düzeyleri dili temel düzeyde kullanan, B1 (Threshold), B2 (Vantage) seviyeleri dili bağımsız kullanan ve C1 (Effective Operational Proficiency), C2 (Mastery) seviyeleri de dili ustalıkla kullanan bireyleri ifade etmektedir. 2018 yılında Avrupa Diller İçin Ortak Başvuru Metninde (OBM)" seviyeler yeniden düzenlenmiştir. Düzenlenen seviyelerin tanımlanmaları şöyledir: A1 Öncesi: Pre-A1 veya Ön-A1 denilmektedir. Ana dili Türkçe olmayan, okuryazar, okul geçmişi sınırlı olan veya hiç olmayan, göçmenler dâhil yetişkinler içindir. Avrupa Birliğinin yabancı dil olarak Türkçe ilk kazanımlar için başvuru rehberinde"A1 öncesi düzey, A1 düzeyine giden yolda bir 'ara aşama' olarak öngörülmüş olup 'öğrenicinin henüz üretici bir beceri edinmediği, bir dizi sözcük ile kalıplaşmış ifade dağarcığına sahip olduğu' bir beceri düzeyine karşılık gelmektedir" diye ifade edilmiştir (Polat vd., 2018, s. 6 akt.Yayan, 2019, s.18).

Eylül 2017 yılında ortaya koyulan yeni metinde Pre-A1 (A1 öncesi) diye tanımlanan yeni bir seviye ortaya konmuştur. Aşağıdaki A1 seviyesinin basit ve genel görevleri PreA1 (A1 öncesi) seviyesi olarak sınıflandırılmıştır:

• Dilsel ifadeyi parmakla ya da başka bir hareketle destekleyerek basit alışverişler yapabilir.

• Gün, saat ve tarihi sorabilir ve söyleyebilir.

• Bazı basit selamlaşma kalıplarını kullanabilir.

• Evet, hayır, özür dilerim, lütfen, teşekkür ederim, kusura bakmayın diyebilir.

• Adı, uyruğu ve medeni durumu gibi kişisel bilgileri içeren karmaşık olmayan bir formu doldurabilir.

• Kısa ve basit bir kartpostal yazabilir. (Avrupa Konsey, Council of Europe 2017)

Tablo 1.

Ortak Yetenek Düzeyleri- Bütüncül Basamak

C2	Okuduğu ve işittiği şeylerin tamamını gayret göstermeden anlayabilir. Çeşitli kaynaklardan yazılı ve sözlü olgu ve kanıtları tutarlı bir biçimde özetleyerek yeniden oluşturabilir. Doğal bir biçimde, son derece akıcı ve kesin olarak kendini ifade edebilir ve karmaşık konularla bağlantılı ince anlamfarklılıklarını ayırt edebilir.
C1	Uzun ve zorlu metinlerden oluşan geniş bir basamağı anlayabilir ve örtük anlamları kavrayabilir. Sözcüklerini uzun uzadıya aramak zorunda olmaksızın doğal ve akıcı bir biçimde kendini ifade edebilir. Toplumsal, mesleki ya da akademik yaşamı içinde dilini esnek ve etkin bir biçimde kullanabilir. Karmaşık konularda açık ve dizgeli bir biçimde kendini anlatabilir ve düzenleme, eklemleme ve söylem bağdaşıklığı gereçleri üzerindeki denetimgücünü gösterebilir
B2	Uzmanlık alanına ilişkin teknik bir tartışma da dâhil olmak üzere karmaşık bir metin içindeki somut ya da soyut konuların özünü anlayabilir. Doğal bir konuşucuyla ne kendisi ne de karşısındaki için bir gerilim içermeyen bir konuşma türünden durumlarda belli bir doğallık ve rahatlık derecesiyle iletişim kurabilir. Geniş bir konu dizisi içinde kendini açık ve ayrıntılı bir biçimde dile getirebilir, güncel bir konuya ilişkin görüş bildirebilir ve farklı olasılıkların avantaj ve sakıncalarını sergileyebilir.
B1	Açık ve standart bir dil kullanıldığında ve iş, okul, eğlence, vd. bildik şeyler söz konusu ana konuları anlayabilir. Dilin konuşulduğu bir bölgeye yapılan yolculuk sırasında karşılaşılan durumların çoğunda sorunların altından kalkabilir. Bildik ve ilgi alanına giren konular üzerine yalın ve tutarlı bir söylem üretebilir. Bir olayı, bir deneyimi ya da bir düşü anlatabilir, bir beklentiyi betimleyebilir ve bir projeye veya bir düşünceye ilişkin gerekçeler ya da açıklamaları kısaca dile getirebilir.
A2	Tek cümleleri ve doğrudan öncelik alanlarıyla (söz gelimi yalın ve kişisel bilgiler ve aile bilgileri, alışverişler, yakın çevre, iş) ilişkili olarak sıklıkla kullanılan deyimleri anlayabilir. Bildik ve alışılagelen konular üzerinde yalnızca yalın ve dolaysız bilgi alışverişini gerektiren basit ve bildik etkinlikler çerçevesinde iletişim kurabilir. Eğitimini, dolaysız çevresini yalın yollardan betimleyebilir ve dolaysız gereksinimlerine denk düşen konuları anlatabilir.
A1	Sıradan ve gündelik deyişlerle somut gereksinimleri karşılamayı hedefleyen son derece yalın ifadeleri anlayabilir ve kullanabilir. Kendini veya bir başkasını tanıtabilir ve bir kişiye, kendisiyle ilgili sorular –Örneğin oturduğu yer, ilişkileri, sahip olduğu şeyler, vb. üzerine– aynı türden sorulara yanıt verebilir. Eğer kendisiyle konuşan kişi yavaş yavaş ve tane tane kendisine yardımcı olacak biçimde konuşuyorsa, basit bir biçimde iletişim kurabilir.

Avrupa Birliği. (2001). *Avrupa Dilleri İçin Ortak Başvuru Metni:Öğrenme, Öğretme ve Değerlendirme kaynağından erişilmiştir.*

Yabancı Dil Öğretiminde Okuma-Anlama Becerisi

Dil öğretiminin temel şartlarından olan dil becerilerinin öğretimi büyük önem taşır.Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de dört dil becerisi dinleme, konuşma, okuma ve yazmadır. Okuma-anlama da bu dört beceri içerisinde yer alan önemli unsurlardan biridir.Okuma bilişsel ve fiziksel ögeleri içerisinde barındıran bir bütündür. Okumak yalnızca okunan metindeki kelimelerin anlamını bilmek veya kelimeleri seslendirmekten ibaret değil .Ayrıca metni kavramak ve yorumlayabilmektir. Bundan dolayı okuma ve anlama bir bütün şeklinde ele alınmalıdır.

Okuma becerisi ile ilgili farklı tanımlar yapılmıştır. Bu tanımlara göre:

“En geniş anlamda okuma, görme ve seslendirme yönleriyle fiziksel; anlama ve yorumlama yönleriyle zihinsel; toplum, iletişim ve insan yönüyle sosyolojik bir kavramdır ve sağlıklı bir okuma için bu üç unsur birbiriyle bağlantılı olmalıdır” (Özbay, 2011, s. 67).

Okuma Becerisi; “Verici tarafından aktarılan bildiride, anlamlı bir yapı karşısında alıcının belirli bir algılama biçimiyle, okuduğu metne kendisini de katarak bir anlam yaratma sürecidir” (Günay, 2007, s. 16).

“Okuma, bilişsel davranışlarla psikomotor becerilerin ortak çalışmasıyla, yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliğidir. Okuma işi gözlerin ve ses organlarının çeşitli hareketlerini ve zihnin yazılı sembolleri anlamasıyla oluşur” (Demirel, 2010, s. 109).

Sever’e (1997, s. 12) göre okumaya ait özellikler şöyledir:

“1. Okuma, bir iletişim sürecidir.

2. Okuma bir algılama sürecidir.

3. Okuma, bir öğrenme sürecidir.

4. Okuma, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel boyutlu bir gelişim sürecidir.”Okuma; farklı sembolleri kavrama, beyinde anlamlandırma ve değerlendirebilmektir. Bundan dolayı okuma bilişsel ve fiziksel ögeleri barındıran bir bütündür.

Yabancılara Türkçe öğretiminde bireylerin okuma becerilerini geliştirmek büyük önem taşımaktadır. Bireylerler yeni bir ülke ve o ülkenin kültürel özelliklerini keşfetmeye gayret ederler. Dünyanın hızla gelişmesi beraberinde günlük yaşamımızda çoğu bilgiye okuma aracılığıyla ulaşmamıza imkan sağlar. Okuma aracılığıyla bireyler farklı bir ülkeyi ve oranın kültürüne ait bilgilere ulaşabilir, ülkeye ait olayları yakından izleyebilir. Bununla birlikte okudukları ile kelime hazinesini geliştirebilir. “Öğrenme, büyük oranda, okumayla gerçekleşir. Okuma alışkanlığı olmayan ve okuduğunu anlayamayan öğrencilerin derslerinde başarılı olması, söz varlığını geliştirmesi, yeni deneyimler kazanması beklenemez (Ünalan’dan aktaran Gürler, 2017, s.31)”.

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı okuma becerisi kazanımları Tablo-2'de gösterilmiştir.

Tablo 2.

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı DIALANG Öz Değerlendirme Ifadeleri (Okuma)

Düzey	OKUMA
A1	•Basit bilgilendirici metinleri ve kısa basit betimlemelerin genel fikrini, özellikle de metni açıklayıcı resim içeriyorlarsa, anlayabilirim. •Kolay isimleri, sözcükleri ve temel kalıpları bir araya getirerek, örneğin tekrar tekrar metnin bölümlerini okuyarak, çok kısa ve basit metinleri anlayabilirim. •Kısa, basit yazılı talimatları, özellikle resim içeriyorlarsa, takip edebilirim. •Günlük durumlarla ilgili basit duyurulardaki tanıdık isim, sözcükleri ve çok basit kalıpları fark edebilirim. •Örneğin posta kartlarındaki gibi kısa, basit iletileri anlayabilirim.
A2	•Günlük hayatta geçen sıradan sözcükleri ve ortak uluslararası sözcükleri içeren kısa, basit metinleri anlayabilirim. •Günlük dille yazılmış kısa ve basit yazılı metinleri anlayabilirim. •İşimle ilgili kısa, basit metinleri anlayabilirim. •İşimle ilgili kısa, basit metinleri anlayabilirim. •Reklamlar, broşürler, menüler ve tarifeler gibi basit günlük yazılı materyallerdeki açık bilgiyi bulabilirim.
A2	• Mektuplar, broşürler ve olayları betimleyen kısa gazete makaleleri gibi basit yazılı materyallerdeki açık bilgiyi bulabilirim. • Kısa, basit kişisel mektupları anlayabilirim. • Bildik konularda standart rutin mektup ve faksları anlayabilirim. • Günlük hayatta karşılaşılan araç gereçlerin üzerindeki, örneğin ankesörlü telefonlardaki, basit talimatları anlayabilirim. • Sokak, lokanta, tren istasyonları ve işyerleri gibi halka açık yerlerdeki günlük işaret ve duyuruları anlayabilirim.
B1	• İlgi alanımla ilgili konularda yazılmış açık ve net metinleri anlayabilirim. • Mektup, broşür ve kısa resmi belgeler gibi günlük belgelerde gereksinim duyduğum genel bilgiyi bulup anlayabilirim. • Bir görevi tamamlamak için gerekli bilgiyi bulmak için uzun bir metni ya da kısa birkaç metni tarayabilirim. • Bildik konularda yazılmış açık ve net gazete makalelerindeki önemli noktaları fark edebilirim. • Açık ve net yazılmış kanıtlayıcı metinlerdeki ana sonucu bulabilirim. • Bir metindeki genel neden-sonuç çizgisini ayrıntılarla olmasa da anlayabilirim. • Bir arkadaş ya da tanıdıkla karşılıklı yazışabilecek kadar iyi düzeyde mektuplardaki olay, duygu ve istek betimlemelerini anlayabilirim. • Bir araç için yazılmış açık ve net talimatları kolayca anlayabilirim.

B2

- İlgi alanımla ilgili yazışmaları okuyabilir ve anlamı kolayca anlayabilirim.
- •Alanım dışı uzmanlık makalelerini alan terimlerinin anlamlarını kontrol edebileceğim bir sözlük eşliğinde anlayabilirim.
- •Çok çeşitli türde metni okuma amacıma ve metin türüne bağlı olarak farklı hız ve şekilde kolayca okuyabilirim.
- •Geniş bir sözcük dağarcığına sahibim, ancak bazen az kullanılan sözcük ve kalıplarda güçlük çekiyorum.
- Geniş bir konu yelpazesinde haber, makale ve raporların içerik ve uygunluğunu hızlı bir şekilde belirleyip ayrıntılı bir okuma gerekip gerekmediğine karar verebilirim.
- Yazarların belirli bakış açıları geliştirdiği güncel sorunlar hakkında yazılmış makale ve raporları anlayabilirim.

C1

•Nadiren sözlük kullanarak her hangi bir yazışmayı anlayabilirim.

•Yeni bir makine üzerindeki uzun ve karmaşık talimatları ya da işlemleri uzmanlık alanım dışında bile olsa zor kısımları tekrar okuyabildiğim takdirde anlayabilirim.

C2 •Soyut, yapısal olarak karmaşık ya da büyük oranda ana dil kullanılan yazınsal ya da günlük metinler dâhil tüm yazılı dil ürünlerini kolayca anlayıp yorumlayabilirim.

MEB Çeviri Komisyonu (2009:207-208)

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma grubu, veri toplama araçları açıklanmıştır.

Araştırma Modeli

Araştırmada tarama modeli ile hikâyelerin A1-A2 seviyesine uygunluğunu belirlenmiştir. "Tarama, önceden veya şuan da var olan bir durumu var olduğu biçimde tasvirlemeyi hedefleyen araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmanın konusu içinde bulunduğu şartlar dahilinde ve olduğu gibi tanımlanır. Ele alınan konu hiçbir şekilde değiştirilmez. Bilinmeye çalışılan konu vardır ve oradadır. Önem arz eden husus, konuyu uygun bir şekilde 'gözlemlemleyerek' belirlemektir. Tarama modelinde hedefler çoğunlukla soru cümlesi biçiminde ifade edilir. Bu sorular: "Ne idi?", "Nedir?", Neyle ilişkilidir?" ve "Nelerden oluşmaktadır?" şeklindedir. (Karasar, 2013, s.77).

Bu araştırmada Ömer Seyfettin'in seçilen iki hikâyesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'nin ve Gazi Üniversitesi TÖMER'in Yabancılar İçin Türkçe kitaplarındaki A1-A2 düzeyindeki dil bilgisi kuralları ve Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni okuma yeterlilikleri temel alınarak uyarlanmıştır. "Metin uyarlama, yabancı dil öğrenicilerinin hedef dilde okudukları bir metni daha iyi anlamalarını sağlamak amacıyla yapılan sözdizimsel ve sözcüksel değiştirimlerdir" (Ellis,Hill,Young'dan aktaran Bölükbaş, 2015).

"Uyarlama: 1. Uyarlamak işi, adaptasyon. 2. ed. Bir eseri çevrildiği dilin, konuşulduğu toplumun yaşayışına, inançlarına uydurma. 3. tek. Birbirine uydurma" TDK (2005, s. 2041).

Bu çalışmada değiştirme türü kullanılmıştır. “Değiştirme, öğrencinin düzeyinin üstünde olan sözcük ve yapıların, aynı anlamı verecek şekilde öğrencinin bildiği sözcük ve yapılarla değiştirilmesidir (Bölükbaş, 2015, s.928)”.

Yabancı dilde okuma metinlerinin uyarlanmasında sıklıkla değiştirme türüne başvurulmuştur. Değiştirme şu şekilde de yapılabilir. (Alderson,Chang,Nation’dan aktaran Bölükbaş, 2015).

1. Sözcüksel değiştirme:

a. Sık kullanılmayan ifade veya kelimenin, yaygın şekilde kullanılan ifade veya kelime ile yer değiştirmesi

b. Cümlenin içinden bazı kelime veya ifadeleri çıkartarak sözcüksel yoğunluğu hafifletilmesi.

c. Anlamı daha basit hale getirmek için cümlenin içine yeni kelime veya ifade eklenmesi.

2. Sözdizimsel değiştirme:

a. Kuralsız cümlelerin kurallı hâle dönüştürülmesi ve cümledeki sözcüklerin ya da ifadelerin yeniden sıralanması.

b. Uzun cümlelerin kısa cümlelere ve bağlı, sıralı ya da bileşik cümlelerin basit cümlelere dönüştürülmesi, yani cümlenin bölünmesi.

c. Anlamı basitleştirmek için farklı cümlelerin bağlaçlar ile birbirine bağlanması.

3. Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme:

a. Kelime tekrarından kaçınmak amacıyla metni daraltma.

b. Biçim ve anlam bakımından karışık verilen cümleleri yeniden oluşturma.

c. Açıkça ifade edilmeyen cümleleri ya da karmaşık yapıları açıklamak amacıyla metne eklemeler yapma.

4. Biçimsel değiştirme: Anlamayı basitleştirmek için paragrafın parçalara ayrılması veya bağlaçlar yardımıyla birbirine bağlanmasıdır.

Evren/Örneklem

Çalışmada Ömer Seyfettin'in Hikâyeleri evreni, örneklemini ise Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan "Ömer Seyfettin Bütün Hikâyeler" isimli kitapta bulunan iki hikâye oluşturmaktadır:

1. Miras

2. Gizli Mabed

Verilerin Toplanması

Yabancılara Türkçe öğretimi ile alakalı alan yazın taraması yapılarak çalışmalar ortaya çıkarılmıştır. Bu doğrultuda, Ömer Seyfettin'in bütün hikâyeleri okuma-anlama becerisi göz önünde bulundurularak incelenmiştir. Bu çalışmada Ankara Üniversitesi TÖMER ve Gazi Üniversitesi TÖMER'in Yabancılar İçin Türkçe kitaplarındaki A1-A2 seviyesi dil bilgisi yapıları ile söz varlıkları esas alınarak tablo halinde sunulmuştur.

"Miras" Hikâyesinin A1- A2 Seviyesine Uyarlanması

Miras

1."İnsanın kendi nefsinden nefret etmesi kadar dünyada azap verici bir şey yoktur,sanıyorum."

Uyarlanmış cümle: Dünyada, insanın kendi kişiliğinden nefret etmesi kadar azap veren bir şey yoktur.Sanıyorum!

("nefis" kelimesi "kişilik" kelimesi ile değiştirilmiştir.)

2."Yıllarca rollerine, yalanlarına aldandığımız bir arkadaştan -adiliğini, alçaklığını sezince- hemen ayrılırız."

Uyarlanmış cümle: Yıllarca bir arkadaşımızın oyunlarına,yalanlarına inanırız.Sonra onun aşağılık birisi olduğunu hissederiz.Hemen ayrılırız.

(İçerisinde ara cümle bulunan ana cümledeki sıfat fiil geniş zaman eki alarak yüklem olmuştur. Ara cümledeki zarf fiil geniş zaman eki alan yüklem konumuna getirilmiştir. "rol" yerine oyun kelimesinin uygun olduğu düşünülmüş, "aldanmak" kelimesi inanmak kelimesi ile değiştirilmiştir.)

*3.*Aşkta da böyle...

Uyarlanmış Cümle 3: Cümle korunmuştur.

4.“Mabut gibi taptığımız vücudun bir lekesini.. keşfedince birdenbire soğur, hatta ona düşman kesiliriz.”

Uyarlanmış Cümle :Vücudumuzda bir leke keşfettiğimizde aniden soğuruz. Ve ona düşman kesiliriz.

(Cümlede yer alan “ mabut” kelimesi seviye üstü anlama yer verdiğinden çıkarımı yapılmıştır. Hatta bağlacı eşdeğerinde “ve” bağlacı ile değiştirilmiştir. “keşfedince” zarf fiili kullanılarak oluşturulan yan cümle A1-A2 seviyesi öğrencisi açısından anlamlandırmada zorluk çekebileceği düşünülerek sıfat fiil konumuna getirilmiştir. “birdenbire” kelimesi aniden kelimesi ile değiştirilmiştir.

5. Fakat kendimize.. .. Ne yapabiliriz?

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

6. “Hiç! Ahlâk telakkisinin ruhumuzda tutuşturduğu "iyilik, doğruluk, güzellik" ideali yavaş yavaş kararır.”

Uyarlanmış Cümle: Hiç! Ahlak anlayışı ruhumuzda “iyilik, doğruluk, güzellik”idealini tutuşturur. Fakat bu durum yavaş yavaş kararır.

(“Telakki” kelimesi eşdeğerinde anlayış kelimesi ile değiştirilmiştir. Basit ve anlamdan kopmamak amaçlanarak “Tutuşturduğu” sıfat fiili geniş zaman eki alan yüklem konumuna getirilmiştir. Cümlenin uzunluğu göz önünde bulundurularak iki cümle haline getirilmiş, anlamsal karmaşayı gidermek için “ fakat” bağlacı ve işaret sıfatı cümleye eklenmiştir.)

7. Bu üç alevli esirden meşale sönünce artık karanlık bir çöle düşeriz.

“Uyarlanmış Cümle: Bu üç alevli esirden meşale söner ve karanlık bir çöle düşeriz.”

(“Sönünce” zarf fiili geniş zaman eki alan yükleme dönüştürülmüştür. Anlamsal karmaşayı gidermek için ve cümleye eklenmiştir.)

8. Hayvanlaşırız. Halbuki hayvanlık ne kederli bir yaşayıştır!

Uyarlanmış Cümle:Cümle korunmuştur.

9. Mefhumsuz, gayesiz, muhabbetsiz, mukaddesatsız bir hayat!

Uyarlanmış Cümle: Kavramsız, amaçsız, sevgisiz, inançsız bir hayat!

(Cümlede yer alan "mefhumsuz", "gayesiz", "muhabbetsiz", "mukaddesatsız", "itikat" kelimeleri seviye üstü anlama yer verdiğinden eşdeğerleri ile değiştirimleri yapılmıştır.)

10. "İyi" yok, "doğru" yok, "güzel" yok.. .

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

11. İşte bugün benim de ruhumdaki ilâhî meşale söndü.

Uyarlanmış Cümle:Cümle korunmuştur.

12. Serseri, sergerdan bir hayvanım! Mahzun, mükedder, meyus bir hayvan!

Uyarlanmış Cümle: Şaşkın, başıboş bir hayvanım! Üzgün, karamsar bir hayvan!

(Cümlede yer alan "serseri", "sergerdan", "mahzun", "mükedder", "meyus"anlatımları seviye üstü anlama yer verdiğinden değiştirimleri yapılmıştır.)

13. İnsanlığın kıymetlerini kaybetmiş bir zavallı!

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

14. Bu karanlığa düşüşüm irademle olmadı, gayr-i ihtiyari.. . Adeta, haberim olmadan.. . diyebileceğim.

Uyarlanmış cümle: Bu karanlığa isteğimle düşmedim. Haberim olmadı.

(Cümlede "düşüş" isim fiili, görülen geçmiş zamanın olumsuzu olarak yükleme dönüştürülmüştür. "İrade" kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir. "Gayr-i ihtiyari"kelimesi seviye üstü anlama yer verdiğinden çıkarımı yapılmış. " olmadan " zarf fiili, görülen geçmiş zamanın olumsuzu olarak yükleme dönüştürülmüştür.)

15. On beş gün evvel.

Uyarlanmış cümle: On beş gün önce.

("Evvel" kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

16. Amcamın köşkünde yattığım gece.. .

"Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur."

17. Nasıl oldu?

"Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur."

18. Nasıl birdenbire insanlıktan çıktım?

Uyarlanmış cümle: Nasıl aniden insanlıktan çıktım?

("birdenbire" kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

19. Artık ebediyen dönemeyeceğim bu cennetten nasıl bu cehenneme yuvarlandım?

Uyarlanmış cümle:Nasıl bu cehenneme yuvarlandım?Sonsuza kadar bu cennete dönemeyeceğim.

(İçerisinde yan cümlecik bulunan ana cümle basit cümleye dönüştürülmüştür. "ebediyen" kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

20. Nasıl, nasıl?.

Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.

21. Amcam, oğlu Nihat Çanakkale'de şehit düştüğü günden beri, beni onun yerine koymuştu.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

22. Geçen sene de yengem kederinden öldü.

Uyarlanmış cümle: Geçen sene de yengem üzütüsünden öldü.

("keder"kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

23. Şimdi bu talihsiz adam saraya benzeyen köşkünde hizmetçileriyle oturur.

Uyarlanmış cümle:Şimdi bu şanssız adam köşkünde hizmetçileriyle oturur.

("talihsiz" kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir. " Saraya benzeyen" sıfat fiilinin yer aldığı ifade; benzetmeye dayalı anlatımın varlığı seviyenin üzerinde görüldüğünden cümleden çıkarımı sağlanmıştır.)

24. Ara sıra kendisini görmeğe giderim.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

25. Ömrümde basından tanıdığım insanların en ahlâklısı, en faziletlisi amcamdır.

Uyarlanmış cümle:Ömrümde basından tanıdığım insanların en ahlâklısı, en erdemlisi amcamdır.

("fazilet" kelimesi eşdeğerindeki ile değiştirilmiştir.)

26. Babasından kalan büyük serveti kardeşi gibi sefahet âlemlerında yememiş.

27. Devlete hizmet etmiş,

Uyarlanmış cümle:Babasından büyük bir miras kalmıştı. Kardeşi eğlence ortamlarında parasını harcamıştı. Amcam ise devlete hizmet etmişti.

(*Anlatımın devamlılığını sağlamak için 26. ve 27. cümleler birleştirilmiş. İçinde yan cümlecik bulunan ana cümle iki cümle haline getirilmiş. "servet", "sefahet" kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir. Eksilitili cümle tamamlanmıştır.)*

28. Hayatını kaymakamlıklarda mutasarrıflıklarda, uzak vilâyetlerin valiliklerinde geçirmiştir!

Uyarlanmış cümle:Hayatını kaymakamlıklarda, uzak illerin valiliklerinde geçirmiştir!

("mutasarrıf" kelimesi, seviyenin üzerinde söz varlığı olduğu için cümleden çıkarılmıştır. "vilayet" kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

29. Şiire, sanata karşı duyduğu meftunluğu biz, yeni adamlar, hatta tasavvur bile edemeyiz.

Uyarlanmış cümle:Şiire, sanata tutkundu. Biz hayal bile edemeyiz.

("meftun"kelimesi ve "tasavvur"eşdeğeri ile değiştirilmiş. Cümlenin uzunluğu göz önünde bulundurularak iki cümle haline getirilmiş, "yeni adamlar" ifadesi, anlamsal karmaşaya sebep olabileceği düşünülerek hikâyeden çıkarılmıştır.)

30. Divanlar onun nazarında kudsî bir mahiyeti haizdir.

Uyarlanmış cümle:Divanlar onun için kutsaldı.

("kudsî bir mahiyeti haizdi" ifadesi seviye üstü anlama yer verdiğinden değiştirimleri yapılmıştır.)

31. Gazellerin, kasidelerin mısralarında, kafiyelerinde ilâhî bir esrar gizlidir.

Uyarlanmış cümle:Gazellerin, kasidelerin mısralarında, kafiyelerinde ilâhî bir sır gizlidir.

("esrar"kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

32. Bahçenin nihayetinde, karaçamlar arasında yaptırdığı kütüphane sanki gizli bir mabetçik.. .

Uyarlanmış cümle:Bahçenin sonunda karaçamlar arasında bir kütüphane yaptırmıştı. Gizli bir tapınak gibiydi.

(“nihayet” ve “mabet” kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir. Yan cümlesi olan ana cümle iki basit cümle haline getirilmiştir.)

33. Gününün yarısından ziyadesi burada geçer.

Uyarlanmış cümle:Gününün yarısından fazlası burada geçer.

(“ziyade”kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

34. Kitapların tozunu alır.

“Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.”

35. Ciltleri okşar.

Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.

36. “O gün bana kapıyı açan uşak yine :Beyefendi kütüphanede isterseniz oraya buyurun! dedi.”

Uyarlanmış cümle: O gün bana kapıyı uşak açtı. "Beyefendi kütüphanede isterseniz oraya buyurun! " dedi.

(“açan”sıfat fiili, görülen geçmiş zaman fiili olarak yükleme dönüştürülmüştür.)

37. Yaprakları dökülmüş ağaçların dibinde hâlâ yeşil duran çiçeksiz tarhlara baka baka yürüdüm.

Uyarlanmış cümle:Ağaçların yaprakları dökülmüştü. Bahçeler çiçeksiz ama yeşildi. Onlara baka baka yürüdüm.

(*İçinde fiilimse olan cümleler basit cümleye dönüştürülmüştür. “Tarhlar” sözcüğü “bahçe”sözcüğü ile değiştirilmiştir. “onlara” işaret zamiri cümleye eklenerek önceki cümle ile arasında doğrudan ilişki kurulmuştur.*

38. “Kütüphanenin kurşun kaplı fincan kubbesi meçhul bir matem timsalini andırıyordu.”

Uyarlanmış cümle:Kütüphanenin çatısı, bilinmeyen bir yas simgesi gibiydi.

(“kurşun kaplı fincan kubbesi meçhul bir matem timsalini” ifadesi seviye açısından karmaşık bir anlatım içerdiğinden basit anlatıma dönüştürülmüştür.)

39. Pencerelerin yeşil boyalı demir kapakları açıktı.

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

40. Kapıya ilerledim.

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

41. Evvel zaman üslûbu tokmağın altındaki kilitte bir sarı pirinç anahtar sokuluydu.

Uyarlanmış cümle: Tokmağın altındaki kilitte bir sarı pirinç anahtar vardı.

(Seviye üstü görülen “evvel zaman üslubu ” ifadesi çıkartılmıştır. Seviye üstü görülen “Sokmak” kelimesi değiştirilmiştir.)

42. Parmağımla yavaşça vurdum. İşitmedi.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

43. Biraz daha hızlı vurdum, uşak zannetti.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

44. "Ne var, Mehmet?” dedi.

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

45. "Mehmet değil, amca benim.. . ”

“ Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

46. Kapıyı açtı.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

47. Bembeyaz sakalıyla mavi yorgun gözlerini daha büyük gösteren kalın taşlı altın gözlüğüyle türbesinden canlanarak kalkmış bir evliyaya benziyordu.

Uyarlanmış cümle:Bembeyaz sakalı vardı. Kalın taşlı altın gözlüğü, mavi yorgun gözlerini daha büyük gösteriyordu. Bu haliyle, bir evliyaya benziyordu.

(Cümle uzunluğundan dolayı iki cümleye bölünmüş, “türbesinden canlanarak kalkmış bir evliyaya” ifadesi basitleştirilmiştir.)

48. Elini öptüm.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

49. "Gel bakalım” dedi.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

50. "Sana bir mücevher göstereyim”.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

51. "Buyurun. ”

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

52. Ayaklarımı çıkardım.

Uyarlanmış cümle: Ayakkabılarımı çıkardım.

(Ad aktarması sanatı yapılan “ayaklarım” kelimesi anlamın açık olması için değiştirilmiştir.)

53. Tıpkı bir camiye girer gibi.. .

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

54. Kırmızı çedik terliklerden bir tanesini giydim.

Uyarlanmış cümle: Kırmızı terliklerden bir tanesini giydim.

(“Çedik” ifadesi seviye üstü görüldüğünden çıkartılmıştır.)

55. Amcamın arkasında deve tüyünden yapılmış bir oda esvabı vardı.

Uyarlanmış cümle:Amcamın sırtında bir oda giysisi vardı. Deve tüyünden yapılmıştı.

(“Arkası” ifadesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir. “yapılmış” sıfat fiili ile ifade edilen cümle anlamın açık hale getirilmesi için iki basit cümle haline getirilmiştir.)

56. Kristal masaya oturduk.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

57. Açık duran kitabı bana uzattı.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

58. Tekrar, “Mücevher, mücevher… emsali bulunmayan bir mücevher !” dedi.

Uyarlanmış cümle:Tekrar, “Mücevher, mücevher…Örneği bulunmayan bir mücevher !” dedi.

59. Bu mücevher, çamura düşmüş bir bakkal defterine benziyordu.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

60. Yalancıktan müteheyyiç göründüm ve “Hakikaten enfes… “

Uyarlanmış cümle60:Yalandan heyecanlı göründüm ve “Hakikaten enfes… “dedim.

(“yalancıktan” ve “müteheyyiç” kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir. Eksiltili ifadeler tamamlanmıştır.)

61. “Dün getirdiler.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

62. Kaça alsam beğenirsin?”

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

63. “İki liraya. ”

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

64. Yüzüme dik dik baktı.

Uyarlanmış cümle:Yüzüme öfkeli baktı.

(“Dik dik bakmak” deyimi seviye üzerinde görüldüğünden değiştirimi yapılmıştır.)

65. “Sen deli olmuşsun oğlum…”dedi.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur

66. Tamir etmek istedim: “Cildi pek eski de… Nasıl beş liraya alabildiniz mi?”

Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.

67. "Ne lirası!” diye haykırdı.

Uyarlanmış cümle: "Ne lirası!” diye bağırdı.

(“haykırmak” ifadesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

68. “Dâfiü'l-gumum, Deli Birader'in İstanbul'da bir nüshası daha yok.. .”

Uyarlanmış cümle: “Dâfiü'l-gumum, Deli Birader” kitabının İstanbul’da benzeri yok.

(Eksiltili cümle tamamlanmıştır. “nüsha” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

69. Belki bütün dünyada bir eşi yok!

Uyarlanmış cümle:Belki bütün dünyada bir benzeri yok!

(“eş” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

70. İhtimal yazı da Gazalî'nin kendi yazısı.. .

Uyarlanmış cümle:Bu yazı Gazali’nin kendi yazısı olabilir.

(Eksilitili cümle tamamlanmıştır.)

71. "Kaça aldınız? "

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

72. “Yüz seksen liraya. ”

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

73. İyi! dedim,

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

74. Yazı, kargacık burgacık nevidendi.

Uyarlanmış cümle:Yazı düzensizdi. Zor okunuyordu.

(“Kargacık burgacık” ifadesi seviye üzerinde görüldüğünden değiştirimi yapılmıştır. Eksiltili cümle tamamlanmıştır.)

75. Cildin kenarlarını sanki hırçın bir sıçan kemirmişti.

Uyarlanmış cümle: Cildin kenarlarını sanki öfkeli bir fare kemirmişti.

(“hırçın” ve “sıçan” kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

76. Nakışlarının yaldızı solmuştu.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

77. “Ben bu süprüntü parçasına bakarken amcam mücevherini çıkarıp "Bunu görmedin, bunu diye birer birer masanın üzerine bırakıyordu.”

Uyarlanmış cümle:Ben bu değersiz şeye baktım. Amcam mücevherini çıkardı. “Bunu görmedin dedi. Kitapları birer birer masanın üzerine bıraktı.

(“Süprüntü parçası” ifadesinin değiştirimi yapılmıştır. Fiilimsi içeren cümleler anlamın açık hale getirilmesi için basit cümleler haline getirilmiştir.)

78. Divanlar, tarihler, tercümeler, filânlar.. . ki hepsinden küflü bir mezar rutubeti çıkıyordu.

Uyarlanmış cümle: Divanlar, tarihler, tercümeler… Hepsi küflü ve çok yıpranmıştı.

(“filan” kelimesi gereksiz görüldüğünden çıkartılmış, “mezar rutubeti” ifadesi seviye üstü görüldüğünden değiştirilmiştir.)

79. Amcam, hele yalnız kaldı kalalı bütün hayatını kütüphanesine hasretmişti.

Uyarlanmış cümle: Amcam, yalnız biriydi. Bu yüzden hayatını kütüphanesine vermişti.

("Yalnız kaldı kalalı ifadesi seviye üstü görüldüğünden değiştirimi yapılmıştır. Bu yüzden zarfı cümleye eklenerek anlam açık hale getirilmiştir.)

80. Benim şiirle, iştigalim, eserlerim, şairliğim çok hoşuna gidiyor.

Uyarlanmış cümle: Benim şiire ilgim, eserlerim, şairliğim çok hoşuna gidiyor.

("İştigal"kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

81. "İkide birde "Sen benim mâbihi'l-iftihârımsın! " der, fakat yeni yazıları, kütüphanesine yine sokmaz.. ."

Uyarlanmış cümle:Sürekli "sen benim övünç kaynağımsın"der,, fakat yeni yazıları, kütüphanesine yine sokmaz.. .

("İkide birde" ve "mabihi'l-iftihar" ifadesi seviye üstü görüldüğünden değiştirilmiştir.)

82. Kitaplardan yorulan gözlerimi çini kaplı duvarlara kaldırdım.

Uyarlanmış cümle:Gözlerim, kitaplardan yoruldu. Onları çini kaplı duvarlara kaldırdım.

(fiilimsi içeren cümleler basit cümlelere çevrilmiştir. Anlam karışıklığını gidermek için "onları" işaret zamiri eklenmiştir.)

83. Fiyatları, şüphesiz bu kitaplar gibi yüksek olması icap eden, yazıları okunmaz, levhalar asılıydı.

Uyarlanmış cümle:Duvarda levhalar asılıydı. Yazıları okunmuyordu. Fiyatları, kesin bu kitaplar gibi pahalıydı.

(Cümledeki fiilimsiler basit cümleye çevrilmiş, seviye üstü görülen kelimelerin eşdeğeri ile değiştirimi yapılmıştır.)

84. Kubbenin ortasındaki billur avize, altın kakmalı zinciriyle kütüphanenin mütevazı sükûnetine uymayacak derecede muhteşemdi.

Uyarlanmış cümle: Kubbenin ortasında kristal avize vardı. Çok güzel altın kakmalı zinciri, kütüphanenin sessizliğine uymuyordu.

(Cümlenin uzunluğu göz önünde bulundurularak iki cümle haline getirilmiş, cümleleler seviye açısından karmaşık bir anlatım içerdiğinden basit anlatıma dönüştürülmüştür.)

85. “Amcam okuduğu kasideyi bitirdikten sonra, Haberin var mı? Benim kütüphaneyi satın almak istiyorlar! dedi.”

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

86. "Tanımazsın, müsteşrikler. ”

Uyarlanmış cümle: Tanımazsın, Doğu bilimciler.

(“müsteşrik” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

87. “Ne kadar veriyorlar?”

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

88. “Evvela on bin lira.. . dediler.

Uyarlanmış cümle: “Önce bin lira… dediler.

89. Sonra 'ben satmam' deyince on beş bine, yirmi bine çıktılar.

Uyarlanmış cümle: Sonra ben satmam dedim ve on beş bine, yirmi bine çıktılar.

(fiilimsi içeren cümle basit cümleye çevrilmiştir.)

90. “Ne diyorsunuz?”

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

91. “Hatta yirmi beş bin de verecekler.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

92. “Aman amca, hiç durmayınız, satınız!” dedim.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

93. Gözlerini okuduğu kitaptan kaldırdı, bana çevirdi.

Uyarlanmış cümle:Kitap okuyordu. gözlerini kaldırdı. bana çevirdi.

(fiilimsi içeren cümle basit cümleye çevrilmiştir.)

94. İçinde öyle bir itap, öyle bir serzeniş vardı ki.. .

Uyarlanmış cümle:İçinde azarlama ve şikayet isteği vardı.

(“İtap” ve “serzeniş” kelimeleri eşdeğeri ile değişitirilmiştir.)

95. Kütüphanemi satmak mı?

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

96. Sonra ben ne yaparım?”

“Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.”

97. Gözlerini tekrar kitaba indirdi.

Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.

98. Çehresi bozulmuştu.

Uyarlanmış cümle: Üzgün gözüküyordu.

(Çehresi bozulmak, mecazlı bir anlatım sağladığı ve seviye üstü görüldüğü için üzgün kelimesi ile değiştirimi yapılmıştır.)

99. “ Dargın, perişan bir tavırla "Ben mezara, kütüphanem mezara!” diye başını salladı.”

Uyarlanmış cümle:Küskün, zavallı bir halde "Ben mezara, kütüphanem mezara!” diye başını salladı.

(Seviye üstü görülen kelimelerin eşdeğeri ile değiştirimi yapılmıştır.)

100. Ses çıkarmadım.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

101. Elimdeki kitabı okur gibi yaptım.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

102. Ne kadar böyle sustuk bilmiyorum, bana çok uzun geldi.

Uyarlanmış cümle: Sustuk. Bu durum ne kadar sürdü bilmiyorum?bana çok uzun geldi.

(Cümleler basit anlatıma çevrilmiştir, ”böyle” ifadesi yerine “bu durum” ifadesi anlam açık hale getirilmiştir.)

103. Gözlerim yazma satırların arasında gezerken kendim yirmi beş bin lirayı düşünüyordum.

“Uyarlanmış cümle:Gözlerim yazma satırların arasında geziyordu. Ben, yirmi beş bin lirayı düşünüyordum.”

(Cümle, ikiye bölünerek dilbilgisel karmaşıklık giderilmeye çalışılmıştır.)

104. Bu küçük bir servetti.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

105. Er geç benim olacak bir servetti.

Uyarlanmış cümle:Bu servet sonunda benim olacaktı.

(Seviye üstü görülen kelimelerin eşdeğeri ile değiştirimi yapılmıştır. basit anlatıma çevirilen cümlede özne tamamlanmıştır.)

106. Zira amcamın bizden başka vârisi yoktu.

Uyarlanmış cümle:Çünkü amcamın bizden başka varisi yoktu.

(Zira bağlacı seviye üstü olduğundan seviye kazanımlarından biri olan "çünkü" bağlacı getirilmiştir.)

107. Hayatının o ölüme giden yolunda çok ilerlemiş olan bu ihtiyarcık dünyada nihayet birkaç sene misafirdi.

Uyarlanmış cümle: Hayat ölüme giden bir yoldu. Amcamın yaşı ilerlemişti. Dünyada nihayet birkaç sene misafirdi.

(Cümleler basit anlatıma çevrilmiştir, eksiltili cümle özne ile tamamlanmıştır.)

108. " İçimden Birkaç sene daha diyordum, haydi beş sene.. . Âb-ı hayat içmedi ya bu!.."

Uyarlanmış cümle: İçimden "Birkaç sene daha" diyordum, "haydi beş sene.. . ölümsüzlük suyu içmedi ya amcam!.. "

(Ab-ı hayat ifadesi seviye üstü görüldüğünden değiştirilmiştir. Özne eklenmiştir.)

109. Acaba kütüphaneyi isteyen müsteşrikler kimlerdi?

Uyarlanmış cümle: Acaba kütüphaneyi isteyen doğu bilimciler kimlerdi?

110. Soracaktım.

Uyarlanmış cümle110:Cümle korunmuştur.

111. Lâf ta ağzımın içine geldi.

Uyarlanmış cümle: Söz, dilimin ucuna geldi.

(Kelimeler, eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

112. Sormadım.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

113. Gözlüğünün altında daha büyük, daha mavi, daha parlak görünen zeki gözlerinden korkuyordum.

“Uyarlanmış cümle:Gözlüğünün altında gözleri; daha büyük, daha mavi, daha zeki görünüyordu. Korkuyordum.”

(Cümle, ikiye bölünerek dilbilgisel karmaşıklık giderilmeye çalışılmıştır.)

114. Sanıyordum ki düşüncemi hemen anlayacak.

Uyarlanmış cümle:Düşüncemi hemen anlayacak sanıyordum.

(Devrik cümle kurallı hale getirilmiştir.)

115. Şimdiye kadar hiç düşünmediğim bu hazır miras birdenbire bütün hayalimi doldurdu.

Uyarlanmış cümle:Şimdiye kadar bu hazır mirası hiç düşünmemiştim. Aniden bütün hayalimi doldurdu.

(Birleşik cümle basitleştirilmiştir. Seviye üstü kelimeler eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

116. Sanki kafam şişti, sersem oldum.

Uyarlanmış cümle:Sanki kafam şişti.

(“Sersem olmak”ifadesi seviye üstü görüldüğünden cümleden çıkarılmıştır.)

117. Amcamla neler konuştuğumun farkında değildim.

Uyarlanmış cümle: Amcamla neler konuşmuştuk? Farkında değildim.

(Birleşik cümle basitleştirilmiştir.)

118. Kütüphaneden çıktık.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

119. Salona geldik.

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

120. Yemeğe oturduk.

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

121. Ben bir duman içinde gibiydim.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

122. “Amcamın ikide birde "Senin bugün bir dalgınlığın var. Sende bir şey var! " dediğini hatırlıyorum.”

Uyarlanmış cümle:amcam sürekli “senin bugün unutkanlığın var. Sende bir şey var!”dedi. Hatırlıyorum.

(*Seviye üstü kelimelerin değiştirimi yapılmıştır. Birleşik cümleler basit hale getirilmiştir.)*

123. “Sofrada yemeğimi yerken dimağım, benim vücudumun haricinde, benim irademin haricinde, benim ruhumun haricinde yabancı bir makine imiş gibi işliyor, düşünüyor, planlar kuruyordu.”

Uyarlanmış cümle:Sofrada yemeğimi yiyorken zihnim benim isteğimin dışında yabancı bir makine gibi çalışıyor, düşünüyor, planlar kuruyordu.

(Cümle uzun bir anlatıma sahip olduğu için iki cümleye bölünmüştür, “benim vücudumun haricinde, benim ruhumun haricinde”ifadeleri anlamın yinelenmesinden dolayı çıkarılmıştır. seviye üstü kelimeler eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

124. Kafamın içinde doğan fikirlere hükmedemiyor, susuyordum.

Uyarlanmış cümle124: Kafamın içinde düşünceler doğuyordu. Onları kontrol edemiyordum, susuyordum.

(Birleşik cümleler basitleştirilmiş, seviye üstü kelimeler değiştirilmiş. “Onları” işaret zairi eklenerek anlam karmaşası giderilmeye çalışılmıştır.

125. “Öyle ya.. . Bu zavallı ihtiyar mutlaka yakında ölecekti”.

Uyarlanmış cümle: Bu zavallı ihtiyar adam mutlaka yakında ölecekti.

(öyle ya ifadesi çıkarılmış, “adam”kelimesi eklenerek eksiltili cümle tamamlanmıştır.)

126. Kütüphane yirmi beş bin lira.. .

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

127. Köşk, bağ, Faikpaşa Yokuşu'ndaki apartman filân.. .

Uyarlanmış cümle: Köşk, bağ, Faikpaşa Yokuşu'ndaki apartman.

(“filan”ifadesi cümleden çıkarılmıştır. *)*

128. “Yetmiş seksen bin lirada bunlar: Yüz bin liralık bir servet!”

Uyarlanmış cümle128:Cümle korunmuştur.

129. Artık burada yaşar mıydım?

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

130. Doğru Avrupa'da soluğu alacak, zevk içinde hayatın tadını tadacaktım.

Uyarlanmış cümle:Hemen Avrupa'ya gidecektim. Zevk içinde yaşayacaktım.

("Soluğu almak ve hayatın tadını çıkarmak" ifadeleri Gözünü alamamak, mecazlı bir anlatım sağladığı için seviye üstü görülmüştür. Bu yüzden gitmek fiili ile değiştirimi yapılmıştır.)

131. Fakat.. . ya bu ihtiyarcık evlenmeğe filân kalkarsa.. .

Uyarlanmış cümle:fakat ya amcam evlenmek isterse?

("ihtiyarcık" ifadesi yerine anlam karmaşasını gidermek için "amcam" ifadesi kullanılmıştır. Filan ifadesi cümleden çıkartılmıştır.)

132. Fakat mümkün mü?

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

133. "Dimağımın içinden tiz, keskin bir şeytan sesi :Niçin mümkün olmasın? dedi."

"Uyarlanmış cümle:Zihninin içinden tiz, keskin bir şeytan sesi "Niçin mümkün olmasın?" dedi."

(Dimağ kelimesi yerine eşdeğeri kullanılmıştır.)

134. " Ben, Mümkün değil, mümkün değil! diye dişlerimi sıktım."

Uyarlanmış cümle134:Cümle korunmuştur.

135. "Hayır, pek mümkün! Yarın birdenbire işitirsin.

Uyarlanmış cümle:"Hayır, pek mümkün! Yarın aniden duyarsın.

("işitmek" ve "birdenbire" ifadeleri yerine eşdeğerleri kullanılmıştır.)

136. "Bu fena..

"Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur."

137. "Tabiî fena..

"Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur."

138. "Evet, ya evlenirse?. "

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

139. “Hiç bunda şüphen olmasın. O vakit yüz bin lirayı rüyanda görürsün…”

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

140. “O halde? ”

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

141. “Dimağımın içinde çınlayan şeytan sesi, "Böyle bir hareketin önüne geçmelisin!" diye âdeta korkunç bir emir verdi.”

“Uyarlanmış cümle:Zihninin içinde çınlayan şeytan sesi vardı. “böyle bir hareketin önüne geçmelisin”dedi. Sanki korkunç bir emir verdi.”

(Birleşik cümleler basitleştirilmiştir. “dimağ” ve “adeta”kelimeleri eşdeğeri ile değiştrilmiştir.)

142. Böyle bir felaketin nasıl önüne geçebilirdim?

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

143. Evet, bu hakiki bir felâketti.

Uyarlanmış cümle:Evet, bu gerçek bir felaketti.

(“hakiki” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

144. “Ta ayağımın dibine gelmiş yüz bin liranın, ihmalciliğim yüzündenden uçup gitmesi.”

Uyarlanmış cümle: Yüz bin lira ayaklarıma kadar gelmişti. Önemsemediğim için uçacaktı.

(“Ayak dibine gelmek” ifadesi mecazlı anlatım olduğundan dolayı değiştirimi yapılmıştır. Devrik cümleler kurallı hale getirilmiştir. “ihmalcilik” ifadesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

145. Dimağım, yine irademin, hatta idrakimin haricinde sihirli bir saat gibi işliyordu; gözlerimi amcama kaldırdım.

Uyarlanmış cümle:Zihnim, yine isteğimin, bilincimin dışında saat gibi işliyordu. Gözlerimi amcama kaldırdım.

(“dimağ”, “irade”, “idrak” kelimeleri eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

146. Küçük kaşığıyla pilavını ağzına götürüyordu.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

147. Sakalının altından beyaz zayıf boynunu gördüm.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

148. “Beyaz yere iki dakika basılsa.. . Yüz bin lira birdenbire benim olacaktı!”

Uyarlanmış cümle:Beyaz boynunu iki dakika sıksam. Yüz bin lira benim olacaktı.

(Eksilitili cümle tamamlanmış, anlam karmaşasını gidermek için “basmak” kelimesi yerine “sıkmak” kelimesi ile değiştirim yapılmıştır.)

149. "Fakat.. . "

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

150. “Ruhumda zehirden şimşekli akisler bırakan şeytan sesi :Budala mısın? dedi..”

Uyarlanmış cümle:Şeytanın sesi ruhumda zehirden şimşekli yankılar bıraktı. “budala mısın? dedi.

(Birleşik cümle basitleştirilmiştir. “akis” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

151. "Neden korkuyorsun?"

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

152. "Korkuyorum. "

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

153. “Hayır korkma. Sen öyle adi katiller gibi amcamın boğazına basıp boğmayacaksın.”

“Uyarlanmış cümle:"Hayır korkma. Sen öyle adi katiller gibi değilsin. Amcanın boğmayacaksın.”

(Cümlenin uzunluğu göz önünde bulundurularak iki cümle haline getirilmiş, fiilimsi olan cümleler basitleştirilmiştir.)

154. "Ya ne yapacağım?"

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

155. "Bir şey yapmayacaksın ki kanun seni mesul edemeyecek!. . "

Uyarlanmış cümle:Bir şey yapmayacaksın ki kanun seni sorumlu görmeyecek.

(“mesul tutmak” deyimi seviye üstü görüldüğünden eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

156. "Nasıl?"

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

157. “Arkadaşın bakteriyolog Sabit'ten biraz tifo mikrobu çalacaksın”

Uyarlanmış cümle: Arkadaşın Sabit bakteriyolog. Ondan biraz tifo mikrobu çalacaksın.

(Cümle, A1-A2 seviyesi öğrencisi açısından anlamlandırmada zorluk çekebileceği düşünülerek basitleştirilmiş. Kişi zamiri eklenerek anlam açık hale getirilmiştir.)

158. "Eey?.. "

Uyarlanmış cümle*: (“Eey” kelimesi gereksiz görüldüğünden cümleden çıkartılmıştır.)*

159. “Bu mikropları” amcanın gece içtiği suya atacaksın.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

160. “Tifoya tutuldu mu doktorlar onu iyi etmeğe çalışırken sen yine mikroplu suları ona ilâç diye vereceksin.”

“Uyarlanmış cümle:Tifoya tutulacak. Doktorlar onu iyi etmeye çalışacak. Sen de yine mikroplu suları ona ilâç diye vereceksin.”

(Cümlelerin uzunluğu göz önüne alınarak basitleştirilmiştir.)

161. Bir hafta içinde mutlaka ölecek.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

162. Sen de herkesle beraber ağlayacaksın!

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur

163. Cenazenin önünde yürüyeceksin!

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur

164. Senden kimse şüphelenmeyecek!

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur

165. Bilakis kederine iştirak edecekler.

Uyarlanmış cümle:Tam tersine üzüntüne katılacaklar.

(“bilakis” ve “iştirak etmek” kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

166. 'Başınız sağ olsun!' diyecekler. "

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

167. "Oh.. . Evet, oh.. . Birdenbire canlandım.

Uyarlanmış cümle: “Oh…, evet oh… aniden canlandım.

(Anlamsal birliktelik açısından diyalog birleştirilmiştir.)

168. Sanki ağır bir yükün altından kurtuldum.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

169. Gözlerimi açtım.

Uyarlanmış cümle169:Cümle korunmuştur

170. Elmasını soyan amcamı gördüm.

Uyarlanmış cümle:Amcam elma soyuyordu. Onu gördüm.

(Cümlede geçen “soyan” sıfat fiili yükleme çevrilmiştir. “Onu” kişi zamiri eklenerek özne belirtilmiştir.)

171. Ne konuşmakta olduğumuzun yine farkında değilim.

Uyarlanmış cümle: Ne konuşuyorduk? Yine farkında değildim.

(Birleşik cümle basit cümleye dönüştürülmüştür.)

172. Bana, "Sen benim mabihi'l-iftihârımsın!" dediğini işittim.

Uyarlanmış cümle:Bana “ sen benim övünç kaynağımsın!”dedi. Duydum.

(“mabihi’l-iftihar”ifadesi ve “işitmek” kelimesi seviye üstü görüldüğünden değiştirilmiştir. Fiilimsi içeren cümle yükleme çevrilmiştir.)

173. Geç vakit yattığım odaya çıktım.

Uyarlanmış cümle: Geç vakitti. Odama çıktım.

(Cümle basitleştirilmiştir.)

174. Zihnimdeki cinayet planı kendi kendine genişliyordu.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

175. Karyolamın üstüne oturdum.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur

176. Masanın üzerinde yanan mumun ziyası duvarlarda şekilsiz gölgeler kımıldatıyordu.

Uyarlanmış cümle:Masanın üzerinde mum yanıyordu. Işığı duvarlarda şekilsiz gölgeleri hareketlendiriyordu.

(“yanan” sıfat fiili yükleme çevrilmiştir. ”ziya”, ”kımıldatmak”kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

177. Yüz bin lira!. .

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

178. Gözüm dolap aynasına kaçtı.

Uyarlanmış cümle: Gözüm dolap aynasına kaydı.

(“kaçtı” kelimesi anlam bakımından seviye üstü görüldüğünden eş değeri ile değiştirilmiştir.

179. Orada kendi hayalimi gördüm.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

180. Bana dik dik bakıyordu.

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

181. Saçları ürpermişti.

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

182. Gözleri kanlıydı. Bir sırtlanın gözleri gibi kanlıydı.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

183. Bu hayal bendim.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

184. Görmemek için yüzümü çevirdim.

Uyarlanmış cümle:görmek istemedim. Yüzümü çevirdim.

(fiilimsi içeren cümle yükleme çevrilmiştir.)

185. Gece hiç uyuyamadım!

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

186. Kendimi görmemek için aynaya bakamıyordum.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

187. Evet, ben bir katildim.

“ Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

188. Bir caniydim.

“Uyarlanmış cümle:Bir katildim.”

(“cani” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

189. Bütün ahlâk duyguları benim nazarımda bir yalandı.

Uyarlanmış cümle:Bütün ahlâk duyguları benim gözümde bir yalandı.

(“nazar” ifadesi seviye üstü görüldüğünden eşdeğeri ile değiştirilmiştir.

190. “Sabaha kadar dimağımda bana kumanda veren şeytan sesinin akislerini dinledim: "Tereddüt etme!”

Uyarlanmış cümle:Sabaha kadar zihnimde şeytan sesinin yankılarını dinledim, beni kontrol ediyordu: “kararsız olma!”

(Cümlenin uzunluğu göz önünde bulundurularak iki cümle haline getirilmiş, ”tereddüt etmek”, “akis” ve “kumanda etmek” ifadeleri eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

191. "Hayır, hayır yapamayacağım. ” "Yapacaksın !

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

192. "Yapmayacağım. ”

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

193. "Yüz bin lirayı kaçıracaksın! "Kaçsın!

Uyarlanmış cümle:"Yüz bin lirayı kaybedeceksin! "Kaybet!

(“kaçmak” ifadesi anlam olarak seviye üstü görüldüğünden eşdeğeri kullanılmıştır.)

194. "Sen budala değilsin. ”

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

195. "Hayır ben budala değildim.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

196. Fakat " Sabahleyin erkenden amcamın yanına indim.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

197. Zavallı ihtiyar balkonun önünde sütünü içiyordu.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

198. Beni, heyhat mâbihi'l-iftihârını gülerek karşıladı.

Uyarlanmış cümle: Bana güldü. Yazık beni "övünç kaynağım" diye karşıladı.

("Gülerek"zarf fiili yükleme çevrilmiştir. "heyhat" ifadesi eşdeğeri ile değiştirlmiştir.

199. "Ne o, rahatsız mısın?" dedi,

Uyarlanmış cümle: "Hasta mısın?"dedi.

("rahatsız olmak" ifadesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir. "ne o" kelimesi gereksiz görüldüğünden cümleden çıkartılmıştır.)

200. "Sararmışsın!

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

201. "Bir şeyim yok. "

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

202. "Rahat uyudun mu?"

"Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur."

203. "Evet" dedim.

"Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur."

204. Sonra birdenbire ellerini öpmeğe başladım.

Uyarlanmış cümle:Sonra aniden ellerini öpmeye başladım.

(Birdenbire ifadesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

205. Şaşırdı. Gözlerimden galiba yaşlar akıyordu.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

206. Öldürdüğü mukaddes vücudun üzerinde zulmünden pişman olan bir cani gibiydim.

Uyarlanmış cümle:Sanki kutsal bir vücudu öldürmüştüm. üzgündüm. Bir katil gibiydim.

(içinde fiilimsiler bulunan birleşik cümle basitleştirilmiş, "pişman olmak", "zulüm", "mukaddes" kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

207. Ben artık insan değildim.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

208. "Sizden bir istirhamım var!" diye inledim.

Uyarlanmış cümle:"Sizden bir isteğim var!" diye inledim.

("istirham" kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

209. Böyle gayr-ı ihtiyarî hareketimi ilk defa gören amcam ne diyeceğini bilmiyordu.

Uyarlanmış cümle:Amcam böyle istemsiz hareketimi ilk defa gördü. Ne diyeceğini bilmiyordu.

("Gayr-ı ihtiyari" ifadesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir. uzun cümle basitleştirilmiştir.)

210. "Kafamdaki şeytanın varlığıma indirdiği darbeyi, manevi iflâsımı asla duymuyor, Ne oluyorsun oğlum, ne oluyorsun? Diyordu".

"Uyarlanmış cümle:Kafamdaki şeytan varlığıma darbe indirmişti. Amcam manevi yenilgimi asla duymuyor, ne oluyorsun oğlum, ne oluyorsun ? diyordu."

(Birleşik cümle içindeki fiilimsiler yükleme çevrilmiştir, "iflas" kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

211. "Hiç. Vaat ediniz ki istediğimi yapacaksınız. "

Uyarlanmış cümle:"Hiç"söz verin. İsteğimi yapacaksınız.

("Vadetmek"ifadesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir. fiilimsi bulunan cümle basitleştirilmiştir.)

212. "Söyle, ne istiyorsun?"

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

213. "Evvelâ reddetmeyeceğinizi vaat ediniz. "

Uyarlanmış cümle:Önce reddetmeyeceksiniz. Söz verin.

(*Seviye üstü kelimeler eşdeğerleri ile değiştirilmiştir. birleşik cümle basitleştirilmiştir.)*

214. Ellerini çekti. "Peki, söyle, vaat ediyorum.. . " dedi.

Uyarlanmış cümle: "Peki, söyle, söz veriyorum.. . " dedi.

215. "Ben, sizin vârisinizim?'

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

216. "Şüphesiz. "

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

217. "İstiyorum ki bütün servetinizi daha sağlığınızda millî müesseselere vasiyet edesiniz!

“Uyarlanmış cümle:İstiyorum ki Bütün servetinizi daha sağlığınızda millî kurumlara vasiyet edesiniz!”

(“müessese” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

218. "Fakat niçin?

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

219. "Ben böyle istiyorum işte.. . ” "Ama niçin?

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

220. Gece neler düşündüğümü, bir an evvel bu yüz bin lirayı ele geçirmek için nasıl kendisini görünmez bir silahla öldürmeyi kurduğumu söyleyecektim.

“Uyarlanmış cümle:Gece neler düşünmüştüm? Bir an önce yüz bin lirayı ele geçirmek istemiştim. Amcamı görünmez bir silahla öldürmeyi düşünmüştüm. Bunları nasıl söyleyecektim?”

(Cümle uzunluğundan dolayı cümleler basitleştirilmiştir. “amcam” ve “bunları” işaret zamiri eklenerek anlam daha açık hale getirilmiştir.)

221. Söyleseydim o benim mahiyetimi tanıyacak.. .

Uyarlanmış cümle:Söyleseydim o benim içyüzümü tanıyacaktı.

(“mahiyet”kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

222. Fakat belki şimdi biraz daha rahat bulunacaktım.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

223. Lâkin, hayır, bu cesareti gösteremedim.

Uyarlanmış cümle: Ama, hayır, bu cesareti gösteremedim.

(“Lakin” bağlacı seviye üstü görüldüğünden eşdeğeri ile değiştirilmiştir.

224. Kendimde olmayan fazileti yine iğrenç maneviyetime perde yaptım.

Uyarlanmış cümle:Bu erdem kendimde yoktu. bunu iğrenç maneviyetime gizledim.

(“fazilet” ve “perde yapmak” seviye üstü görüldüğünden eşdeğeri ile değiştirilmiş, fiilimsi içeren cümle basitleştirilmiştir, cümleye “bu” işaret sıfatı eklenerek anlam açık hale getirilmiştir.)

225. Yalanlar öğürmeğe başladım.

Uyarlanmış cümle: Yalanlar söylemeye başaldım.

(“öğürmek” kelimesi sevüye üstü görüldüğünden değiştirilmiştir.

226. Sözde ben gençtim, ihtimal bu kıymetli kütüphaneyi satar, memleketten dışarı çıkmasına sebep olabilirdim.

Uyarlanmış cümle:Ben genç biriydim. Belki kütüphaneyi satar, memleketten dışarı çıkarabilirdim.

(“sözde” kelimesi gereksiz görüldüğünden cümleden çıkartılmıştır, “ihtimal “kelimesi yerine “belki “belirteç kullanarak anlam açık hale getirilmiş, “çıkmasına” fiilimsi kelimesi yükleme çevrilmiştir.)

227. İstiyordum ki bu mühim miras millete kalsın!

Uyarlanmış cümle: Bu mühim miras millete kalsın istiyordum.

(Devrik cümle kurallı hale getirilmiştir.)

228. "Pekâlâ! " dedi, "kütüphanemi millete vereyim.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

229. Fakat başka akarlarımı.. .

Uyarlanmış cümle: Fakat başka mülklerimi de mi vereyim?

(eksiltili cümle tamamlanmış. “akar” kelimesi “mülk” kelimesi ile değiştirilmiştir.)

230. "Onları da istemem amcacığım.

Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.

231. O kadar hastahaneler var, dâru'l-eytamlar var!

Uyarlanmış cümle: O kadar hastahaneler var, yetimhaneler var!

(“dâru'l-eytam” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

232. Silinecek gözyaşları, sarılacak yaralar, teselli edilecek dullar, öksüzler, kimsesizler var!

Uyarlanmış cümle: Öksüzlerin, kimsesizlerin gözyaşları silinecek, yaraları sarılacak. dullar teselli edilecekti.

(cümle uzunluğu göz önüne alınarak cümleler basitleştirilmiş, "öksüzler, kimsesizler" kelimeleri nesne olarak cümlelere eklenerek anlam belirsizliği giderilmiştir.)

233. Ben söylerken derin bir hayretle, şaşkın bir meftuniyetle yüzüme bakıyordu.

"Uyarlanmış cümle:Ben söylerken derin bir hayretle, şaşkın bir hayranlıkla yüzüme bakıyordu."

("meftuniyet" kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

234. Zavallı, karşısındaki mahlûkun ne alçak şey olduğunu anlayamadı.

Uyarlanmış cümle: Karşısındaki insan çok haindi. Zavallı amcam anlayamadı.

(Eksiltili cümle tamamlanmıştır. Birleşik cümle basitleştirilmiş, "alçak" kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

235. Doğruldu, beni kucakladı. Alnımdan öptü.

Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.

236. "Sen benim mâbihi'l-iftihârımsın! " dedi.

Uyarlanmış cümle: "Sen benim övünç kaynağımsın!" dedi.

("mâbihi'l-iftihârımsın" eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

237. "Evet, ruhumdaki insanlık ideali, o üç ahlâk meşalesi ebediyen söndü!"

Uyarlanmış cümle: Evet, ruhumdaki insanlık ideali, o üç ahlâk meşalesi sonsuza kadar söndü!

("ebediyen" kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

238. "Bir gece içinde korkunç, iğrenç bir katil oldum."

Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.

239. Şimdi karanlık bir çöldeyim!

Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.

240. Bir hayvan gibi meyusum!

Uyarlanmış cümle: Bir hayvan gibi üzgünüm.

(*“meyus” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)*

241. “Artık insanlık cennetine, iyilik, doğruluk, güzellik cennetine bir daha dönemeyeceğim.”

Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.

242. “Son defa yalanlarımla aldattığım zavallı büyük ihtiyar da benim gibi mahiyetinin fiilinden ürküp kaçan korkak bir sefili yine "faziletkâr” bilecek!”

Uyarlanmış cümle:Ben kendi davranışlarımdan ürküyor, kaçıyordum. son defa zavallı büyük ihtiyarı, yalanlarımla aldattım. Ben korkak bir sefildim ama amcam beni “erdemli” bilecek.

(cümle uzun ve anlatım seviye üstü görüldüğünden cümleler basitleştirilmiş, ”mahiyet”, ”faziletkar” kelimeleri eşdeğeri ile değiştirilmiş, “ama” bağlacı eklenerek anlam kuvvetlendirilmiş, gizli özne yerine “amcam” eklenerek anlam açık hale getirilmiştir.)

243. Bu sefile "mâbihi'liftihârım!” diyecek.

Uyarlanmış cümle: “Bu sefile övünç kaynağım” diyecek.

(*“mâbihi'liftihârım” eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)*

“Miras” Hikâyesi için Okuma Öncesi Etkinliği

1. Kelimeleri uygun resimlerin altına yazınız.

a) kitap b) kütüphane c)ganimet d) tifo

…….. …… …….. ……

Uyarlanmış Hikâye “Miras”

Dünyada, insanın kendi kişiliğinden nefret etmesi kadar azap veren bir şey yoktur. Sanıyorum!Yıllarca bir arkadaşımızın oyunlarına, yalanlarına inanırız. Sonra onun

aşağılık birisi olduğunu hissederiz. Hemen ayrılırız. Aşkta da böyle.. . Vücudumuzda bir leke keşfettiğimizde aniden soğuruz. Ve ona düşman kesiliriz. Fakat kendimize.. ..

Ne yapabiliriz?

Hiç!

Ahlak anlayışı ruhumuzda “iyilik, doğruluk, güzellik”idealini tutuşturur. Fakat bu durum yavaş yavaş kararır. Bu üç alevli esirden meşale söner ve karanlık bir çöle düşeriz. Hayvanlaşırız. Halbuki hayvanlık ne kederli bir yaşayıştır! Kavramsız, amaçsız, sevgisiz, inançsız bir hayat! "İyi" yok, "doğru" yok, "güzel" yok.. . İşte bugün benim de ruhumdaki ilâhî meşale söndü. Şaşkın, başıboş bir hayvanım! Üzgün, karamsar bir hayvan!İnsanlığın kıymetlerini kaybetmiş bir zavallı!Bu karanlığa isteğimle düşmedim. Haberim olmadı. On beş gün önce. Amcamın köşkünde yattığım gece.. .

Nasıl oldu? Nasıl birdenbire insanlıktan çıktım? Nasıl bu cehenneme yuvarlandım?Sonsuza kadar bu cennete dönemeyeceğim. Nasıl, nasıl?. Amcam, oğlu Nihat Çanakkale'de şehit düştüğü günden beri, beni onun yerine koymuştu. Geçen sene de yengem üzütüsünden öldü. Şimdi bu şanssız adam köşkünde hizmetçileriyle oturur. Ara sıra kendisini görmeğe giderim. Ömrümde basından tanıdığım insanların en ahlâklısı, en erdemlisi amcamdır. Babasından büyük bir miras kalmıştı. Kardeşi eğlence ortamlarında parasını harcamıştı. Amcam ise devlete hizmet etmişti. Hayatını kaymakamlıklarda, uzak illerin valiliklerinde geçirmiştir!Şiire, sanata tutkundu. Biz hayal bile edemeyiz. Divanlar onun için kutsaldı. Gazellerin, kasidelerin mısralarında, kafiyelerinde ilâhî bir sır gizlidir. Bahçenin sonunda karaçamlar arasında bir kütüphane yaptırmıştı. Gizli bir tapınak gibiydi. Gününün yarısından fazlası burada geçer. Kitapların tozunu alır. Ciltleri okşar. O gün bana kapıyı uşak açtı:

“Beyefendi kütüphanede isterseniz oraya buyurun!”dedi.

Ağaçların yaprakları dökülmüştü. Bahçeler çiçeksiz ama yeşildi. Onlara baka baka yürüdüm. Kütüphanenin çatısı, bilinmeyen bir yas simgesi gibiydi. Pencerelerin yeşil boyalı demir kapakları açıktı. Kapıya ilerledim. Tokmağın altındaki kilitte bir sarı pirinç anahtar vardı. Parmağımla yavaşça vurdum. İşitmedi. Biraz daha hızlı vurdum, uşak zannetti.

"Ne var, Mehmet?” dedi.

"Mehmet değil, amca benim.. . ”

Kapıyı açtı. Bembeyaz sakalı vardı. Kalın taşlı altın gözlüğü, mavi yorgun gözlerini daha büyük gösteriyordu. Bu haliyle, bir evliyaya benziyordu. Elini öptüm.

"Gel bakalım" dedi.

"Sana bir mücevher göstereyim".

"Buyurun. "

Ayakkabılarımı çıkardım. Tıpkı bir camiye girer gibi.. . Kırmızı terliklerden bir tanesini giydim. Amcamın sırtında bir oda giysisi vardı. Deve tüyünden yapılmıştı. Kristal masaya oturduk. Açık duran kitabı bana uzattı. Tekrar, "Mücevher, mücevher… örneği bulunmayan bir mücevher!"dedi. Bu mücevher, çamura düşmüş bir bakkal defterine benziyordu. Yalandan heyecanlı göründüm.

"Hakikaten enfes… "dedim.

"Dün getirdiler.

Kaça alsam beğenirsin?"

"İki liraya. "

Yüzüme öfkeli baktı.

"Sen deli olmuşsun oğlum…"dedi.

Tamir etmek istedim: "Cildi pek eski de… Nasıl beş liraya alabildiniz mi?"

"Ne lirası!" diye haykırdı.

"Dâfiü'l-gumum, Deli Birader" kitabının İstanbul'da benzeri yok. Belki bütün dünyada bir benzeri yok!Bu yazı Gazali'nin kendi yazısı olabilir.

"Kaça aldınız? "

"Yüz seksen liraya. "

İyi! dedim,

Yazı düzensizdi. Zor okunuyordu. Cildin kenarlarını sanki öfkeli bir fare kemirmişti. Nakışlarının yaldızı solmuştu. Ben bu değersiz şeye baktım. Amcam mücevherini çıkardı. "Bunu görmedin dedi. Kitapları birer birer masanın üzerine bıraktı. Divanlar, tarihler, tercümeler… Hepsi küflü ve çok yıpranmıştı. Amcam, yalnız biriydi. Bu yüzden hayatını kütüphanesine vermişti. Benim şiire ilgim, eserlerim, şairliğim çok hoşuna gidiyor. Sürekli "sen benim övünç kaynağımsın"der,, fakat yeni yazıları, kütüphanesine yine sokmaz.. .

Gözlerim, kitaplardan yoruldu. Onları çini kaplı duvarlara kaldırdım. Duvarda levhalar asılıydı. Yazıları okunmuyordu. Fiyatları, kesin bu kitaplar gibi pahalıydı. Kubbenin ortasında kristal avize vardı. Çok güzel altın kakmalı zinciri, kütüphanenin sessizliğine uymuyordu. Amcam okuduğu kasideyi bitirdikten sonra, "Haberin var mı? Benim kütüphaneyi satın almak istiyorlar! " dedi.

-Tanımazsın, Doğu bilimciler.

“Ne kadar veriyorlar?”

“Önce bin lira… dediler.

Sonra ben satmam dedim ve on beş bine, yirmi bine çıktılar.

“Ne diyorsunuz?”

“Hatta yirmi beş bin de verecekler.

“Aman amca, hiç durmayınız, satınız!” dedim.

Kitap okuyordu. Gözlerini kaldırdı. Bana çevirdi. İçinde azarlama ve şikayet isteği vardı.

Kütüphanemi satmak mı?

Sonra ben ne yaparım?”

Gözlerini tekrar kitaba indirdi. Üzgün gözüküyordu. Küskün, zavallı bir halde "Ben mezara, kütüphanem mezara!” diye başını salladı. Ses çıkarmadım. Elimdeki kitabı okur gibi yaptım. Sustuk. Bu durum ne kadar sürdü bilmiyorum?Bana çok uzun geldi. Gözlerim yazma satırların arasında geziyordu. Ben, yirmi beş bin lirayı düşünüyordum. Bu küçük bir servetti. Bu servet sonunda benim olacaktı. Çünkü amcamın bizden başka varisi yoktu. Hayat ölüme giden bir yoldu. Amcamın yaşı ilerlemişti. Dünyada nihayet birkaç sene misafirdi.

İçimden "Birkaç sene daha” diyordum, "haydi beş sene.. . ölümsüzlük suyu içmedi ya amcam!.. ”

Acaba kütüphaneyi isteyen doğu bilimciler kimlerdi?

Soracaktım.

Söz, dilimin ucuna geldi. Sormadım. Gözlüğünün altında gözleri; daha büyük, daha mavi, daha zeki görünüyordu. Korkuyordum. Düşüncemi hemen anlayacak sanıyordum. Şimdiye kadar bu hazır mirası hiç düşünmemiştim. Aniden bütün hayalimi doldurdu. Sanki kafam

şişti. Amcamla neler konuşmuştuk? Farkında değildim. Kütüphaneden çıktık. Salona geldik. Yemeğe oturduk. Ben bir duman içinde gibiydim. Amcam sürekli “senin bugün unutkanlığın var. Sende bir şey var!”dedi. Hatırlıyorum. Sofrada yemeğimi yiyorken zihnim benim isteğimin dışında yabancı bir makine gibi çalışıyor, düşünüyor, planlar kuruyordu. Kafamın içinde düşünceler doğuyordu. Onları kontrol edemiyordum, susuyordum. Bu zavallı ihtiyar adam mutlaka yakında ölecekti. Kütüphane yirmi beş bin lira.. . Köşk, bağ, Faikpaşa Yokuşu'ndaki apartman filân.. . Yetmiş seksen bin lirada bunlar: Yüz bin liralık bir servet!

Artık burada yaşar mıydım?

Hemen Avrupa’ya gidecektim. Zevk içinde yaşayacaktım. Fakat ya amcam evlenmek isterse?

Fakat mümkün mü?

Zihninin içinden tiz, keskin bir şeytan sesi “Niçin mümkün olmasın?” dedi. Ben, "Mümkün değil, mümkün değil!” diye dişlerimi sıktım. "Hayır, pek mümkün! Yarın aniden duyarsın.

"Bu fena..

"Tabiî fena..

"Evet, ya evlenirse?. "

“Hiç bunda şüphen olmasın. O vakit yüz bin lirayı rüyanda görürsün…

“O halde? ”

Zihninin içinde çınlayan şeytan sesi vardı. “böyle bir hareketin önüne geçmelisin”dedi. Sanki korkunç bir emir verdi.

Böyle bir felaketin nasıl önüne geçebilirdim? Evet, bu gerçek bir felaketti. Yüz bin lira ayaklarıma kadar gelmişti. Önemsemediğim için uçacaktı. Zihnim, yine isteğimin, bilincimin dışında saat gibi işliyordu. Gözlerimi amcama kaldırdım. Küçük kaşığıyla pilavını ağzına götürüyordu. Sakalının altından beyaz zayıf boynunu gördüm. Beyaz boynunu iki dakika sıksam. Yüz bin lira benim olacaktı.

"Fakat.. . "

Şeytanın sesi ruhumda zehirden şimşekli yankılar bıraktı. “Budala mısın? dedi.

"Neden korkuyorsun?"

"Korkuyorum. "

"Hayır korkma. Sen öyle adi katiller gibi değilsin. Amcanın boğmayacaksın. "

"Ya ne yapacağım?"

Bir şey yapmayacaksın ki yasa seni sorumlu görmeyecek.

"Nasıl?"

Arkadaşın Sabit bakteriyolog. Ondan biraz tifo mikrobu çalacaksın. Bu mikropları amcanın gece içtiği suya atacaksın. Tifoya tutulacak. Doktorlar onu iyi etmeye çalışacak. Sen de yine mikroplu suları ona ilâç diye vereceksin. Bir hafta içinde mutlaka ölecek. Sen de herkesle beraber ağlayacaksın! Cenazenin önünde yürüyeceksin!Senden kimse şüphelenmeyecek! Tam tersine üzüntüne katılacaklar. 'Başınız sağ olsun!' diyecekler "oh…, evet oh… aniden canlandım. Sanki ağır bir yükün altından kurtuldum. Gözlerimi açtım. Amcam elma soyuyordu. Onu gördüm. Ne konuşuyorduk? Yine farkında değildim. Bana " sen benim övünç kaynağımsın!"dedi. Duydum. Geç vakitti. Odama çıktım. Zihnimdeki cinayet planı kendi kendine genişliyordu. Karyolamın üstüne oturdum. Masanın üzerinde mum yanıyordu. Işığı duvarlarda şekilsiz gölgeleri hareketlendiriyordu.

Yüz bin lira!. .

Gözüm dolap aynasına kaydı. Orada kendi hayalimi gördüm. Bana dik dik bakıyordu. Saçları ürpermişti. Gözleri kanlıydı. Bir sırtlanın gözleri gibi kanlıydı. Bu hayal bendim. Görmek istemedim. Yüzümü çevirdim. Gece hiç uyuyamadım!Kendimi görmemek için aynaya bakamıyordum. Evet, ben bir katildim. Bir katildim. Bütün ahlâk duyguları benim gözümde bir yalandı. Sabaha kadar zihnimde şeytan sesinin yankılarını dinledim, beni kontrol ediyordu: "kararsız olma!"

"Hayır, hayır yapamayacağım. " "Yapacaksın !

"Yapmayacağım. "

"Yüz bin lirayı kaybedeceksin! "Kaybet!

"Sen budala değilsin. "

"Hayır ben budala değildim.

Fakat " Sabahleyin erkenden amcamın yanına indim. Zavallı ihtiyar balkonun önünde sütünü içiyordu. Bana güldü. Yazık beni "övünç kaynağım" diye karşıladı.

“Hasta mısın?”dedi.

"Sararmışsın!

"Bir şeyim yok. ”

"Rahat uyudun mu?”

"Evet” dedim.

Sonra aniden ellerini öpmeye başladım. Şaşırdı. Gözlerimden galiba yaşlar akıyordu. Sanki kutsal bir vücudu öldürmüştüm. üzgündüm. Bir katil gibiydim. Ben artık insan değildim.

"Sizden bir isteğim var!” diye inledim.

Amcam böyle istemsiz hareketimi ilk defa gördü. Ne diyeceğini bilmiyordu. Kafamdaki şeytan varlığıma darbe indirmişti. Amcam manevi yenilgimi asla duymuyor, ne oluyorsun oğlum, ne oluyorsun ? diyordu.

”Hiç”söz verin. İsteğimi yapacaksınız.

"Söyle, ne istiyorsun?”

Önce reddetmeyeceksiniz. Söz verin.

"Peki, söyle, söz veriyorum.. . ” dedi.

"Ben, sizin vârisinizim?'

"Şüphesiz. ”

İstiyorum ki bütün servetinizi daha sağlığınızda millî kurumlara vasiyet edesiniz!

"Fakat niçin?

"Ben böyle istiyorum işte.. . ” "Ama niçin?

Gece neler düşünmüştüm? Bir an önce yüz bin lirayı ele geçirmek istemiştim. Amcamı görünmez bir silahla öldürmeyi düşünmüştüm. Bunları nasıl söyleyecektim?

Söyleseydim o benim içyüzümü tanıyacaktı. Fakat belki şimdi biraz daha rahat bulunacaktım. Ama, hayır, bu cesareti gösteremedim. Bu erdem kendimde yoktu. bunu iğrenç maneviyetime gizledim. Yalanlar söylemeye başladım. Ben genç biriydim. Belki kütüphaneyi satar, memleketten dışarı çıkarabilirdim. Bu mühim miras millete kalsın istiyordum.

"Pekâlâ! " dedi, "kütüphanemi millete vereyim.

Fakat başka mülklerimi de mi vereyim?

"Onları da istemem amcacığım.

O kadar hastahaneler var, yetimhaneler var!

Öksüzlerin, kimsesizlerin gözyaşları silinecek, yaraları sarılacak. dullar teselli edilecekti. Ben söylerken derin bir hayretle, şaşkın bir hayranlıkla yüzüme bakıyordu. Karşısındaki insan çok haindi. Zavallı amcam anlayamadı. Doğruldu, beni kucakladı. Alnımdan öptü.

"Sen benim övünç kaynağımsın!" dedi.

Evet, ruhumdaki insanlık ideali, o üç ahlâk meşalesi sonsuza kadar söndü!Bir gece içinde korkunç, iğrenç bir katil oldum. Şimdi karanlık bir çöldeyim! Bir hayvan gibi üzgünüm. Artık insanlık cennetine, "iyilik, doğruluk, güzellik" cennetine bir daha dönemeyeceğim. Ben kendi davranışlarımdan ürküyor, kaçıyordum. Son defa zavallı büyük ihtiyarı, yalanlarımla aldattım.

Ben korkak bir sefildim ama amcam beni "erdemli" bilecek. "bu sefile övünç kaynağım" diyecek.

İlk basım: Vakit, Sayı: 776, 3 Kânun-ı sani [Ocakl 1336/1920, s. 3.

Son basım: Polat, N. H. (2019). Ömer Seyfettin bütün hikayeleri. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

"Miras" Hikâyesi Için Okuma Sonrası Etkinlikleri

1.Aşağıdaki cümlelere hikâyeye göre cevap veriniz.Cümleler doğruysa 'D', yanlışsa 'Y' yazın.

a. Hikâye, bir apartman dairesinde geçiyor. (____)

b. Hikaye kahramanının amcasının büyük bir kütüphanesi vardır. (____)

c. Amca, yeğenine sıklıkla "övünç kaynağım" derdi. (____)

d. Hikayenin kahramanı amcasını öldürmeyi hayal etmiştir. (____)

e. Hikaye kahramanı amcasının kütüphanesini satmıştır. (____)

2. Cümleleri tamamlayın. Uygun kelimeleri yazın.

a. Sana bir mücevher göstereyim / vereyim.

b. Geçen sene de yengem üzütüsünden öldü / gitti.

c. Ben korkak bir sefildim ama / çünkü amcam beni "erdemli" bilecek.

ç. Zavallı ihtiyar balkonun önünde sütünü içiyordu / yiyordu.

"Gizli Mabed" Hikâyesinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması

GİZLİ MABED

Müfide Hanımefendi'ye

1. "Geçen gün Tokatlıyan'da Sermet bana genç bir Frenk takdim etti."

"Uyarlanmış cümle:Geçen gün Tokatlıyan'da Sermet, beni Frenk bir gençle tanıştırdı."

("Takdim etmek" seviye üstü görüldüğünden eşdeğeri değiştirilmiştir.)

2. Sorbon'dan arkadaşmış!

"Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur."

3. Kumral, çini mavi gözlü, güzel, narin, nazik bir çocuk!

Uyarlanmış cümle:Kumral, çini mavi gözlü, güzel, ince, kibar bir çocuk!

("narin" ve "nazik" kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

4. Azgın bir "Şark" meftunu!

Uyarlanmış cümle:Azgın bir "Doğu" tutkunu.

("Şark" ve "meftun" kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

5. "İlk lâfı bu oldu: "Azizim, siz kendinizi bilmiyorsunuz."

"Uyarlanmış cümle:İlk sözü bu oldu: Azizim, siz kendinizi bilmiyorsunuz."

("laf" kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

6. Avrupa'yı bir şey zannederek kendi güzelliklerinizi göremiyor, kendi esrarlarınızı yaşamıyorsunuz.. .

"Uyarlanmış cümle: Avrupa'yı bir şey sanıyorsunuz. Kendi güzelliklerinizi göremiyor, kendi sırlarınızı yaşamıyorsunuz."

(Birleşik cümle basit cümleye çevrilmiştir, ”esrar” ve “zannetmek” kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

7. “Birdenbire haklı mı, haksız mı olduğunu kestiremediğim bu tevbihe gülümsedim: Yaşamadığımızı, göremediğimizi ne biliyorsunuz?..”

Uyarlanmış cümle:Aniden haklı mı, haksız mı tahmin edemedim. Bu azarlamaya gülümsedim. "Yaşamadığımızı, göremediğimizi ne biliyorsunuz?.. "

(“birdenbire”, ”kestirme”, “tevbih” kelimeleri seviye üstü olduğundan eşdeğeri ile değiştirimi yapılmıştır. Fiilimsi içeren cümleler yükleme çevrilmiştir.)

8. "Bunu gözümle gördüm” diye coştu.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

9. "Üç gecedir Sermet'in evindeyim.

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

10. Her şey alafranga.

“Uyarlanmış cümle: Her şey batılı tarzda düzenlenmiş.”

(“alafranga” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiş, eksiltili cümle tamamlanmıştır.)

11. Yemek salonu, yatak odası, karısının, kardeşlerinin giyinişleri, hareketleri, hatta zihniyetleri, telâkkileri bile hep Avrupakâri!

“Uyarlanmış cümle:Yemek salonu, yatak odası, karısının, kardeşlerinin giyinişleri, hareketleri, hatta zihniyetleri, anlayışları bile hep Avrupalılar gibiydi!”

(“telakki”, “avrupakari” kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

12. Ah nerede Loti'nin Türkiye'si?. . ” 2

Uyarlanmış cümle:Ah Loti’nin Türkiye’si nerede?

(Devrik cümle kurallı hale getirilmiştir.)

13. "Loti'nin Türkiye'si karşı tarafta!” dedim.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

14. "Evet öyle söylüyorlar.

Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.

15. Fakat içine girilmez bir âlem!

Uyarlanmış cümle:Fakat bir dünya ki içine girilmez.

(“alem”kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir. cümle basitleştirilmiştir.)

16. Yazık ki siz bu pitoresk âlemi sevmiyorsunuz !.

Uyarlanmış cümle:Yazık ki siz bu resimsi dünyayı sevmiyorsunuz !

(“pitoresk” ve “alem” kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

17. Sevenlerimiz de var.. . " dedim.

Uyarlanmış cümle: “Seven insanlarımız da var …”dedim.

(Eksiltili cümle tamamlanmıştır.)

18. Siz sevenlerden misiniz? "

Uyarlanmış cümle: Siz seviyor musunuz? "dedim.

(Eksiltili cümle tamamlanmış, fiilimsi içeren cümle basitleştirilmiştir.)

19. “Evet.. diye mübalâğalı bir tehalükle başımı salladım: Sabit fikirlerinin hududunu aşamayan Frenkler ne masumdurlar!”

Uyarlanmış cümle:"Evet.. . " diye abartılı bir istekle başımı salladım:”Bazı Frenkler sabit düşüncelerinin sınırı aşamazlar. Onlar ne masumdurlar.

(“Mübalağa”, ”tehallük”, “fikir”, “hudud” kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirlmiştir. Fiilimsi bulunan kelime yükleme çevrilmiştir. “onlar” kişi zamiri ile anlam açık hale getirilmiştir.)

20. " Bu genç Avrupapalı da bunlardan biriydi.

Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.

21. Türkiye'ye dair konuşmaya başladık.

Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.

22. “İddia ediyordu ki biz kendimizi tanımıyoruz; en güzel, en zengin, en bedi sokaklarımıza pis diyoruz; güzellikten mahrum Avrupa binalarına, muazzam caddelere, tabiatı öldüren hendese çirkinliklerine kıymet veriyoruz.”

“Uyarlanmış cümle: Biz kendimizi tanımıyormuşuz. En güzel, en zengin sokaklarımıza pis diyormuşuz. Bunları iddia ediyordu.”

(*devrik cümle kurallı hale getirilmiştir. ”bedi” kelimesi kelimesi gereksiz görüldüğünden çıkartılmış, ”bunları” belgisiz zamiri ile anlam açık hale getirilmiştir*.)

23. Rumlara hiddeti garez derecesini geçiyordu…

Uyarlanmış cümle: Rumlara öfkesi kin derecesini geçiyordu.

(“hiddet” ve “garez” eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

24. “Beyoğlu'ndan öyle nefret etmişti ki, Ne iğrenç Garp karikatürü, ya Rabbi derken adeta sarararak tiksiniyordu”.

“Uyarlanmış cümle:Beyoğlu'ndan nefret etmişti. Ne iğrenç Batı karikatürü, ya Rabbi dedi. Sararmıştı. ve tiksiniyordu.”

(Cümlelerin uzun anlatımından dolayı üç cümle haline getirilmiştir. “Garp”kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

25. Kafası Loti’nin muhayyelatıyla doluydu.

Uyarlanmış cümle:Kafası Loti’nin hayaliyle doluydu.

(“muhayyelat” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

26. “Bizim sefalet, vahşet, cehalet dediğimiz perişanlıklarımıza o "harika!" diyor, bu nihayetsiz mezbeleler, baykuşlu viraneler karşısında nasıl olup da bedii bir heyecan duymadığımıza şaşıp kalıyordu.”

Uyarlanmış cümle:Biz zavallılıklarımıza yoksukluk, vahşilik, bilgisizlik diyorduk. O ise “harika” diyor. Bu sonsuz çöplük ve baykuşlu yıkıntılar karşısında estetik bir heyecan duymuyorduk. Buna şaşırıyordu.

(Cümlelerin uzun anlatımından dolayı cümleler basitleştirilmiş, ”sefalet, vahşet, cehalet, perişanlık, nihayetsiz, mezbele, virane, şaşıp kalmak”kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

27. Nihayet kendisinin, Avrupalılaşmamış bir Türk evine götürülmesini benden rica etti.

Uyarlanmış cümle:Sonunda benden, kendisini Avrupalılaşmamış bir Türk evine götürmemi istedi.

(“nihayet”, “rica etmek” kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir. Birleşik cümleler basitleştirilmiştir.)

28. Aklıma birdenbire Karagümrük'te oturan ihtiyar sütannem geldi.

Uyarlanmış cümle:Aklıma aniden sütannem geldi. Karagümrük'te oturuyordu.

("birdenbire" kelimesi eşdeğeri ile değşitirilmiş, fiilimsi içeren cümle yüklem haline getirilmiştir.)

29. "Bu gayet sofu ve gayet stoik, 3 gayet muhafazakar bir kadındır, kendinden büyük eski Arap halayıkçığıyla oturur, kocasından kalan ufacık bir iratla rahat rahat geçinir."

Uyarlanmış cümle:Sütannem dinine düşkün, tutucu bir kadındır. kendinden yaşça büyük Arap kölesi ile oturur, kocasından az miktarda bir maaş ile kalmıştı, onunla rahat rahat geçinirdi.

(uzun bir anlatımdan dolayı cümleler basitleştirilmiş ve bölünmüştür. "gayet"kelimesi gereksiz görüldüğünden cümleden çıkarılmış, "irat, sofu, halayık"kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiş. eksiltili cümleye "sütannem" özne eklenerek tamamlanmıştır.)

30. "Öyleyse sizi hiç Avrupalılaşmamış ihtiyar bir dulun evine götüreyim! dedim."

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

31. Teşekkür etti. Sevindi: "Ne vakit?.. "

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

32. "Bugün, hatta isterseniz şimdi. "

Uyarlanmış cümle: "Bugün, isterseniz şimdi. "

(hatta kelimesi gereksiz görüldüğünden cümleden çıkartılmıştır.)

33. "Bu mümkün mü?. . "

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

34. "Mümkün, yalnız başımıza bir fes alacağız" dedim.

"Uyarlanmış cümle: Mümkün, yalnız başımıza bir fes alacağız dedim."

35. Böyle ansızın gitmek, alaturka evde tekliflere, tekellüflere meydan bırakmayacak, tabiatı, pitoreski, bu Şark meftunu Frenke olduğu gibi gösterecekti.

"Uyarlanmış cümle:Böyle ansızın gitmek, alaturka evde tekliflere, güçlüklere neden olmayacaktı. doğayı, resimsi, bu doğu tutkunu Frenk'e olduğu gibi gösterecekti."

("tekellüf, tabiat, pitoresk, şark, meftun" kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

36. Sermet zavallının sevincine gülmekten katılıyordu.

Uyarlanmış cümle: Sermet, zavallı Frenk'in sevincine çok güldü.

("gülmekten katılmak"deyimi seviye üstü görüldüğünden eşdeğeri değiştirilmiş.)

37. Ona veda ettik, bir arabaya atladık.

Uyarlanmış cümle: Ona veda ettik, bir arabaya bindik.

("atlamak" kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

38. Beyazıt'a indik.

Uyarlanmış cümle:Beyazıt'a gittik.

("indik" kelimesi seviye üstü görüldüğünden değiştirimi yapılmıştır.)

39. "Frenkçiğe bir dükkandan ciğer gibi kıpkırmızı bir fes aldık"

Uyarlanmış cümle:Frenk gence bir dükkandan kırmzı bir fes aldık.

(dolaylı tümleç eklenerek anlam açık hale getirilmiştir, "ciğer gibi ifadesi" seviye üstü görüldüğünden çıkartılmıştır.)

40. Kalıplattık.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

41. Tramvaya binmek istemedi.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

42. "Buradan aşağı hep Türk mahallesi mi?"

Uyarlanmış cümle: Buradan aşağı hep Türk mahallesi mi?" dedi.

(Aktarım cümlesi için "dedi" fiili kullanılmıştır.)

43. "Evet hep Türk mahallesi. "

Uyarlanmış cümle: "Evet hep Türk mahallesi. " dedim.

(Aktarım cümlesi için "dedi" fiili kullanılmıştır.)

44. "O halde rica ederim, yayan gidelim. "

Uyarlanmış cümle: "O halde rica ederim, yürüyelim. "

("yayan" kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

45. "Pekala!. . " dedim.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

46. Yangın yerlerinden yürüdük.

Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.

47. Sisli bir hava, bulutlu, karanlık bir sema harap evlerin, tenha viranelerin sükûnuna sanki acı bir hüzün karıştırıyordu.

“Uyarlanmış cümle:Sisli bir hava, bulutlu, karanlık bir gök vardı. harap evlerin, ıssız yıkıntı evlerin sessizliğine sanki acı bir hüzün karıştırıyordu.”

(uzun anlatımdan dolayı cümle ikiye bölünmüş, “sema, sükun, virane, tenha”kelimeleri eş değerleri ile değiştirilmiştir.)

48. Yolda ona talimat verdim.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

49. Sütanneme kendisi için Çerkez diyecektim.

Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.

50. “Vakıa o horozdan kaçan bir kadın değildi.”

Uyarlanmış cümle:Sütannem horozdan kaçan bir kadın değildi.

(Anlamı açık hale getirebilmek için “o” kişi zamiri sütannem kelimesi ile değiştirilmiştir.)

51. Fakat belki bir Hıristiyan'ın yanına çıkmak istemezdi.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

52. Bu basit entrika genç Frengin muhayyilesini daha beter alevlendirdi.

Uyarlanmış cümle:Bu basit oyun genç Frengin hayal gücünü daha çok etkiledi.

(“entrika, muhayyile, alevlendirmek”kelimeleri değiştirilmiştir.)

53. Bir tarafa çarpılmış siyah, çürük tahta evler, sökük çatılar karşısında duruyor, 'Oh ne manzara, ne manzara! diye bir türlü ayrılamıyordu.

“Uyarlanmış cümle:Siyah, çürük tahtalı evlerin, sökük çatıların karşısında duruyor, “oh ne manzara, ne manzara!diyor. Hiçbir şekilde ayrılamıyordu.”

(“Bir tarafa çarpılmış”ifadesi cümleden çıkarılmış, “bir türlü” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

54. İki saatte eve gelebildik.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

55. Bu üç katlı, ahşap, biraz viranca bir binadır.

Uyarlanmış cümle:Bu üç katlı, ahşap, biraz yıkık bir binadır.

(“viranca” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

56. Kapıyı çaldım.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

57. İhtiyar Arap açtı.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

58. ”Sütannem yok mu?.. ” diye sordum.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

59. "Komşuda. Buyurun.. .

Uyarlanmış cümle:Komşuya gitti. “ Buyurun” dedi.

(eksiltili cümle tamamlanmış, Aktarım cümlesi için “dedi” fiili kullanılmıştır.)

60. “Haydi Karanfil Dadı, git, koş, benim geldiğimi söyle.”

Uyarlanmış cümle: Haydi Karanfil Dadı, git dedim. Ben geldim. Sütanneme söyle.

(“koş”kelimesi gereksiz görüldüğünden çıkartılmıştır, Aktarım cümlesi için “dedi” fiili kullanılmıştır, fiilimsi içeren cümle yükleme çevrilmiştir, anlatımı açık hale getirmek için özne ve dolaylı tümleç cümleye eklenmiştir.)

61. “Yanımda da bir misafirim var. Bu gece sizde kalacağız” dedim.”

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

62. İçeri girdik.

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

63. Temiz, fakat karanlık taşlıktan geçerek koca bir merdivenden çıktık.

Uyarlanmış cümle:Temiz, fakat karanlık avludan geçtik. Koca bir merdivenden çıktık.

(Fiilimsi içeren cümle yükleme çevrilmiştir. ”taşlık” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

64. Misafir odasına genç Frenk bayıldı.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

65. “Yerde güzel bir Acem halısı yayılıydı.”

Uyarlanmış cümle:Yerde güzel bir Acem halısı vardı.

(“yayılı” ifadesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

66. Duvarlar —merhum hattat sütbabamın yadigâr bıraktığı— levhalarla süslenmişti.

Uyarlanmış cümle:Hattat sütbabam ölmeden önce duvarları levhalarla süslenmişti. Bu levhalar ondan hatıraydı.

(Fiilimsi içeren cümle anlatım uzunluğundan dolayı cümlelere bölünmüş, “-meden önce” zarf fiili ile anlam açık hale getirilmiştir. ”yadigar bırakmak” ifadesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

67. Yastıklarına fes rengi perdelerin düştüğü sedirler kırmızı velansalarla örtülüydü.

Uyarlanmış cümle:Koltukların üstü kırmızı battaniyelerle örtülüydü. yastıklara fes rengi perdeler düşüyordu.

(Birleşik cümleler basit cümlelere çevrilmiş, ”velansa, sedir”kelimeleri değiştirilmiştir.)

68. Karşı karşıya oturduk.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

69. Kafeslere hayran oldu.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

70. "Âdeta kendimi bir rüyanın içinde sanıyorum!” dedi.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

71. Sütannem gelince benim gibi elini öptü.

Uyarlanmış cümle:Sütannem geldi, benim gibi onun elini öptü.

(zarf fiili içeren kelime yükleme çevrilmiş, anlamı açık hale getirmek için “onun”kişi zamiri eklenmiştir.)

72. “Ara sıra başındaki fesini unutuyor; “ reverans hareketleri izhar ediyordu.”

Uyarlanmış cümle:Ara sıra başındaki fesini unutuyor; istemsiz teşekkür hareketleri yapıyordu.

(“gayr-i ihtiyarî”, ”reverans”, “izhar etmek” kelimeleri eşdeğerleri ile değiştrilmiştir.)

73.“Sütannem bunun pek farkına varmadı ama "Konuştuğunuz lâf Çerkezceye benzemiyor” dedi.”

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

74. Ben, "Anneciğim, bu senin bildiğin Çerkezce değil, Hicretten sonra çıkmış, Rusça ile Çeçence ile karışık yeni bir Çerkezce!” diye kandırdım.

Uyarlanmış cümle:Ben, "Anneciğim, bu senin bildiğin Çerkezce değil dedim, göçten sonra çıkmış, Rusça ve Çeçence ile karışık yeni bir Çerkezce!” diye kandırdım.

(Aktarım cümlesi için “dedi” fiili kullanılmıştır, “hicret” kelimesi

75. Sözde bu Çerkez misafir, hacca gitmek için İstanbul'a gelmişti.

“Uyarlanmış cümle:Sanki bu Çerkez misafir, hacca gitmek için İstanbul'a gelmişti.”

(“Sözde”ifadesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

76. Sütannem hac vakti olmadığını hatırlatınca ona da bir kulp buldum.

Uyarlanmış cümle:Sütannem hac vakti değil diye hatırlattı. Ona da bir bahane buldum.

(Fiilimsi içeren cümle yükleme çevrilmiş, “kulp” kelmesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

77. Maksadı daha evvel davranıp İstanbul'da biraz Türkçe öğrenmekti.

Uyarlanmış cümle: Amacı erkenden İstanbul'da biraz Türkçe öğrenmekti.

(“maksad”kelimesi değiştirilmiş, “daha evvel davranmak”kelimesi cümleden çıkarılmıştır.)

78. "Ah bu yaşta hacı olmak, ne mutlu, ne mutlu, darısı senin başına!.. ” diyordu.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

79. "Amin, amin!

Uyarlanmış cümle: "Amin, amin! dedim.

(Aktarım cümlesi için “dedi” fiili kullanılmıştır.)

80. Frenk, ağzımızdan çıkan bu kelimeyi birdenbire tanıyor, aşinalığını göstermek fikriyle kendi şivesiyle tekrarlıyordu: amen, amen!

“Uyarlanmış cümle:Frenk, ağzımızdan çıkan bu kelimeyi birdenbire tanıyor, bunu göstermek fikriyle kendi şivesiyle tekrarlıyordu: amen, amen!”

(“aşinalık” kelimesi yerine “ bunu” işaret zamiri getirilerek anlam açık hale getirilmiştir.)

81. Sütannem bu Çerkez'le hacca beraber gitmemi tutturdu.

Uyarlanmış cümle: Sütannem bu Çerkez'le hacca beraber gitmem için ısrar ediyordu.

(“tutturmak” ifadesi seviye üstü görüldüğünden değiştirilmiştir.)

82. Yemek zamanına kadar hep hacdan, hocadan falan bahsettik.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

83. Ben sütannemin nasihatlerini çatır çatır hep Çerkezceye tercüme ettim.

Uyarlanmış cümle:Ben sütannemin nasihatlerinin hepsini Çerkezceye tercüme ettim.

(“çatır çatır” kelimesi seviye üstü görüldüğünden cümleden çıkartılmıştır.)

84. Sofraya oturunca Frenk bütün bütün bedîî heyecanının içinde gaşyoldu.

Uyarlanmış cümle:Sofraya oturduk. Frenk tamamen estetik heyecanının içinde kayboldu.

(cümleler basit anlatıma çevrilmiş, ”bedii” ve “gaşyolmak” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

85. Yalnız yabancı misafirlere çıkan gümüş sini, zavallıyı deli edecekti.

Uyarlanmış cümle:Gümüş tepsi sadece yabancı misafirler için çıkarılırdı. Zavallı genci deli edecekti.

(“çıkan” sıfat fiili yükleme çevrilmiştir, “yalnız” edatı eşdeğeri ile değiştirilmiştir. Eksiltili cümleye “genç” özne eklenmiştir.)

86. Çatalı bırakıyor, sütannem gibi eliyle yemeğe çalışıyordu.

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

87. Ben vazgeçirdim.

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

88. Elle yemek yalnız ihtiyar kadınlara mahsus olduğunu söyledim.

“Uyarlanmış cümle: Elle yemek yalnız ihtiyar kadınlara özeldir diye söyledim.”

(“mahsus olmak” kelimesi değiştirilmiştir.)

89. Dünyanın en rahat vaziyeti bağdaş kurmak olduğunu iddiaya başlarken sofradan kalktık.

“Uyarlanmış cümle:Dünyanın en rahat hali bağdaş kurmaktır diye iddiaya başladık. Sofradan kalktık.”

(“Vaziyet”kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir. “olduğunu”sıfat fiili cümleden çıkarılmış, “b kurmak” isim fiili yüklem yapılmıştır.

90. Kahvelerimizi içtik.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

91. Sütbabamın kütüphanesinde yadigâr gibi duran eski yazma kitapları misafirime gösterdim.

Uyarlanmış cümle:Sütbabamın eski yazma kitapları kütüphanesinde hatıra gibi duruyordu. Misafirime gösterdim.

(“Duran” sıfat fiili yüklem yapılmıştır. “yadigar” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

92. Nakışlara, ciltlere, minyatürlere hayran kaldı.

Uyarlanmış cümle:Nakışları, ciltleri, minyatürleri çok beğendi.

(“hayran kalmak” ifadesi değiştirilmiştir.)

93. Uyku zamanı gelince, onu Karanfil'le beraber en üst kata çıkardık.

“Uyarlanmış cümle:Uyku zamanı gelmişti, onu Karanfil dadı ile beraber en üst kata çıkardık.”

(“ince” zarf fiili yükleme çevrilmiştir. “dadı” kelimesi eklenerek anlam karışıklığı giderilmeye çalışılmıştır.)

94. Yatağını bahçe üstündeki odaya yapmışlardı. Ayakyolunu falan gösterdim.

“Uyarlanmış cümle: Yatağını bahçe üstündeki odaya yapmışlardı. Tuvaleti gösterdim.”

(“ayakyolu” ifadesi eşdeğeri ile değiştirlmiştir. “falan” kelimesi gereksiz görüldüğünden cümleden çıkarılmıştır.)

95. “Bonsuvar dedim.”

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

96. “ Ben de orta kattaki odaya çekildim.”

“Uyarlanmış cümle:Ben de orta kattaki odaya gittim.”

(“çekildim” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

97. Gece fırtına çıktı.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

98. Şiddetli bir yağmur yağdı.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

99. “Sabahleyin gayet güzel bir hava açılmıştı.”

Uyarlanmış cümle:Sabah güzel bir hava vardı.

(“gayet” kelimesi gereksiz görüldüğünden çıkarılmıştır. “açılmak” ifadesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

100. Frengi uyanmış, giyinmiş buldum. Yatağın içine oturmuş, bir şeyler yazıyordu.

“Uyarlanmış cümle:Frenk genç ; uyanmış, giyinmiş, yatağın içine oturmuş, bir şeyler yazıyordu.”

(“genç” kelimesi eklenerek anlatım açık hale getirilmiştir.)

101. "Bonjur.. . ”

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

102. "Bonjur, mon ami!. ”

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

103. "Ne yazıyorsunuz?”

Uyarlanmış cümle: "Ne yazıyorsunuz?”dedim.

(Aktarım cümlesi için “dedim” fiili kullanılmıştır.)

105. "Oh, tahassüsatımı!.

Uyarlanmış cümle: “oh duygularımı” dedi.

(Aktarım cümlesi için "dedi" fiili kullanılmıştır, "tahassüs"kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

106. "O kadar mütehassis mi oldunuz?

Uyarlanmış cümle: "Çok mu duygulandınız?" dedim.

("mütehassis" kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir. "o kadar" yerine çok ifadesi kullanılarak anlam açık hale getirilmeye çalışılmıştır. Aktarım cümlesi için "dedim" fiili kullanılmıştır.)

107. "Tarif edemem, size tarif edemem!

Uyarlanmış cümle:"Tarif edemem, size tarif edemem!dedi.

(Aktarım cümlesi için "dedi" fiili kullanılmıştır.)

108. Aşağı indik, sabah kahvelerimizi içtik.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

109. Sütannemin ellerini öptük.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

110. "Bu Frenk'i, daha beter Şark pitoreskinin içine batırmak için yayan olarak Fatih'e götürdüm."

Uyarlanmış cümle:Bu Frenk gence resimsi Doğu'yu daha fazla göstermek için Fatih'e götürdüm. Yürüdük.

("Genç" ifadesi eklenerek ile anlam karışıklığı giderilmeye çalışılmıştır. "şark", " pitoresk", "yayan", "batırmak için"kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

111. Caminin karşısındaki kahveye oturduk.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

112. Bir nargile ısmarladım.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

113. Dışarı üflemesin diye evvelâ ehemmiyetle içmek ameliyesini öğrettim.

Uyarlanmış cümle:Dışarı üflemesin diye önce dikkatle içmeyi öğrettim.

("evvela", "ehemmiyet" kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir. "ameliye" kelimesi cümleden çıkarılmıştır.)

114. Keyiflerimiz gelmeğe başlıyordu.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

115. “ Zavallıyı yine azıttırmak, coşturmak için "Azizim, şu karşındaki mabede bak” dedim.”

Uyarlanmış cümle:Zavallı genci heyecanladırmak için “Azizim, şu karşındaki mabede bak” dedim.

(“azıttırmak” kelimesi gereksiz görülüp cümleden çıkarılmıştır. “coşturmak” ifadesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

116. "Ne letafet, ne mehabet değil mi?

Uyarlanmış cümle: “Ne hoş, ne yüce değil mi?” dedim.

(Aktarım cümlesi için “dedi” fiili kullanılmıştır. “letafet”, “mehabet” kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

117. “Frenk gülümsedi, o kadar müteheyyiç görünmedi.”

Uyarlanmış cümle:Frenk gülümsedi, o kadar heyecanlı görünmedi.

(“müteheyyiç” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

118. Daha dün yıkık çeşmelerin, eğrilmiş duvarların huzurunda deli gibi çırpınan bu adamın kayıtsızlığı tuhafıma gitti.

“Uyarlanmış cümle:Daha dün yıkık çeşmelerin, eğri duvarların önünde deli gibi çırpınıyordu. Şimdi gencin ilgisizliğine şaşırıyordum.”

(“huzur”, “kayıtsızlık”, “tuhafına gitmek”kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiş, “çırpınan” sıfat fiili yükleme çevrilmiştir.)

119. Sordum: "Bu abideyi beğenmediniz mi, yoksa?”

Uyarlanmış cümle: "Bu anıtı beğenmediniz mi?” diye sordum.

(“abide” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir. “yoksa” kelimesi gereksiz görüldüğünden cümleden çıkarılmıştır. cümle kuralı hale getirilmiştir.)

120. “Bu, bu mabet hiç.. . ” diye mavi gözlerini küçülterek tekrar gülümsedi.”

“Uyarlanmış cümle: Bu, bu mabet hiç.. . diye mavi gözlerini küçülttü. Tekrar gülümsedi.”

(“Erek” zarf fiili yükleme çevrilmiştir.)

121. "Ne demek hiç? Bu İstanbul'un en muazzam bir abidesidir.

“Uyarlanmış cümle:"Ne demek hiç? Bu İstanbul'un en büyük bir anıtıdır dedim.”

(“abide”, “muazzam” kelimeleri değiştirilmiştir. Aktarım cümlesi için “dedi” fiili kullanılmıştır.)

122. "Bu, hiç.. . Bu mabet, hiç.. . ” "Ne demek?.. '

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

123. "Ben ondan daha mühimmini gördüm.

Uyarlanmış cümle:"Ben ondan daha önemlisini gördüm.

(“mühim” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

124. "Olamaz” dedim, "ne vakit gördünüz?”

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

125. "Bu gece.. .

Uyarlanmış cümle: “Bu gece gördüm. ”

(eksiltili cümle tamamlanmıştır.)

126. "Rüyanızda mı?.

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

127. "Hayır.. .

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

128. "Ya nerede?. . ”

“Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.”

129. "Evde.. .

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

130. "Hangi evde?.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

131. "Yattığımız evde.. . ” Şaşaladım.

Uyarlanmış cümle: "Yattığımız evde dedi. ” Şaşırdım.

(Aktarım cümlesi için "dedi" fiili kullanılmıştır. "şaşaladım" kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

132. "Ne gördünüz canım?. " dedim.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

133. "Piyer Loti'nin göremediği bir şeyi!

Uyarlanmış cümle:Bir şey… Piyer Loti'de göremedi.

("diği"sıfat fiili yükleme çevrilmiştir.)

134. Hiçbir Avrupalının tanımadığı bir sırrı!. .

Uyarlanmış cümle:Hiçbir Avrupalı bu sırrı tanımadı.

(cümle basitleştirilmiştir.)

135. Gülümsüyordum.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

136. "Evet, ben sizin gizli mabedinizi gördüm" dedi.

Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.

137. "Nasıl gizli mabet, canım?.

Uyarlanmış cümle: "Nasıl gizli mabet, dedim.

("canım" kelimesi cümleden çıkarılmıştır. Aktarım cümlesi için "dedim" fiili kullanılmıştır.)

138. "Nafile saklıyorsunuz. Ben gördüm işte!. .

Uyarlanmış cümle:Ben gördüm. boşuna saklıyorsunuz dedi.

("nafile"kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir. Cümle kurallı hale getirilmiştir. Aktarım cümlesi için "dedi" fiili kullanılmıştır.)

139. Asırlardan beri Avrupalıların gözlerinden sakladığınız mahrem mabedinizi, hususî mabedinizi bu gece gördüm. "

Uyarlanmış cümle:Yüzyıllardan beri gizli mabedinizi Avrupalıların gözlerinden sakladınız. bu gece özel mabedinizi gördüm.

(“asır”, “mahrem”, “hususi” kelimeleri değiştirilmiştir. anlatımın uzunluğundan cümleler basitleştirilmiştir.)

140. ".. . Ama emin olunuz, bu sırrı muhafaza edeceğim. Paris'e gidince gazetelere yazmayacağım, defterimde mukaddes bir şey gibi bu hatıra saklı kalacak. ”

“Uyarlanmış cümle:Bu sırrı koruyacağım, emin olun. Paris'e gittikten sonra gazetelere yazmayacağım, defterimde kutsal bir şey gibi bu hatıra saklı kalacak. ”

(Devrik cümle kurallı hale getirilmiştir. ”İnce” zarf fiili seviye üstü görüldüğünden “dıktan sonra” zarf fiili ile değiştirilmiştir. “mukaddes”, ve “muhafaza etmek” kelimeleri değiştirilmiştir.)

141. "Lâflarınızdan bir şey anlamıyorum” dedim.

Uyarlanmış cümle:"Sözlerinizden bir şey anlamıyorum” dedim.

(“laf”kelimesi değiştirilmiştir.)

142. "Israr etmeyiniz gördüm, gördüm.. . ”

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

143. "Neyi canım?. "

Uyarlanmış cümle:”Neyi gördünüz?dedim.

(eksiltili cümle tamamlanmıştır. ”canım” sözcüğü cümleden çıkarılmıştır. Aktarım cümlesi için “dedim” fiili kullanılmıştır.)

144. "Gizli mabedinizi! "

Uyarlanmış cümle:"Gizli mabedinizi! "dedi.

(Aktarım cümlesi için “dedi” fiili kullanılmıştır.)

145. "Bizim gizli mabedimiz, falan yoktur. ”

Uyarlanmış cümle:"Bizim gizli mabedimiz yoktur. ”

(“falan” kelimesi cümleden çıkarılmıştır.)

146. "Nafile inkâr ediyorsunuz, ben gördüm. ”

Uyarlanmış cümle: "boşuna saklıyorsunuz, ben gördüm. ”

(“nafile”, “inkar etmek” kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

147. "Tuhaf, çok tuhaf! o. ” diye başımı sallıyordum.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

148. Frenkçik dayanamadı.

Uyarlanmış cümle: Frenk genç dayanamadı.

(“cik” eki seviye üstü görüldüğünden anlamı açık hale getirmek için “genç”kelimesi eklenmiştir.)

149. Cebinden maroken kaplı bir defter çıkardı.

Uyarlanmış cümle:Cebinden deri kaplı bir defter çıkardı.

(“maroken” eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

150. "Bak görmüş müyüm, görmemiş miyim?” dedi.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

151. Son sayfaları okumağa başladı:

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

152. Sabah! Büyük bir heyecan, bir haz içinde şu satırları yazıyorum.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

153. Dün Sermet'in takdim ettiği bir Türk'le bu İstanbul'un en meçhul yerine geldim.

Uyarlanmış cümle:Dün Sermet beni bir Türk ile tanıştırdı. onunla İstanbul’un en bilinmez yerine geldim.

(“Takdim etmek”, “meçhul” kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir. ”tiği”sıfat fiili yükleme çevrilmiştir. anlamı açık hale getirmek için “beni” beliritili nesne ve “onun” kişi zamiri eklenmiştir.)

154. Meğerse Jacqucs Casanova, Pierre Loti filân konaklarla yalıların selâmlık dairelerinde birer kahve içmekle Şarkı gördük sanıyorlarmış.

“Uyarlanmış cümle:Aslında Jacqucs Casanova, Pierre Loti konaklarla yalıların erkek dairelerinde birer kahve içmişler. Doğu’yu gördük sanıyorlarmış.”

(“Meğer”, “selamlık”, “şark” kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirlmiştir. uzun analtımdan dolayı cümleler basitleştirilmiştir.)

155. Asıl Şark “

Uyarlanmış cümle:Asıl Doğu görülmez.

(“görünmeyen tabakalarda” ifadesi seviye üstü görüldüğünden basitleştirilmiş ve “tabaka” kelimesi cümleden çıkarılmıştır.)

156. Ben işte hiçbir Avrupalının görmediği şeyi gördüm.

Uyarlanmış cümle:Ama hiçbir Avrupalı o şeyi görmedi. Ben gördüm.

(fiilimsi içeren cümle basitleştirilmiş, “o” işaret zamiri cümleye eklenerek anlam açık hale getirilmiştir.)

157. “ Burası ihtiyar dul bir kadının evi.”

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

158. Gayet dindar bir kadın.

Uyarlanmış cümle:Çok dindar bir kadın.

(“gayet” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

159. “ Evin içi, sofra takımı, âdet, tarzlar, hâsılı her şey hiç bozulmamış…”

“Uyarlanmış cümle:Evin içi, sofra takımı, alışkanlıklar, tarzlar, kısaca her şey hiç bozulmamış…”

(“adet”, “hasılı” kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

160. Tamamıyla alaturka.

Uyarlanmış cümle:Tamamıyla Doğulu tarzıydı.

(“alaturka” kelimesi değiştirilmiştir.)

161. Gece beni en üst katta bir odaya yatırdılar.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

162. Sabahleyin gayet erken uyandım.

Uyarlanmış cümle:Sabah çok erken uyandım.

(“gayet” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

163. Yataktan kalktım.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

164. Garip bir tecessüs içimi yiyordu.

Uyarlanmış cümle : Garip bir merak beni şüphelendiriyordu.

(“tecessüs” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir. “içini kemirmek” seviye üstü görüldüğünden değiştirilmiş. eksiltili cümle “beni” nesnesi ile tamamlanmıştır.)

165. Ayaklarımın ucuna basarak dışarı çıktım.

Uyarlanmış cümle : Ayaklarımın ucuna bastım. Dışarı çıktım.

(arak” zarf fiili basit zamanlı fiile dönüştürülmüştür.)

166. Karşıda bir oda vardı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

167. Kapısı aralıktı.

Uyarlanmış Cümle : Kapısı açıktı.

(“Aralık “kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

168. Yavaşça ittim.

“Uyarlanmış Cümle :Cümle korunmuştur.”

169. Bir de ne göreyim?

“Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.”

170. Gizli bir aile mabedi!

“Uyarlanmış Cümle:Cümle korunmuştur.”

171. Beyaz perdeler inik.

Uyarlanmış Cümle :Cümle korunmuştur.

172. Aralarından soluk bir aydınlık giriyor.

Uyarlanmış Cümle:Cümle korunmuştur.

173. Duvarlarda birçok büyük levhalar asılı.

Uyarlanmış Cümle : Cümle korunmuştur.

174. Köşelerde ağır ceviz ağacından yapılmış, demir çemberli mezarlar duruyor. Şüphesiz bu mezarlarda sevgili ölülerin mumyaları var.

“Uyarlanmış Cümle: Köşelerde, demir çemberli mezarlar duruyor. Bunlar ceviz ağacından yapılmıştı. Şüphesiz bu mezarlarda sevgili ölülerin mumyaları var.”

(“Mış” sıfat fiili basit zamanlı fiile çevrilmiş. “bunlar” işaret zamiri ile anlam karışıklığı giderilmiştir.)

175. Bir tanesini açmağa çalıştım.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur

176. Mümkün değil, kitli!

Uyarlanmış Cümle: Mümkün değil, kitliydi.

(“kitli” kelimesine “di” eki getirilerek isim soylu sözcük yüklem yapılmıştır.)

177. “ Sonra yerde irili ufaklı birçok kaplar duruyor.”

Uyarlanmış Cümle:Cümle korunmuştur

178. Bazıları bakırdan, bazıları porselenden!

Uyarlanmış Cümle:Cümle korunmuştur

179. İçlerinde kıymetlileri var, meselâ kapının hizasında, birinci mezarın önündeki gayet kıymetli, etrafı altınla yaldızlanmış bir kap.

“ Uyarlanmış Cümle : İçlerinde kıymetlileri var, meselâ kapının hizasında, birinci mezarın önündeki çok kıymetliydi, etrafı altınla yaldızlanmış bir kaptı.”

(cümle uzunluğundan dolayı isim soylu kelimeler yüklem yapılmış, ”gayet” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

180. Köşedeki yeşil bir vazo.. .

Uyarlanmış Cümle:Köşede yeşil bir vazo vardı.

(Eksiltili Cümle tamamlanmıştır.)

181. Kim bilir nasıl bir topraktan yapılmış, mabedin içinde manasını anlayamadığım ipten birtakım zaviyeler gerilmiş.

“Uyarlanmış Cümle: Nasıl bir topraktan yapılmış? Kim bilir? Mabedin içinde ipten birtakım köşeler gerilmiş. Manasını anlayamadım.”

(*“zaviye” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir. Fiilimsi içeren cümleler basit cümleye çevrilmiştir.)*

182. “Bu mukaddes zaviyelerin üzerinde şüphesiz ölülere ait olan birtakım relikler5 asılı.”

“Uyarlanmış Cümle:Bu kutsal köşelerin üzerinde şüphesiz ölülere ait birtakım kutsal eşyalar asılıydı.”

(“mukaddes”, “relik”, “zaviye” kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

183. Kaplarda mukaddes sular duruyor.

Uyarlanmış cümle: Kaplarda kutsal sular duruyor.

(“mukaddes” kelimesi eşdeğeri ile yer değiştirmiştir.)

184. Bazısında taşacak derecede çok.

Uyarlanmış cümle:Bazısında su çok fazlaydı. Taşacaktı.

(“Su” kelimesi eklenerek özne belirtilmiştir. “acak” sıfat fiili basit zamanlı yükleme çevrilmiştir.)

185. “Mekke'nin, Medine'nin, kim bilir, hangi meçhul, hangi mukaddes köşelerinden gelen bu esrarlı, bu mukaddes sulardan tattım.”

“Uyarlanmış cümle:Mekke'nin, Medine'nin, kim bilir, hangi meçhul, hangi kutsal köşelerinden geldi?bu gizli, bu kutsal sulardan tattım.”

(Cümle uzunluğundan dolayı cümleler ikiye bölünmüştür. “mukaddes”, “esrar” kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

186. Biraz kekremsi.. .

Uyarlanmış cümle:Biraz tadı ekşiydi.

(“kekremsi” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir. Eksilitili cümleye nesne eklenerek “tadı” cümle tamamlanmıştır.)

187. “Kapların dibinde hafif, ama gayet hafif bir toprak tortusu var.”

Uyarlanmış cümle:Cümle Korunmuştur.

188. Her kaptan içtim.

Uyarlanmış cümle: Cümle Korunmuştur.

189. Hepsinin tadı bir.

Uyarlanmış cümle: Hepsinin tadı aynıydı.

(“Bir” ifadesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

190. Kalbim çarpmağa başladı.

Uyarlanmış cümle:Cümle Korunmuştur.

191. Memnu bir mabede girmiş bir küfürbaz, bir hain, bir kâfir heyecanıyla dışarı çıktım.
Uyarlanmış cümle:Yasak bir mabede girmiştim. Bir küfürbaz, bir hain, bir kafir gibi heyecanla dışarı çıktım.

("mış" sıfat fiili basit zamanlı yükleme çevrilmiştir.)

192. Sanki bu mezarlar birdenbire açılacak, içlerinden yüzlerce sene evvel ölmüş ihtiyar Türkler kavuklarıyla, yatağanlarıyla, kalkıp üzerime yürüyecekler sandım.

Uyarlanmış cümle: Sanki bu mezarlar birdenbire açılacak, içlerinden yüzlerce sene önce ölmüş ihtiyar Türkler başlıklarıyla, bıçaklarıyla kalkacaklar, üzerime yürüyecekler sandım.

("evvel", "kavuk", "yatağan" sözcükleri değiştirilmiştir. "ıp" zarf fiili basit zamanlı fiile çevrilmiştir.)

193. Sanki duvarlardaki levhalar sallandı.

Uyarlanmış cümle:Cümle Korunmuştur

194. Mukaddes kapların içi çalkandı.

Uyarlanmış cümle:Kutsal kapların içi çalkalandı.

("mukaddes" kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

195. Sanki o an bir deniz olacak, oralarda beni boğacaklardı.

Uyarlanmış cümle:Cümle Korunmuştur.

196. Bu mukaddes suların hiddetini, sükûtunu, ulviyetini şimdi içimde duyuyor gibi oluyorum.

" Uyarlanmış cümle:Bu kutsal suların öfkesini, sessizliğini, yüceliğini şimdi içimde duyuyor gibi oluyorum."

("Hiddet", "sükut", "ulviyet" kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

197. Esrarlı, müphem bir rehavet, bir ateş damarlarıma yayılıyor.

Uyarlanmış cümle:Gizli, belirsiz, bir tembellik, bir ateş damarlarıma yayılıyor.

("esrar", "rehavet", "müphem" kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

198. Beynimde karanlık, meçhul bir kubbenin derin akislerini işitiyorum.

Uyarlanmış cümle:Beynimde karanlık, meçhul bir kubbenin derin yansımalarını işitiyorum.

(“akis” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

199. “Öyle anlatılmaz bir heyecan duyuyorum ki…”

“Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.”

200. Kendimi tutamadım.

“Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.”

201. Öyle bir kahkaha attım ki …

Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur

202. Frenk marpucunu elinden düşürdü.

Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.

203. Azıcık daha nargile devrilecekti.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

204. Eşyalarımız, birer sandıkta, sandıklar da bir odada durur. Mezar zannettiğin demir çemberli, ceviz tabutlar, bizim çamaşır sandıklarımızdır. ”

“ Uyarlanmış cümle:Eşyalarımız, birer sandıkta, sandıklar da bir odada durur. Demir çemberli, ceviz tabutlar, bizim çamaşır sandıklarımızdır. Onları mezar sanmışsın. ”

(“zannetmek” eşdeğeri ile değiştirilmiştir. “dık” sıfat fiili basit zamanlı yükleme çevrilmiştir. “onları” işaret zamiri ile cümleye nesne eklenmiştir.)

205. "Ya duvardaki levhalar?.

“Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.”

206. "Sütbabamın eserleri!

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

207. Yadigâr diye sütannem satmıyor.

Uyarlanmış cümle: Hatıra diye sütannem satmıyor.

(“yadigar” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

208. Frenk inanamıyordu.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

209. Ben hâlâ gülüyordum.

Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.

210. "Ya ipten yapılmış hendesî şekiller? O 'relik'ler?. "

Uyarlanmış cümle :"Ya ipten yapılmış geometrik şekiller? O kutsal eşyalar neydi?"

("hendesi", "relik" kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir. "ne" soru kelimesi eklenerek eksiltili cümle tamamlanmıştır.)

211. "Yağmurlu havalarda çamaşır açmağa mahsus ip.

Uyarlanmış cümle:Yağmurlu havalarda çamaşır açmak için özel bir ip.

("mahsus" kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

212. Zaviyeler, müsellesler, tesadüfen teşekkül etmiş; relik zannettiğiniz de kullanılmayan esvaplar.. .

Uyarlanmış cümle : Köşeler, üçgenler tesadüfen oluşmuş., Giysiler kullanılmıyordu. Onları kutsal eşya sanmışsınız.

("Zaviye", "müselles", "relik" kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir. "an ve dık" sıfat fiilleri basit zamanlı yükleme çevrilmiştir.)

213. Frenk yine inanamıyordu.

Uyarlanmış cümle : Cümle korunmuştur.

214. Mavi gözleri birdenbire bulutlanmıştı.

Uyarlanmış cümle: Mavi gözleri aniden nemlenmişti.

("birdenbire" ve "bulutlamak" kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

215. Yalanımı yakalamış gibi başını salladı.

Uyarlanmış cümle: Sanki yalanımı yakalamıştı. başını salladı.

("Mış" sıfat fiili basit zamanlı yükleme çevrilmiştir. "Gibi" edatı yerine "sanki "kullanılmıştır.)

216. "Ya o mukaddes sular?

Uyarlanmış cümle: Ya o kutsal sular neydi?

(“ne” soru kelimesi eklenerek eksiltili cümle tamamlanmıştır. ”muakddes” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

217. Onlara ne diyeceksin azizim?.. ” dedi.

Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.

218. "Gece yağmur yağdı. Sütannemin sandık odası, bildim bileli akan tavandan damlayacak yağmur suları yerleri ıslatmasın diye geceleyin Karanfil, o kapları odaya sıra sıra dizmiş olmalı.. . ” dedim.

“Uyarlanmış cümle:Gece yağmur yağdı. sütannemin sandık odasının tavanı uzun süredir akar. yağmur suları yerleri ıslatmaması için Karanfil o kapları sıra sıra dizmiş olmalı “dedim.”

(“Bildim bileli”kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir. “an” sıfat fiili basit zamanlı yükleme çevrilmiştir.)

219. “Frenk evlerimizin üzerindeki "Maşallah” levhalarını millî bir sigorta şirketinin işaretleri, saçaklarımızda sallanan nazarlık pabuçlarını damdan dama kaçan hırsızların oralara takılıp kalmış ayakkabıları zanneden meşhur millettaşı gibi, bir an durdu, düşündü.”

“Uyarlanmış cümle:Frenk evlerimizin üzerindeki ‘Maşallah’ levhalarını millî bir sigorta şirketinin işaretleri sanıyordu, bir an durdu, düşündü.”

(“Saçaklarımızda sallanan nazarlık pabuçlarını damdan dama kaçan hırsızların oralara takılıp kalmış ayakkabıları zanneden meşhur millettaşı gibi” fiilimsilerden oluşan benzetme cümlesi seviye üstü görüldüğünden cümleden çıkarılmıştır.)

220. Derin derin nargilesini çekti.

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

221. Yutkundu.

Uyarlanmış cüml:Cümle korunmuştur.

222. Elinde açık kalan defterini cebine soktu.

Uyarlanmış cümle:Defteri elinde açık kalmıştı. Cebine soktu.

(“-An” sıfat fiili basit zamanlı fiile çevrilmiştir.)

223. Ben hâlâ duruyor, duruyor, gülüyordum.

Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.

224. “Gülme azizim, sizin sandık odalarınızda bile öyle esrarlı, öyle anlaşılmaz, öyle müphem, öyle dinî bir hâl var ki.”

“Uyarlanmış cümle:Gülme azizim, sizin sandık odalarınızda bile öyle gizli, öyle anlaşılmaz, öyle belirsiz, öyle dinî bir hâl var ki.”

(“müphem”, ” esrarlı” kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

225. "Ne gibi ?.. ”

Uyarlanmış cümle:Cümle korunmuştur.

226. "Öyle bir şey ki.. . Siz körsünüz.. . Göremiyorsunuz vesselam.. . ” dedi.

“Uyarlanmış cümle: Öyle bir şey ki.. . Siz körsünüz.. . Göremiyorsunuz ,dedi.”

(“vesselam” kelimesi cümleden çıkarılmıştır.)

227. Fakat bizim göremeyip de o yalnız kendi gördüğü şeyin ne olduğunu bir türlü söyleyemiyordu.

Uyarlanmış cümle :O, bir şey görüyordu. Biz göremiyorduk. Fakat ne olduğunu kendisi de söylemeyemiyordu.

(“-Ip”, “-dık” fiilimsileri basit zamanlı yükleme çevrilmiştir.)

228. Malûm ya, Türkler hükümlerinde çok naziktirler!

Uyarlanmış cümle:Türkler hükümlerinde çok naziktirler böyle bilinir.

(“malum” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

229. “Biz kör isek, işte siz de dilsizsiniz! cevabı ta dudaklarımın ucuna gelmişken sustum.”

“Uyarlanmış cümle: Biz kör isek, işte siz de dilsizsiniz! cevabı dudaklarımın ucuna gelmişti, sustum.”

(“ta” kelimesi cümleden çıkartılmıştır. “ken” zarf fiili basit zamanlı yükleme çeverilmiştir.)

230. Hiç ses çıkarmadım.

Uyarlanmış cümle: Cümle korunmuştur.

29 Teşrin-i evvel 1919, Kalamış Ifham, Sayı: 100, 10 Teşrîn-i Sânî [Kasım] 1335/1919, s. 3-4.

“Gizli Mabed” Hikayesi için Okuma Öncesi Etkinliği

1. Kutudaki fiilleri geçmiş zaman kullanarak doğru şekilde cümleye yerleştiriniz.

et	Gör	öp	inan	gül

a. Ben sizin gizli mabedinizi_____
b. Frenk genç sözlerime _____
c. Sütannemin ellerini_____
d. Sermet, zavallı Frenk’in sevincine çok _____
e. Beyoğlu'ndan nefret _____

Uyarlanmış Hikâye “Gizli Mabed”

Gizli Mabed

Müfide Hanımefendi'ye

Geçen gün Tokatlıyan'da Sermet, beni Frenk bir gençle tanıştırdı. Sorbon'dan arkadaşmış!Kumral, çini mavi gözlü, güzel, ince, kibar bir çocuk!Azgın bir “Doğu” tutkunu. İlk sözü bu oldu:

Azizim, siz kendinizi bilmiyorsunuz. Avrupa'yı bir şey sanıyorsunuz. Kendi güzelliklerinizi göremiyor, kendi sırlarınızı yaşamıyorsunuz.

Aniden haklı mi, haksız mı tahmin edemedim. Bu azarlamaya gülümsedim.

"Yaşamadığımızı, göremediğimizi ne biliyorsunuz?.. "

Bunu gözümle gördüm” diye coştu. Üç gecedir Sermet'in evindeyim. Her şey batılı tarzda düzenlenmiş. Yemek salonu, yatak odası, karısının, kardeşlerinin giyinişleri, hareketleri, hatta zihniyetleri, anlayışları bile hep Avrupalılar gibiydi!

Ah Loti’nin Türkiye’si nerede?"

“Loti'nin Türkiye'si karşı tarafta!” dedim.

Evet öyle söylüyorlar. Fakat bir dünya ki içine girilmez. Yazık ki siz bu resimsi dünyayı sevmiyorsunuz !

“Seven insanlarımız da var …”dedim.

Siz seviyor musunuz? "dedim.

"Evet.. . " diye abartılı bir istekle başımı salladım.

Bazı Frenkler sabit düşüncelerinin sınırı aşamazlar. Onlar ne masumdurlar. Bu genç Avrupapalı da bunlardan biriydi. Türkiye'ye dair konuşmaya başladık. Biz kendimizi tanımıyormuşuz. En güzel, en zengin sokaklarımıza pis diyormuşuz. Bunları iddia ediyordu. Rumlara öfkesi kin derecesini geçiyordu. Beyoğlu'ndan nefret etmişti.

“Ne iğrenç Batı karikatürü, ya Rabbi dedi.

Sararmıştı. ve tiksiniyordu. Kafası Loti’nin hayaliyle doluydu. Biz zavallılıklarımıza yoksukluk, vahşilik, bilgisizlik diyorduk. O ise “harika” diyor. Bu sonsuz çöplük ve baykuşlu yıkıntılar karşısında estetik bir heyecan duymuyorduk. Buna şaşırıyordu. Sonunda benden, kendisini Avrupalılaşmamış bir Türk evine götürmemi istedi. Aklıma aniden sütannem geldi. Karagümrük’te oturuyordu. Sütannem dinine düşkün, tutucu bir kadındır. Kendinden yaşça büyük Arap kölesi ile oturur, kocasından az miktarda bir maaş ile kalmıştı, onunla rahat rahat geçinirdi.

"Öyleyse sizi hiç Avrupalılaşmamış ihtiyar bir dulun evine götüreyim!" dedim.

Teşekkür etti. Sevindi:

"Ne vakit?.. "

“Bugün, isterseniz şimdi”.

”"Bu mümkün mü ?

"Mümkün, yalnız başımıza bir fes alacağız" dedim.

Böyle ansızın gitmek, alaturka evde tekliflere, güçlüklere neden olmayacaktı. Doğayı, resimsi, bu doğu tutkunu Frenk’e olduğu gibi gösterecekti. Sermet, zavallı Frenk’in sevincine çok güldü. Ona veda ettik, bir arabaya bindik. Beyazıt'a gittik. Frenk gence bir dükkandan kırmzı bir fes aldık. Kalıplattık. Tramvaya binmek istemedi.

Buradan aşağı hep Türk mahallesi mi?" dedi.

"Evet hep Türk mahallesi. ” dedim.

“O halde rica ederim, yürüyelim. ”

"Pekala!. . " dedim.

Yangın yerlerinden yürüdük. Sisli bir hava, bulutlu, karanlık bir gök vardı. Harap evlerin, ıssız yıkıntı evlerin sessizliğine sanki acı bir hüzün karıştırıyordu. Yolda ona talimat verdim. Sütanneme kendisi için Çerkez diyecektim. Sütannem horozdan kaçan bir kadın değildi. Fakat belki bir Hıristiyan'ın yanına çıkmak istemezdi. Bu basit oyun genç Frengin hayal gücünü daha çok etkiledi. Siyah, çürük tahtalı evlerin, sökük çatıların karşısında duruyor, “Oh ne manzara, ne manzara!diyor. Hiçbir şekilde ayrılamıyordu. İki saatte eve gelebildik. Bu üç katlı, ahşap, biraz yıkık bir binadır. Kapıyı çaldım. İhtiyar Arap açtı.

'Sütannem yok mu?.. ” diye sordum.

Komşuya gitti. “ Buyurun” dedi.

Haydi Karanfil Dadı, git dedim.

Ben geldim. Sütanneme söyle. Yanımda da bir misafirim var. Bu gece sizde kalacağız” dedim.

İçeri girdik. Temiz, fakat karanlık avludan geçtik. koca bir merdivenden çıktık. Misafir odasına genç Frenk bayıldı. Yerde güzel bir Acem halısı yayılıydı. Hattat sütbabam ölmeden önce duvarları levhalarla süslenmişti. Bu levhalar ondan hatıraydı. Koltukların üstü kırmızı battaniyelerle örtülüydü. yastıklara fes rengi perdeler düşüyordu. Karşı karşıya oturduk. Kafeslere hayran oldu.

"Âdeta kendimi bir rüyanın içinde sanıyorum!” dedi.

Sütannem geldi, benim gibi onun elini öptü. Ara sıra başındaki fesini unutuyor; istemsiz teşekkür hareketleri yapıyordu. Sütannem bunun pek farkına varmadı ama

"Konuştuğunuz lâf Çerkezceye benzemiyor” dedi.

Ben, "Anneciğim, bu senin bildiğin Çerkezce değil dedim.

Göçten sonra çıkmış, Rusça ve Çeçence ile karışık yeni bir Çerkezce!” diye kandırdım. Sanki bu Çerkez misafir, hacca gitmek için İstanbul'a gelmişti. Sütannem hac vakti değil diye hatırlattı. Ona da bir bahane buldum. Amacı erkenden İstanbul'da biraz Türkçe öğrenmekti. "Ah bu yaşta hacı olmak, ne mutlu, ne mutlu, darısı senin başına!.. ” diyordu.

"Amin, amin! dedim.

Frenk, ağzımızdan çıkan bu kelimeyi birdenbire tanıyor, bunu göstermek fikriyle kendi şivesiyle tekrarlıyordu: amen, amen!Sütannem bu Çerkez'le hacca beraber gitmem için ısrar ediyordu. Yemek zamanına kadar hep hacdan, hocadan falan bahsettik. Ben sütannemin nasihatlerinin hepsini Çerkezceye tercüme ettim. Sofraya oturduk. Frenk tamamen estetik heyecanının içinde kayboldu. Gümüş tepsi sadece yabancı misafirler için çıkarılırdı. Zavallı genci deli edecekti. Çatalı bırakıyor, sütannem gibi eliyle yemeğe çalışıyordu. Ben vazgeçirdim. Elle yemek yalnız ihtiyar kadınlara özeldir diye söyledim. Dünyanın en rahat hali bağdaş kurmaktır diye iddiaya başladık. Sofradan kalktık. Kahvelerimizi içtik. Sütbabamın eski yazma kitapları kütüphanesinde hatıra gibi duruyordu. Misafirime gösterdim. Nakışları, ciltleri, minyatürleri çok beğendi. Uyku zamanı gelmişti, onu Karanfil dadı ile beraber en üst kata çıkardık. Yatağını bahçe üstündeki odaya yapmışlardı. Tuvaleti gösterdim. "Bonsuvar" dedim. Ben de orta kattaki odaya gittim. Gece fırtına çıktı. Şiddetli bir yağmur yağdı. Sabah güzel bir hava vardı. Frenk genç ; uyanmış, giyinmiş, yatağın içine oturmuş, bir şeyler yazıyordu.

"Bonjur.. . "

"Bonjur, mon ami!. "

"Ne yazıyorsunuz?"dedim.

"Oh duygularımı" dedi.

"Çok mu duygulandınız?" dedim.

"Tarif edemem, size tarif edemem!dedi.

Aşağı indik, sabah kahvelerimizi içtik.

Sütannemin ellerini öptük.

Bu Frenk gence resimsi Doğu'yu daha fazla göstermek için Fatih'e götürdüm. Yürüdük. Caminin karşısındaki kahveye oturduk. Bir nargile ısmarladım. Dışarı üflemesin diye önce dikkatle içmeyi öğrettim. Keyiflerimiz gelmeğe başlıyordu. Zavallı genci heyecanladırmak için

"Azizim, şu karşındaki mabede bak" dedim.

"Ne hoş, ne yüce değil mi?" dedim.

Frenk gülümsedi, o kadar heyecanlı görünmedi. Daha dün yıkık çeşmelerin, eğri duvarların önünde deli gibi çırpınıyordu. Şimdi gencin ilgisizliğine şaşırıyordum.

"Bu anıtı beğenmediniz mi?” diye sordum.

"Bu, bu mabet hiç.. . ” diye mavi gözlerini küçülttü. Tekrar gülümsedi. "Ne demek hiç? Bu İstanbul'un en büyük bir anıtıdır dedim. "

Bu, hiç.. . Bu mabet, hiç.. . ” "Ne demek?.. '"Ben ondan daha önemlisini gördüm. "Olamaz” dedim.

"Ne vakit gördünüz?” “Bu gece gördüm. ”"Rüyanızda mı?.

"Hayır.. .

"Ya nerede?. . ”

"Evde.. .

"Hangi evde?.

"Yattığımız evde dedi. ” Şaşırdım.

"Ne gördünüz canım?. " dedim.

Bir şey… Piyer Loti’de göremedi. Hiçbir Avrupalı bu sırrı tanımadı. Gülümsüyordum.

"Evet, ben sizin gizli mabedinizi gördüm” dedi.

"Nasıl gizli mabet, dedim.

Ben gördüm. boşuna saklıyorsunuz dedi. Yüzyıllardan beri gizli mabedinizi Avrupalıların gözlerinden sakladınız. bu gece özel mabedinizi gördüm. Bu sırrı koruyacağım, emin olun. Paris'e gittikten sonra gazetelere yazmayacağım, defterimde kutsal bir şey gibi bu hatıra saklı kalacak.

“Sözlerinizden bir şey anlamıyorum” dedim.

"Israr etmeyiniz gördüm, gördüm.. . ”

“Neyi gördünüz?dedim.

"Gizli mabedinizi! "dedi.

"Bizim gizli mabedimiz yoktur. ”

"Boşuna saklıyorsunuz, ben gördüm. ”

"Tuhaf, çok tuhaf! o. ” diye başımı sallıyordum.

Frenk genç dayanamadı. Cebinden deri kaplı bir defter çıkardı.

Bak görmüş müyüm, görmemiş miyim?" dedi.

Son sayfaları okumağa başladı:Sabah! Büyük bir heyecan, bir haz içinde şu satırları yazıyorum. Dün Sermet beni bir Türk ile tanıştırdı. onunla İstanbul'un en bilinmez yerine geldim. Aslında Jacqucs Casanova, Pierre Loti konaklarla yalıların erkek dairelerinde birer kahve içmişler. Doğu'yu gördük sanıyorlarmış. Asıl Doğu görülmez. Ama hiçbir Avrupalı o şeyi görmedi. Ben gördüm. Burası ihtiyar dul bir kadının evi. Çok dindar bir kadın. Evin içi, sofra takımı, alışkanlıklar, tarzlar, kısaca her şey hiç bozulmamış.. . Tamamıyla Doğulu tarzıydı. Gece beni en üst katta bir odaya yatırdılar. Sabah çok erken uyandım. Yataktan kalktım. Garip bir merak beni şüphelendiriyordu. Ayaklarımın ucuna bastım. Dışarı çıktım. Karşıda bir oda vardı. Kapısı açıktı. Yavaşça ittim. Bir de ne göreyim? Gizli bir aile mabedi!Beyaz perdeler inik. Aralarından soluk bir aydınlık giriyor. Duvarlarda birçok büyük levhalar asılı. Köşelerde, demir çemberli mezarlar duruyor. Bunlar ceviz ağacından yapılmıştı. Şüphesiz bu mezarlarda sevgili ölülerin mumyaları var. Bir tanesini açmağa çalıştım. Mümkün değil, kitliydi. Sonra yerde irili ufaklı birçok kaplar duruyor. Bazıları bakırdan, bazıları porselenden!İçlerinde kıymetlileri var, meselâ kapının hizasında, birinci mezarın önündeki çok kıymetliydi, etrafı altınla yaldızlanmış bir kaptı. Köşede yeşil bir vazo vardı. Kim bilir nasıl bir topraktan yapılmış, mabedin içinde manasını anlayamadığım ipten birtakım zaviyeler gerilmiş. Bu kutsal köşelerin üzerinde şüphesiz ölülere ait birtakım kutsal eşyalar asılıydı. Kaplarda kutsal sular duruyor. Bazısında su çok fazlaydı. Taşacaktı. Mekke'nin, Medine'nin, kim bilir, hangi meçhul, hangi kutsal köşelerinden geldi?Bu gizli, bu kutsal sulardan tattım. Biraz tadı ekşiydi. Kapların dibinde hafif, ama gayet hafif bir toprak tortusu var. Her kaptan içtim. Hepsinin tadı aynıydı. Kalbim çarpmağa başladı. Yasak bir mabede girmiştim. Bir küfürbaz, bir hain, bir kafir gibi heyecanla dışarı çıktım. Sanki bu mezarlar birdenbire açılacak, içlerinden yüzlerce sene önce ölmüş ihtiyar Türkler başlıklarıyla, bıçaklarıyla kalkacaklar, üzerime yürüyecekler sandım. Sanki duvarlardaki levhalar sallandı.

Kutsal kapların içi çalkalandı. Sanki o an bir deniz olacak, oralarda beni boğacaklardı. Bu kutsal suların öfkesini, sessizliğini, yüceliğini şimdi içimde duyuyor gibi oluyorum. Gizli, belirsiz, bir tembellik, bir ateş damarlarıma yayılıyor. Beynimde karanlık, meçhul bir kubbenin derin yansımalarını işitiyorum. Öyle anlatılmaz bir heyecan duyuyorum ki… Kendimi tutamadım. Öyle bir kahkaha attım ki … Frenk marpucunu elinden düşürdü. Azıcık daha nargile devrilecekti. Müşteriler sabah keyfine gelmişlerdi. Onları kendilerine getirdim. Yüzüme öfkeli bakıyorlardı. Frenk sordu:

"Neye gülüyorsun?.

"Yok sen gizli mabede girmemişsin! " dedim.

"Ya nereye girmişim?

"Sütannemin sandık odasına! "

"Sandık odası ne?. .

Bizim evlerde komodin, aynalı dolap yoktur. Eşyalarımız, birer sandıkta, sandıklar da bir odada durur. Demir çemberli, ceviz tabutlar, bizim çamaşır sandıklarımızdır. Onları mezar sanmışsın. ”

"Ya duvardaki levhalar?.

"Sütbabamın eserleri!

Hatıra diye sütannem satmıyor. Frenk inanamıyordu. Ben hâlâ gülüyordum.

"Ya ipten yapılmış geometrik şekiller? O kutsal eşyalar neydi?"

Yağmurlu havalarda çamaşır açmak için özel bir ip. Köşeler, üçgenler tesadüfen oluşmuş., Giysiler kullanılmıyordu. Onları kutsal eşya sanmışsınız. Frenk yine inanamıyordu. Mavi gözleri aniden nemlenmişti. Sanki yalanımı yakalamıştı. başını salladı.

Ya o kutsal sular neydi?

Onlara ne diyeceksin azizim?.. ” dedi.

“Gece yağmur yağdı. sütannemin sandık odasının tavanı uzun süredir akar. Yağmur suları yerleri ıslatmaması için Karanfil o kapları sıra sıra dizmiş olmalı”dedim.

Frenk evlerimizin üzerindeki "Maşallah” levhalarını millî bir sigorta şirketinin işaretleri sanıyordu. saçaklarımızda sallanan nazarlık pabuçlarını damdan dama kaçan hırsızların oralara takılıp kalmış ayakkabıları zanneden meşhur millettaşı gibi, bir an durdu, düşündü. Derin derin nargilesini çekti. Yutkundu. Defteri elinde açık kalmıştı. Cebine soktu. Ben hâlâ duruyor, duruyor, gülüyordum. “Gülme azizim, sizin sandık odalarınızda bile öyle gizli, öyle anlaşılmaz, öyle belirsiz, öyle dinî bir hâl var ki.

"Ne gibi ?.. ”

Öyle bir şey ki.. . Siz körsünüz.. . Göremiyorsunuz. ” dedi.

O, bir şey görüyordu. Biz göremiyorduk. Fakat ne olduğunu kendisi de söylemeyemiyordu. Türkler hükümlerinde çok naziktirler böyle bilinir.

"Biz kör isek, işte siz de dilsizsiniz! " cevabı dudaklarımın ucuna gelmişti, sustum. Hiç ses çıkarmadım.

İlk basım: 29 Teşrin-i evvel 1919, Kalamış Ifham, Sayı: 100, 10 Teşrîn-i Sânî [Kasım] 1335/1919, s. 3-4.

Son basım: Polat, N. H. (2019). Ömer Seyfettin bütün hikâyeleri. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

“Gizli Mabed” Hikâyesi için Okuma Sonrası Etkinlikleri

Aşağıdaki cümleler hikâyeye göre doğru mu, yanlış mı? Parantez içine doğru için ‘D’, yanlış için ‘Y’ yazınız.

1. Sermet, Frenk bir gençle tanışmıştır. (….)

2. Frenk genç, esmer, ela gözlü, kaba biridir. (….)

3. Genç çocuk, Frenk adamı sütannesinin evine götürmüş. (…)

4. Sütanne İstanbul’da kocası ile yaşıyormuş. (….)

5. Frenk genç, sandık odasını gizli bir mabed sanmış. (…)

2. Hikâyedeki kelimeleri kullan ve cümleleri tamamla.

Oda İçmek Ev Konuşmak Akıl Fırtına

a. Karşıda bir …….. vardı.

b. Sabah kahvelerimizi …….. .

c. Türkiye ile ilgili ……..

ç. …… sütannem geldi.

d. İki saatte ……. gittik.

e. Gece …… çıktı.

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

Son yüzyılda yaşanan siyasi, ekonomik, ticari gelişmeler, Türkiye'nin artan jeopolitik önemiyle paralel olarak, yabancı dil olarak Türkçe de gitgide önem kazanan bir alan haline gelmiştir. Dünya genelinde baş gösteren savaş, kıtlık gibi zorunlu sebeplerle ülkemize gelen insanlar açısından Türkçe hedef dil haline gelmiştir. Bu doğrultuda artan talebi karşılamak ve Türk dilini öğretmek amacıyla bu alanda sistemli materyal ve bilimsel çalışmalar son yıllarda çoğalmıştır.

Yabancılara Türkçe öğretimi alanına katkıda bulunmak amacıyla yapılan bu çalışmada hedef kitleye yönelik A1-A2 düzeyinde gereksinim duyulan destekleyici kaynak niteliğinde seviye ve yaşa uygun yardımcı okuma kitabı eksikliği çalışmanın problem durumudur.Bu çalışma alanda eksikliğin giderilmesine katkıda bulunması ve kendisinden sonra yapılacak çalışmalara örnek teşkil etmesi için hazırlanmıştır.Yapılan bu çalışmada ilk olarak dilin tanımı ve son yüzyılda yabancı dil öğrenmenin gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Nitelikli ve başarılı öğretimin gerçekleşmesi için yabancı dil öğretiminde yaklaşımlar, dil öğretim yöntemleri, yabancılara Türkçe öğretiminde ana ilkeler, diller için Avrupa ortak çerçeve metni ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminden bahsedilmiştir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesine değinilmiş. Türkiye'de bu konuda yapılan pek çok çalışmaya yer verilmiştir. Üniversitelerde yapılan akademik çalışmalar ve Türkçenin öğretimi odaklı metin sadeleştirme ile ilgili yazılan tezlerden bazılarından örnekler verilmiştir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına katkıda bulunmak amacıyla yapılmış bu çalışmada metin uyarlamanın yanı sıra hedef öğrenci kitlesinin kelime dağarcıklarını

geliştirmeye yönelik seviyeleri göz önünde bulundurularak okuma öncesi ve okuma sonrası etkinlikler hazırlanmıştır. Bu etkinlikler hazırlanırken seviye üstü kelimeler içermemesine, dil bilgisi yapılarının düzeyine, belirsiz yargıların olmamasına dikkat edilmiştir.

Çalışmada Ömer Seyfettin'nin tüm hikâyeleri incelenmiş ve üslubun ve kullanılan dilin uygunluğuna göre 'Miras' ve 'Gizli Mabed' isimli hikâyeler seçilmiştir. Bu eserler seçilirken özellikle eserlerin Türk kültürünü içermesine, yöresel ağız unsurlarından, mecazlı anlatımdan uzak olmasına, hikâyenin sade ve akıcı anlatımı, hikayenin içeriğinin ilgi çekiciliğine ve basit olay örgüsünün olmasına özen gösterilmiştir . Sözcükler ve dil bilgisel yapıların seviyeye uyarlanabilecek düzeyde olmasına, hikâyelerin başlıklarının seviyeye uygun ve merak uyandırıcı nitelikte olmasına dikkat edilmiştir. Seçilen bu hikâyeler Avrupa Dil Portfolyosundaki A1-A2 seviyesi öğrencilerinin kazanımları ve Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe A1-A2 ve Gazi Yabancılar için TürkçeA1-A2 Öğretim Seti'nde yer alan A1-A2 seviyesindeki dil bilgisi konuları göz önünde bulundurulmuştur. Özgün hikâyelerin, ana fikri ve kahramanları üzerinde değişiklik yapılmamıştır. Hikâyeler A1-A2 seviyesine uyarlanırken hedef kitlenin seviyelerine uygun olmayan zarf fiil, isim fiil ve sıfat fiiller gibi yapılar yükleme dönüştürülmüştür. Öğrencilerin kelime dağarcığında olmayan veya seviye üstü görülen kelimeler yerine eş anlamlı ya da yakın anlamlı bildikleri kelimeler ile değiştirilmiş, çıkarımlar ve değiştirimler yapılmıştır.

Çalışmanın bundan sonraki araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.Uyarlama ve kaynak okuma kitabı oluşturulmasına yönelik önerileri şöyle sıralayabiliriz:

1. Dil öğretiminin temelinde kültür aktarımı vardır. Bu sebeple seçilen ve hazırlanan kitapların kültürümüzü tanıtıcı nitelikte olmasına özen gösterilmelidir.

2. Türk dilini ve kültürünü yansıtan edebî eserler sadeleştirilmelidir. Böylece öğrencilerin dil bilgisini ve kelime hazinelerini geliştirmelerinin yanında Türk kültürünü öğrenmelerine katkı sağlanmış olur.

3. Temel seviyede öğrenciler için basit dil bilgisi yapıları ile oluşturulmuş ve öğrencinin ilgisini çekecek içerikli metinlere yer verilmelidir.

5. Diğer beceri alanlarına da katkı sağlayacağı düşünülerek uyarlanan hikâyeler dinleme metinleri ve görsellerle desteklenebilir.

KAYNAKÇA

Ada, S. ve Şahenk, S. (2010). Avrupa dil portfolyosu ve Türkiye'de yabancı dil eğitimi. *Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 18 (1-2), 64.

Avrupa Birliği.(2001). *Avrupa dilleri için ortak başvuru metni: Öğrenme, öğretme, değerlendirme.*http://www.dilbilimi.net/ab_diller_icin_ortak_avrupa_basvuru_metni_meb_tarafindan.pdf sayfasından erişilmiştir.

Aydın, E. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretiminde dijital hikâye anlatımının yaratıcı yazma becerisine etkisi*. *(*Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Aygüneş, M. (2007). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde okuma becerisini geliştirme yolları.* Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Balcı, M. (2017). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde temel kavramlar* (18). Develi, H., Yıldız, C., Balcı, M., Gültekin, İ., Melanlıoğlu, D. (Ed). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi. İstanbul: Kesit.

Barın, E. (1994). Yabancılara Türkçenin öğretimi metodu. *Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi*, 17, 53-56.

Berk, R. (2019) *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde elektronik dinletilerin dinlediğini anlama başarısı ve dinleme kaygısına etkisi. (*Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Birol, C. ve Özbay, M. (Eds.) (2013). *Yabancılara Türkçe öğretimi için ölçme değerlendirme soruları*, Pegem Akademi, Ankara.

Bölükbaş, F. ve Keskin, F. (2010). Yabancı dil olarak türkçe öğretimindemetinlerin kültür aktarımındaki işlevi, *Turkish Studies –International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(4), 221-235.

Bölükbaş, F. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin dil düzeylerine göre sadeleştirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, UDES 2015, 924-935.

Council of Europe (2017). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment Companion Volume Provisional Edition. LanguagePolicy Programme, Education Policy Division, Education Department*.

Çetinkaya, E. (2018). *Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültürel unsurlar: yedi iklim Türkçe örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tokat.

Demir, A. ve Açık, F. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler. Türklük Bilimi Araştırmaları (TÜBAR), 30, 51-72.

Demircan, Ö. (1990). *Yabancı dil öğretim yöntemleri.* İstanbul: Ekin.

Demircan, Ö. (2013). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. İstanbul: Der.

Demirel, Özcan (1990). *Yabancı dil öğretimi ilkeler yöntemler teknikler*. Ankara:Usem.

Demirel, Ö. (2010). *Yabancı dil öğretimi; dil pasaportu- dil biyografisi dil dosyası*, Ankara: Pegem.

Deniz, K., Uysal, B. (2010). *Yabancılara türkçe öğretiminde işlevsel kavramsal yaklaşıma yönelik uygulamalar.* III. Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildiriler Kitabı. 310-318

Durmuş, M. (2013). Türkçenin yabancılara öğretimi: sorunlar, çözüm önerileri ve yabancılara Türkçe öğretiminin geleceğiyle ilgili görüşler, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 207-228.

Günay, V. D. (2007). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual.

Güzel, A. ve Barın, E. (2013). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi.* Ankara: Akçağ.

Göçer, A. ve Moğul, S. (2011). Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bir bakış, *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6 (3),801.

Karasar, N. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemi.* Ankara: Nobel.

Kaya, M. ve Nurlu, M. (2017). *Özgün ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için sadeleştirilmiş metinlerde fiilimsi kullanımı:* Dokuzuncu Hariciye Koğuşu Ve Yılkı Atı Örneği. Turkish Studies, 325- 342.

Kaymaz, Z. (2018). *Yabancılara Türkçe öğretiminde sabahattin ali'nin apartman ve köpek isimli hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uygun sadeleştirme çalışması*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Keicher, J. (Karasar, N. (2013*). Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.

Kökçü, Şeyma. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin değiştirimine ömer seyfettin'in"Rüşvet" hikâyesi örneği, *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Der*gisi, 22 (3), 213- 246.

Kutlu, A. (2015). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Ömer Seyfettin'in kaşağı ve perili köşk adlı hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uyarlanması*, (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Martinez, P. (1996). *La didactique des langues étrangères, Que-sais-je?* Paris : PUF, Collection, No: 3199.

MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Çeviri Komisyonu (2009). *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni Öğrenme-Öğretme-Değerlendirme*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.

Memiş, M. R., Erdem, M. D. (2013). Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler, kullanım özellikleri ve eleştiriler. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic,* 8 (9): 297-318.

Mirici, İ. H. (2001). *Çocuklara yabancı dil öğretimi* (*İlköğretim 4-5. Sınıflar örneği*). Ankara: Gazi.

Neuner, Gerhard/Hunfeld, Hans (1993): *Methoden des fremdsprachlichen Deutschen hunterrichts. Eine Einführung*. Berlin, München vd. : Langenscheidt Verlag.

Nurlu, M. (2011). *Fransa'da Türkçe öğretimi*. Ankara: Grafiker.

Ozil, Ş. (1991). *Dil ve kültür çağdaş kültürümüz, olgular – sorunlar,* Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği. İstanbul: Cem.

Özbay, M. (2011). *Anlama teknikleri: I Okuma eğitimi.* Ankara: Öncü Kitap.

Özdemir, C. (2013). *Dil- Kültür İlişkisi: Folklor Ürünlerinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yeri ve İşlevi*. Milli Folklor, 97, 157-166. i, 17, 53-56.

Özdin, A. (2020). *Türk masallarının yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metni olarak uyarlanmas.* (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Polat, N. H. (2011). *Ömer Seyfettin bütün hikayeleri*. İstanbul: Yapı Kredi.

Polat, Y. vd. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe ilk kazanımlar için başvuru rehberi a1 öncesi. Yabancı dil olarak Türkçe ilk kazanımlar için başvuru rehberi A1 öncesi*, Ankara: Yunus Emre Enstitüsü, s.166 .

Puren, C. (2004). *L'evolutıon historique des approches en didactique des languescultures ou comment faire l'unite des «unites didactiques», congrès annuel de l'association pour la diffusion de l'allemand en France (ADEAF*), École Supérieure de Commerce de Clermont-Ferrand, 2-3 Novembre 2004, France.

Putatunda, R. (2020). 20.10.2020 tarihinde http://www.buzzle.com/articles/the-importance-and-advantages-oflearning-a-second-language.html adresinden alınmıştır.

Sarıbaş, M. (2014). *Avrupa dilleri öğretimi ortak çerçeve metnine göre yabancılara Türkçe öğretiminde A1-A2-B1-B2 seviyesinde okuma etkinlikleri ve örnekleri* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ankara.

Şenyiğit, Y. (2020) *Yabancılara Türkçe öğretiminde sözlü dilin kelime sıklığı ve a1-a2 seviye sözlüğü.* (Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya. Türkçe Sözlük (2005). Ankara: TDK.

Tapan, N. (1993). 20. Yüzyıl Almanca öğretiminde yöntem arayışları, In: *İstanbul Üni. Edebiyat Fak. Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, İstanbul, s. 191-205.

Türker, M. (2019*).* Blog kullanımının yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin okumaya yönelik tutumları üzerindeki etkisi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(2), 199- 210.

ÜNALAN, Ş. (2006). *Türkçe öğretimi.* Ankara: Nobel.

Yayan, H. (2019). *Yabancılara türkçe öğretiminde Refik Halit Karay'ın eskici ve testi adlı hikâyelerinin A2 seviyesine uyarlanması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.*

Yaylı, D., Yaylı, D. (2009). *Yabancı dil öğretimi yaklaşımları ve yöntemleri*. Yabancılara Türkçe Öğretimi (Ed. Derya Yaylı, Yasemin Bayyurt). Ankara: Anı.

Yahşi, Ö. (2020). *Yabancılara Türkçe öğretiminde temel düzey söz varlığını belirleme: yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitapları ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı ve sözlü anlatım uygulamalarına dayalı söz varlığı*. *(*Yayınlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Yüce, S. (2005*).* İletişim ve dil: yöntemler, Avrupa dil portföyü Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 1 (1), 81-88.

Yücel,M. S.(2006) *Avrupa Ortak Başvuru Metni - Avrupa Dil Portföyü Eleştirel Bir Yaklaşım*. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,8,110-122

EKLER

EK-1. Özgün Metin

Miras

Ömer Seyfettin

İnsanın kendi nefsinden nefret etmesi kadar dünyada azap verici bir şey yoktur, sanıyorum! Yıllarca rollerine, yalanlarına aldandığımız bir arkadaştan —adiliğini, alçaklığını sezince— hemen ayrırız. Aşkta da böyle.. . Mabut gibi taptığımız vücudun bir lekesini.. keşfedince birdenbire soğur, hatta ona düşman kesiliriz. Fakat kendimize.. .. Ne yapabiliriz? Hiç! Ahlâk teffikkisinin ruhumuzda tutuşturduğu "iyilik, doğruluk, güzellik" ideali yavaş yavaş kararır. Bu üç alevli esirden meşale sönünce artık karanlık bir çöle düşeriz. Hayvanlaşırız. Wffibuki hayvanlık ne kederli bir yaşayıştır! Mefhumsuz, gayesiz, muhabbetsiz, mukaddesatsız bir hayat! "İyi" yok, "doğru" yok, "güzel" yok.. . İşte bugün benim de ruhumdaki ilâhî meşale söndü. Serseri, sergerdan bir hayvanım! Mahzun, mükedder, meyus bir hayvan!insanlığın kıymetlerini kaybetmiş bir zavallı! Bu karanlığa düşüşüm irademle olmadı, gayr-i ihtiyari.. . Adeta, haberim olmadan.. . diyebileceğim. On beş gün evvel. Amcamın köşkünde yattığım gece.. . Nasıl oldu? Nasıl birdenbire insanlıktan çıktım? Artık ebediyen dönemeyeceğim bu cennetten nasıl bu cehenneme yuvarlandım? Nasıl, nasıl?.

Amcam, oğlu Nihat Çanakkale'de şehit düştüğü günden beri, beni onun yerine koymuştu. Geçen sene de yengem kederinden öldü. Simdi bu talihsiz adam saraya benzeyen köşkünde hizmetçileriyle oturur. Ara sıra kendisini görmeğe giderim. Ömrümde basından tanıdığım insanların en ahlaklısı, en faziletlisi amcamdır. Bakalan büyük serveti kardeş gibi sefahet âlemlerinde yememiş, devlete hizmet etmiş, hayatını kaymakamlıklarda mutasarrıflıklarda, uzak vilâyetlerin valiliklerinde geçirmiştir! Şiire, sanata karşı duyduğu meftunluğu biz, yeni adamlar, hatta tasavvur bile edemeyiz. Divanlar onun nazarında kudsî bir mahiyeti haizdin. Gazellerin, kasidelerin mısralarında, kafiyelerinde ilâhî bir esrar gizlidir. Bahçenin nihayetinde, karaçamlar arasında yaptırdığı kütüphane sanki gizli bir mabetçik.. . Gününün yarısından ziyadesi burada geçer. Kitapların tozunu alır. Ciltleri okşar. O gün bana kapıyı açan uşak yine "Beyefendi kütüphanede isterseniz oraya buyurun! " dedi. Yaprakları dökülmüş ağaçların dibinde hâlâ yeşil duran çiçeksiz tarhlara baka baka yürüdüm. Kütüphanenin kurşun kaplı fincan kubbesi meçhul bir matem timsalini andırıyordu.

Pencerelerin yeşil boyalı demir kapakları açıktı. Kapıya ilerledim. Evvel zaman üslûbu tokmağın altındaki kilitte bir sarı pirinç anahtar sokuluydu. Parmağımla yavaşça vurdum. işitmedi, biraz daha hızlı vurdum, uşak zannetti.

"Ne var, Mehmet?" dedi.

"Mehmet değil, amca benim.. . "

Kapıyı açtı.

Bembeyaz sakalıyla mavi yorgun gözlerini daha büyük gösteren kalın taşlı altın gözlüğüyle türbesinden canlanarak kalkmış bir evliyaya benziyordu. Elini öptüm.

"Gel bakalım" dedi, "sana bir mücevher göstereyim.

"Buyurun. "

Ayaklarımı çıkardım. Tıpkı bir camiye girer gibi… Kırmızı çedik terliklerden bir tanesini giydim. Amcamın arkasında deve tüyünden yapılmış bir oda esvabı vardı. Kristal masaya Oturduk. Açık duran kitabı bana uzattı. Tekrar, "Mücevher, mücevher… emsali bulunmayan bir mücevher !" dedi. Bu mücevher çamura düşmüş bir bakkal defterine benziyordu. Yalancıktan müteheyyiç göründüm ve : "Hakikaten enfes… "

"Dün getirdiler. Kaça alsam beğenirsin?"

"İki liraya. "

Yüzüme dik dik baktı. "Sen deli olmuşsun oğlum…"dedi. Tamir etmek istedim: "Cildi pek eski de… Nasıl beş liraya alabildiniz mi?"

"Ne lirası!" diye haykırdı. "Dâfiü'l-gumum, Deli Birader'in İstanbul'da bir nüshası daha yok.. . Belki bütün dünyada bir eşi yok! İhtimal yazı da Gazalî'nin kendi yazısı.. . " "Kaça aldınız? "Yüz seksen liraya. " iyi! dedim, Yazı kargacık burgacık nevidendi. Cildin kenarlarını sanki hırçın bir sıçan kemirmişti. Nakışlarının yaldızı solmuştu. Ben bu süprüntü parçasına bakarken amcam mücevherini çıkarıp "Bunu görmedin, bunu diye birer birer masanın üzerine bırakıyordu. divanlar, tarihler, tercümeler, filânlar.. . ki hepsinden mezar rutubeti çıkıyordu. Amcam, hele yalnız kaldı kalalı hayatını kütüphanesine hasretmişti. Benim şiirle, iştigalim, eserlerim, şairliğim çok hoşuna gidiyor, ikide birde "Sen benim mâbihi'l-iftihârımsın! " der, fakat yeni yazıları, kütüphanesine yine sokmaz.. . Kitaplardan yorulan gözlerimi çini kaplı duvarlara kaldır. Fiyatları, şüphesiz bu kitaplar gibi yüksek olması icap eden, yazıları okunmaz, levhalar asılıydı. Kubbenin ortasındaki

billur avize, altın kakmalı zinciriyle kütüphanenin mütevazı sükûnetine uymayacak derecede muhteşemdi. Amcam okuduğu kasideyi bitirdikten sonra, "Haberin var mı? Benim kütüphaneyi satın almak istiyorlar! " dedi. "Tanımazsın, müsteşrikler. ” Ne kadar veriyorlar? ” Bin lira… dediler. Sonra ben satmam deyince on yirmi bine çıktılar. Ne diyorsunuz? “Yirmi beş bin de verecekler. Amca, hiç durmayınız, satınız!” dedim. Gözlerini okuduğu kitaptan kaldırdı, bana çevirdi. İçinde öyle bir itap, öyle bir serzeniş vardı ki.. . Kütüphanemi satmak mı? Sonra ben ne yaparım?”

Gözlerini tekrar kitaba indirdi. Çehresi bozulmuştu. Dargın, perişan bir tavırla "Ben mezara, kütüphanem mezara!” diye başını salladı.

Ses çıkarmadım. Elimdeki kitabı okur gibi yaptım. Ne kadar böyle sustuk bilmiyorum, bana çok uzun geldi. Gözlerim yazma satırların arasında gezerken kendim yirmi beş bin lirayı düşünüyordum. Bu küçük bir servetti. Er geç benim olacak bir servetti. Zira amcamın bizden başka vârisi yoktu. Hayatının o ölüme giden yolunda çok ilerlemiş olan bu ihtiyarcık dünyada nihayet birkaç sene misafirdi. İçimden "Birkaç sene daha” diyordum, "Haydi beş sene.. . Âb-ı hayat içmedi ya bu!.. ” Acaba kütüphaneyi isteyen müsteşrikler kimlerdi? Soracaktım. Lâf ta ağzımın içine geldi. Sormadım. Gözlüğünün altında daha büyük, daha mavi, daha parlak görünen zeki gözlerinden korkuyordum. Sanıyordum ki düşüncemi hemen anlayacak. Şimdiye kadar hiç düşünmediğim bu hazır miras birdenbire bütün hayalimi doldurdu. Sanki kafam şişti, sersem oldum. Amcamla neler konuştuğumun farkında değildim. Kütüphaneden çıktık. Salona geldik. Yemeğe oturduk. Ben bir duman içinde gibiydim. Amcamın ikide birde "Senin bugün bir dalgınlığın var. Sende bir şey var! dediğini hatırlıyorum. Sofrada yemeğimi yerken dimağım, benim vücudumun haricinde, benim irademin haricinde, benim ruhumun haricinde yabancı bir makine imiş gibi işliyor, düşünüyor, planlar kuruyordu. Kafamın içinde doğan fikirlere hükmedemiyor, susuyordum. Öyle ya.. . Bu zavallı ihtiyar mutlaka yakında ölecekti. Kütüphane yirmi beş bin lira.. . Köşk, bağ, Faikpaşa Yokuşu'ndaki apartman filân.. . Yetmiş seksen bin lirada bunlar: Yüz bin liralık bir servet! Artık burada yaşar mıydım? Doğru Avrupa'da soluğu alacak, zevk içinde hayatın tadını tadacaktım. Fakat… Ya bu ihtiyarcık evlenmeğe filân kalkarsa.. . Fakat mümkün mü?

Dimağımın içinden tiz, keskin bir şeytan sesi "Niçin mümkün olmasın?” dedi. Ben, "Mümkün değil, mümkün değil!” diye dişlerimi sıktım.

"Hayır, pek mümkün! Yarın birdenbire işitirsin

"Bu fena..

"Tabiî fena..

"Evet, ya evlenirse?. "

“Hiç bunda şüphen olmasın. O vakit yüz bin lirayı rüyanda görürsün…”

“O halde? ”

Dimağımın içinde çınlayan şeytan sesi, "Böyle bir hareketin önüne geçmelisin!" diye âdeta korkunç bir emir verdi. Böyle bir felaketin nasıl önüne geçebilirdim? Evet, bu hakiki bir felâketti. Ta ayağımın dibine gelmiş yüz bin liranın, ihmalciliğim yüzündenden uçup gitmesi.. . Dimağım, yine irademin, hatta idrakimin haricinde sihirli bir saat gibi işliyordu; gözlerimi amcama kaldırdım. Küçük kaşığıyla pilavını ağzına götürüyordu. Sakalının altından beyaz zayıf boynunu gördüm. O beyaz yere iki dakika basılsa… Yüz bin lira birdenbire benim olacaktı!

"Fakat.. . "

Ruhumda zehirden şimşekli akisler bırakan şeytan sesi "Budala mısın?" dedi.. . "Neden korkuyorsun?"

"Korkuyorum. "

"Hayır korkma. Sen öyle adi katiller gibi amcamın boğazına basıp boğmayacaksın. "

"Ya ne yapacağım?"

"Bir şey yapmayacaksın ki kanun seni mesul edemeyecek!. . "

"Nasıl?"

"Arkadaşın bakteriyolog Sabit'ten biraz tifo mikrobu çalacaksın"

"Eey?.. "

"Bu mikroplar' amcamın gece içtiği suya atacaksın. Tifoya tutuldu mu doktorlar onu iyi etmeğe çalışırken sen yine mikroplu suları ona ilâç diye vereceksin. Bir hafta içinde mutlaka ölecek. Sen de herkesle beraber ağlayacaksın! Cenazenin önünde yürüyeceksin! Senden kimse şüphelenmeyecek! Bilakis kederine iştirak edecekler. 'Başınız sağ olsun!' diyecekler. "

"Oh.. . "

Evet, oh.. . Birdenbire canlandım. Sanki ağır bir yükün altından kurtuldum. Gözlerimi açtım. Elmasını soyan amcamı gördüm. Ne konuşmakta olduğumuzun yine farkında değilim. Bana, "Sen benim mabihi'l-iftihârımsın!" dediğini işittim.

Geç vakit yattığım odaya çıktım. Zihnimdeki cinayet planı kendi kendine genişliyordu. Karyolamın üstüne oturdum. Masanın üzerinde yanan mumun ziyası duvarlarda şekilsiz gölgeler kımıldatıyordu. Yüz bin lira!. . Gözüm dolap aynasına kaçtı. Orada kendi hayalimi gördüm. Bana dik dik bakıyordu. Saçlan ürpermişti. Gözleri kanlıydı, Bir sırtlanın gözleri gibi kanlıydı. Bu hayal bendim. Görmemek için yüzümü çevirdim. Gece hiç uyuyamadım! Kendimi görmemek için aynaya bakamıyordum. Evet, ben bir katildim. Bir caniydim. Bütün ahlâk duyguları benim nazarımda bir yalandı. Sabaha kadar dimağımda bana kumanda veren şeytan sesinin akislerini dinledim: "Tereddüt etme!

"Hayır, hayır yapamayacağım. ” "Yapacaksın !

"Yapmayacağım. ”

"Yüz bin lirayı kaçıracaksın! "Kaçsın!

"Sen budala değilsin. ”

"Hayır ben budala değildim. Fakat sabahleyin erkenden amcamın yanına indim. Zavallı ihtiyar balkonun önünde sütünü içiyordu. Beni, heyhat mâbihi'l-iftihârını gülerek karşıladı. "Ne o, rahatsız mısın?” dedi, "Sararmışsın!

"Bir şeyim yok. ”

"Rahat uyudun mu?”

"Evet” dedim. Sonra birdenbire ellerini öpmeğe başladım. Şaşırdı. Gözlerimden galiba yaşlar akıyordu. Öldürdüğü mukaddes vücudun üzerinde zulmünden pişman olan bir cani gibiydim. Ben artık insan değildim.

"Sizden bir istirhamım var!” diye inledim. Böyle gayr-ı ihtiyarî hareketimi ilk defa gören amcam ne diyeceğini bilmiyordu. Kafamdaki şeytanın varlığıma indirdiği darbeyi, manevi iflâsımı asla duymuyor, "Ne oluyorsun oğlum, ne oluyorsun? diyordu.

"Hiç. Vaat ediniz ki istediğimi yapacaksınız. ”

"Söyle, ne istiyorsun?”

"Evvelâ reddetmeyeceğinizi vaat ediniz. ”

Ellerini çekti. "Peki, söyle, vaat ediyorum.. . ” dedi. "Ben, sizin vârisinizim?'

"Şüphesiz. ”

"İstiyorum ki bütün servetinizi daha sağlığınızda millî müeşseselere vasiyet edesiniz !

"Fakat niçin?

"Ben böyle istiyorum işte.. . ” "Ama niçin?

Gece neler düşündüğümü, bir an evvel bu yüz bin lirayı ele geçirmek için nasıl kendisini görünmez bir silahla öldürmeyi kurduğumu söyleyecektim. Söyleseydim o benim mahiyetimi tanıyacak.. . Fakat belki şimdi biraz daha rahat bulunacaktım. Lâkin, hayır, bu cesareti gösteremedim. Kendimde olmayan fazileti yine iğrenç maneviyetime perde yaptım. Yalanlar öğürmeğe başladım. Sözde ben gençtim, ihtimal bu kıymetli kütüphaneyi satar, memleketten dışarı çıkmasına sebep olabilirdim. İstiyordum ki bu mühim miras millete kalsın!

"Pekâlâ! " dedi, "kütüphanemi millete vereyim. Fakat başka akarlarımı.. .

"Onları da istemem amcacığım. O kadar hastahaneler var, dâru'l-eytamlar var! Silinecek gözyaşları, sarılacak yaralar, teselli edilecek dullar, öksüzler, kimsesizler var!

Ben söylerken derin bir hayretle, şaşkın bir meftuniyetle yüzüme bakıyordu. Zavallı, karşısındaki mahlûkun ne alçak şey olduğunu anlayamadı. Doğruldu, beni kucakladı. Alnımdan öptü.

"Sen benim mâbihi'l-iftihârımsın! " dedi.

Evet, ruhumdaki insanlık ideali, o üç ahlâk meşalesi ebediyen söndü! Bir gece içinde korkunç, iğrenç bir katil oldum.

Şimdi karanlık bir çöldeyim! Bir hayvan gibi meyusum! Artık insanlık cennetine, "iyilik, doğruluk, güzellik” cennetine bir daha dönemeyeceğim. Son defa yalanlarımla aldattığım zavallı büyük ihtiyar da benim gibi mahiyetinin fiilinden ürküp kaçan korkak bir sefili yine "faziletkâr” bilecek! Bu sefile "mâbihi'liftihârım!” diyecek.

İlk basım:Vakit, Sayı: 776, 3 Kânun-ı sani [Ocakl 1336/1920, s. 3.

Son basım: Polat, N. H. (2019). Ömer Seyfettin bütün hikayeleri. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

EK-2. Özgün Metin

Gizli Mabed

Ömer Seyfettin

Müfide Hanımefendi'ye

Geçen gün Tokatlıyan'da Sermet bana genç bir Frenk takdim etti. Sorbon'dan arkadaşmış! Kumral, çini mavi gözlü, güzel, narin, nazik bir çocuk! Azgın bir "Şark" meftunu! İlk lâfı bu oldu: "Azizim, siz kendinizi bilmiyorsunuz. Avrupa'yı bir şey zannederek kendi güzelliklerinizi göremiyor, kendi esrarlarınızı yaşamıyorsunuz…Birdenbire haklı mı, haksız mı olduğunu kestiremediğim bu tevbihe gülümsedim: "Yaşamadığımızı, göremediğimizi ne biliyorsunuz?.. "

"Bunu gözümle gördüm" diye coştu. "Üç gecedir Sermet'in evindeyim. Her şey alafranga. Yemek salonu, yatak odası, karısının, kardeşlerinin giyinişleri,hareketleri,hatta zihniyetleri, telâkkileri bile hep Avrupakâri! Ah nerede Loti'nin Türkiye'si?.. "

"Loti'nin Türkiye'si karşı tarafta!" dedim.

"Evet öyle söylüyorlar. Fakat içine girilmez bir âlem! Yazık ki siz bu pitoresk âlemi sevmiyorsunuz !.

Sevenlerimiz de var.. . " dedim.

Siz sevenlerden misiniz? "

"Evet.. . " diye mübalâğalı bir tehalükle başımı salladım: "Sabit fikirlerinin hududunu aşamayan Frenkler ne masumdurlar! " Bu genç Avrupalı da bunlardan biriydi. Türkiye'ye dair konuşmağa başladık İddia ediyordu ki biz kendimizi tanımıyoruz;en güzel, en zengin, en bedi sokaklarmaıza pis diyoruz;artık güzellikten mahrum Avrupa binalarına, muazzam caddelere, tabiatı öldüren hendese çirkinliklerine kıymet veriyoruz… Rumlara hiddeti

garez derecesini geçiyordu…Beyoğlu'ndan öyle nefret etmişti ki, "Ne iğrenç Garp karikatürü, ya Rabbi" derken adeta sararak tiksiniyordu. Kafası Loti'nin muhayyelatıyla

doluydu. Bizim sefalet, vahşet, cehalet dediğimiz perişanlıklarımıza o "harika!" diyor, bu nihayetsiz mezbeleler, baykuşlu viraneler karşısında nasıl olup da bedii bir heyecan duymadığımıza şaşıp kalıyordu. Nihayet kendisinin, Avrupalılaşmamış bir Türk evine götürülmesini benden rica etti. Aklıma birdenbire Karagümrük'te oturan ihtiyar sütannem geldi. Bu gayet sofu ve gayet stoik, gayet muhafazakar bir kadındır, kendinden büyükeski Arap halayıkçığıyla oturur, kocasından kalan ufacık bir iratla rahat rahat geçinir.

"Öyleyse sizi hiç Avrupalılaşmamış ihtiyar bir dulun evine götüreyim!" dedim. Teşekkür etti. Sevindi: "Ne vakit?.. "

"Bugün, hatta isterseniz şimdi. "

"Bu mümkün mü?. . "

"Mümkün, yalnız başımza bir fes alacağız" dedim. Böyle ansızın gitmek, alaturka evde tekliflere, tekellüflere meydan bırakmayacak, tabiatı, pitoreski, bu Şark meftunu Frenke olduğu gibi gösterecekti. Sermet zavallının sevincine gülmekten katılıyordu. Ona veda ettik, bir arabaya atladık. Beyazıt'a indik.

Frenkçiğe bir dükkandan ciğer gibi kıpkırmızı bir fes aldık.

Kalıplattık. Tramvaya binmek istemedi.

"Buradan aşağı hep Türk mahallesi mi?"

"Evet hep Türk mahallesi. "

"O halde rica ederim, yayan gidelim. "

"Pekala!. . " dedim. Yangın yerlerinden yürüdük. Sisli bir hava, bulutlu, karanlık bir sema harap evlerin, tenha viranelerin sükûnuna sanki acı bir hüzün karıştırıyordu. Yolda ona talimat verdim. Sütanneme kendisi için Çerkez diyecektim. Vakıa o horozdan kaçan bir kadın değildi. Fakat belki bir Hıristiyan'ın yanına çıkmak istemezdi. Bu basit entrika genç Frengi daha beter alevlendirdi. Bir tarafa çarpılmış siyah, çürük tahta evler, sökük çatılar karşısında duruyor, 'Oh ne manzara, ne manzara! diye bir türlü ayrılamıyordu. İki saatte eve gelebildik. Bu üç katlı, ahşap, biraz bir binadır. Kapıyı çaldım. ihtiyar Arap açtı.

'Sütannem yok mu?.. ” diye sordum.

"Komşuda. Buyurun.. .

"Haydi Karanfil Dadı, git, koş, benim geldiğimi söyle. Yada bir misafirim var. Bu gece sizde kalacağız” dedim. İçeri girdik. Temiz, fakat karanlık taşlıktan geçerek koca bir merdi yenden çıktık. Misafir odasına genç Frenk bayıldı. Yerde güzel birAcem halısı yayılıydı. Duvarlar —merhum hattat sütbabamın yadigâr bıraktığı— levhalarla süslenmişti.

Yastıklarına fes rengi perdelerin düştüğü sedirler kırmızı velansalarla örtülüydü. Karşı karşıya oturduk. Kafeslere hayran oldu.

"Âdeta kendimi bir rüyanın içinde sanıyorum!” dedi. Sütannem gelince benim gibi elini öptü. Ara sıra başındaki fesini unutuyor; gayr-i ihtiyarî reverans hareketleri izhar ediyordu. Sütannem bunun pek farkına varmadı ama "Konuştuğunuz lâf Çerkezceye benzemiyor” dedi.

Ben, "Anneciğim, bu senin bildiğin Çerkezce değil, Hicretten sonra çıkmış, Rusça ile Çeçence ile karışık yeni bir Çerkezce!” diye kandırdım. Sözde bu Çerkez misafir, hacca gitmek için İstanbul'a gelmişti. Sütannem hac vakti olmadığını hatırlatınca ona da bir kulp buldum. Maksadı daha evvel davranıp İstanbul'da biraz Türkçe öğrenmekti.

"Ah bu yaşta hacı olmak, ne mutlu, ne mutlu, darısı senin başına!.. ” diyordu.

"Amin, amin!

Frenk, ağzımızdan çıkan bu kelimeyi birdenbire tanıyor, aşinalığını göstermek fikriyle kendi şivesiyle tekrarlıyordu: amen, amen!

Sütannem bu Çerkez'le hacca beraber gitmemi tutturdu. Yemek zamanına kadar hep hacdan, hocadan falan bahsettik. Ben sütannemin nasihatlerini çatır çatır hep Çerkezceye tercüme ettim. Sofraya oturunca Frenk bütün bütün bedîî heyecanının içinde gaşyoldu. Yalnız yabancı misafirlere çıkan gümüş sini, zavallıyı deli edecekti. Çatalı bırakıyor, sütannem gibi eliyle yemeğe çalışıyordu. Ben vazgeçirdim. Elle yemek yalnız ihtiyar kadınlara mahsus olduğunu söyledim. Dünyanın en rahat vaziyeti bağdaş kurmak olduğunu iddiaya başlarken sofradan kalktık Kahvelerimizi içtik. Sütbabamın kütüphanesinde yadigâr gibi duran eski yazma kitapları misafirime gösterdim. Nakışlara, ciltlere minyatürlere hayran kaldı. Uyku zamanı gelince, onu Karanfil'le beraber en üst kata çıkardık. Yatağını bahçe üstündeki odaya yapmışlardı. Ayakyolunu falan gösterdim.

"Bonsuvar” dedim. Ben de orta kattaki odaya çekildim. Gece fırtına çıktı. Şiddetli bir yağmur yağdı. Sabahleyin gayet güzel bir hava açılmıştı. Frengi uyanmış, giyinmiş buldum. Yatağın içine oturmuş, bir şeyler yazıyordu.

"Bonjur.. . ”

"Bonjur, mon ami!. ”

"Ne yazıyorsunuz?.

"Oh, tahassüsatımı!.

"O kadar mütehassis mi oldunuz?. "Tarif edemem, size tarif edemem!

Aşağı indik, sabah kahvelerimizi içtik. Sütannemin ellerini öptük. Bu Frenk'i, daha beter Şark pitoreskinin içine batırmak için yayan olarak Fatih'e götürdüm. Caminin karşısındaki kahveye oturduk. Bir nargile ısmarladım. Dışarı üflemesin diye evvelâ ehemmiyetle içmek ameliyesini öğrettim. Keyiflerimiz gelmeğe başlıyordu. Zavallıyı yine azıttırmak, coşturmak için "Azizim, şu karşındaki mabede bak” dedim. "Ne letafet, ne mehabet değil mi?

Frenk gülümsedi, o kadar müteheyyiç görünmedi. Daha dün yıkık çeşmelerin, eğrilmiş duvarların huzurunda deli gibi çırpınan bu adamın kayıtsızlığı tuhafıma gitti. Sordum: "Bu abideyi beğenmediniz mi, yoksa?”

"Bu, bu mabet hiç.. . ” diye mavi gözlerini küçülterek tekrar gülümsedi.

"Ne demek hiç? Bu İstanbul'un en muazzam bir abidesidir.

"Bu, hiç.. . Bu mabet, hiç.. . ” "Ne demek?.. '

"Ben ondan daha mühimmini gördüm. "Olamaz” dedim, "ne vakit gördünüz?” "Bu gece…

"Rüyanızda mı?.

"Hayır.. .

"Ya nerede?. . ”

"Evde.. .

"Hangi evde?.

"Yattığımız evde.. . ” Şaşaladım.

"Ne gördünüz canım?. " dedim.

"Piyer Loti'nin göremediği bir şeyi! Hiçbir Avrupalının tanımadığı bir sırrı!. .

Gülümsüyordum.

"Evet, ben sizin gizli mabedinizi gördüm" dedi.

"Nasıl gizli mabet, canım?.

"Nafile saklıyorsunuz. Ben gördüm işte!. . Asırlardan beri Avrupalıların gözlerinden sakladığınız mahrem mabedinizi, hususî mabedinizi bu gece gördüm. "

"…Ama emin olunuz, bu sırrı muhafaza edeceğim. Paris'e gidince gazetelere yazmayacağım, defterimde mukaddes bir şey gibi bu hatıra saklı kalacak. "

"Lâflarınızdan bir şey anlamıyorum" dedim.

"Israr etmeyiniz gördüm, gördüm.. . "

"Neyi canım?. "

"Gizli mabedinizi! "

"Bizim gizli mabedimiz, falan yoktur. "

"Nafile inkâr ediyorsunuz, ben gördüm. "

"Tuhaf, çok tuhaf! o. " diye başımı sallıyordum. Frenkçik dayanamadı. Cebinden maroken kaplı bir defter çıkardı.

"Bak görmüş müyüm, görmemiş miyim?" dedi.

Son sayfaları okumağa başladı:

'Sabah! Büyük bir heyecan, bir haz içinde şu satırları yazıyorum. Dün Sermet'in takdim ettiği bir Türk'le bu İstanbul'un en meçhul yerine geldim. Meğerse Jacqucs Casanova, Pierre Loti filân konaklarla yalıların selâmlık dairelerinde birer kahve içmekle Şarkı gördük sanıyorlarmış. Asıl Şark görünmeyen tabakalarda. Ben işte hiçbir Avrupalının görmediği şeyi gördüm. Burası ihtiyaç dul bir kadının evi. Gayet dindar bir kadın. Evin içi, sofra takımı âdet, tarzlar, hâsılı her şey hiç bozulmamış.. . Tamamıyla alaturka. Gece beni en üst katta bir odaya yatırdılar Sabahleyin gayet erken uyandım. Yataktan kalktım. Garip bir tecessüs içimi yiyordu. Ayaklarımın ucuna basarak dışarı çıktım. Karşıda bir oda vardı. Kapısı aralıktı. Yavaşça ittim. Bir de ne göreyim? Gizli bir aile mabedi! Beyaz perdeler indik. Aralarından soluk bir aydınlık giriyor Duvarlarda birçok büyük levhalar asılı. Köşelerde ağır ceviz ağacından yapılmış, demir çemberli mezarlar duruyu Şüphesiz bu

mezarlarda sevgili ölülerin mumyaları var. Bir tanesini açmağa çalıştım. Mümkün değil, kitli! Sonra yerde irili ufaklı birçok kaplar duruyor Bazıları bakırdan, bazıları porselenden! İçlerinde kıymetlileri var, meselâ kapının hizasında, birinci mezarın önündeki gayet kıymetli, etrafı altınla yaldızlanmış bir kap. Köşedeki yeşil bir vazo.. . Kim bilir nasıl bir topraktan yapılmış, mabedin içinde manasını anlayamadığım ipten birtakım zaviyeler gerilmiş. Bu mukaddes zaviyelerin üzerinde şüphesiz ölülere ait olan birtakım relikler asılı. Kaplarda mukaddes sular duruyor Bazısında taşacak derecede çok. Mekke'nin, Medine'nin, kim bilir, hangi meçhul, hangi mukaddes köşelerinden gelen bu esrarlı, bu mukaddes sulardan tattım. Biraz kekremsi…Kapların dibinde hafif, ama gayet hafif bir toprak tortusu var. Her kaptan içtim. Hepsinin tadı bir. Kalbim çarpmağa başladı. Memnu bir mabede girmiş bir küfürbaz, bir hain, bir kâfir heyecanıyla dışarı çıktım. Sanki bu mezarlar birdenbire açılacak, içlerinden yüzlerce sene evvel ölmüş ihtiyar Türkler kavuklarıyla, yatağanlarıyla, kalkıp üzerime yürüyecekler sandım. Sanki duvarlardaki levhalar sallandı. Mukaddes kapların içi çalkandı. Sanki o an bir deniz olacak, oralarda beni boğacaklardı. Bu mukaddes suların hiddetini, sükûtunu, ulviyetini şimdi içimde duyuyor gibi oluyorum.

Esrarlı, müphem bir rehavet, bir ateş damarlarıma yayılıym Beynimde karanlık, meçhul bir kubbenin derin akislerini işitiyorum. Öyle anlatılmaz bir heyecan duyuyorum ki…

Kendimi tutamadım. öyle bir kahkaha attım ki. Frenk marpucunu elinden düşürdü. Azıcık daha nargile devrilecekti. Sabah keyfini çatmağa gelmiş müşterilerin afyonlarını patlattım. Dik dik yüzüme bakıyorlardı.

Frenk sordu: "Neye gülüyorsun?.

"Yok sen gizli mabede girmemişsin! " dedim.

"Ya nereye girmişim?

"Sütannemin sandık odasına! " "Sandık odası ne?. .

"Bizim evlerde komot, aynalı dolap falan yoktur. Eşyalarımız, birer sandıkta, sandıklar da bir odada durur. O mezar zannettiğin demir çemberli, ceviz tabutlar, bizim çamaşır sandıklarımızdır. ”

"Ya duvardaki levhalar?.

"Sütbabamın eserleri! Yadigâr diye sütannem satmıyor. ” Frenk inanamıyordu. Ben hâlâ gülüyordum.

"Ya ipten yapılmış hendesî şekiller? O 'relik'ler?. "

"Yağmurlu havalarda çamaşır asmağa mahsus ip. Zaviyeler, müsellesler, tesadüfen teşekkül etmiş; relik zannettiğiniz de kullanılmayan esvaplar.. .

Frenk yine inanamıyordu. Mavi gözleri birdenbire bulutlanmıştı. Yalanımı yakalamış gibi başını salladı. "Ya o mukaddes sular? Onlara ne diyeceksin azizim?.. ” dedi.

"Gece yağmur yağdı. Sütannemin sandık odası, bildim bileli akan Tavandan damlayacak yağmur suları yerleri ıslatmasın diye geceleyin Karanfil, o kapları odaya sıra sıra dizmiş olmalı… ” dedim. Frenk evlerimizin üzerindeki "Maşallah” levhalarını millî bir sigorta şirketinin işaretleri, saçaklarımızda sallanan nazarlık pabuçlarını damdan dama kaçan hırsızların oralara takılıp kalmış ayakkabıları zanneden meşhur millettaşı gibi, bir an durdu, düşündü. Derin derin nargilesini çekti. Yutkundu. Elinde açık kalan defterini cebine soktu. Ben hâlâ duruyor, duruyor, gülüyordum.

“Gülme azizim, sizin sandık odalarınızda bile öyle esrarlı, öyle anlaşılmaz, öyle müphem, öyle dinî bir hâl var ki.

"Ne gibi?.. ”

"Öyle bir şey ki.. . Siz körsünüz.. . Göremiyorsunuz vesselam…”dedi.Fakat bizim göremeyip de o yalnız kendi gördüğü şeyin ne olduğunu bir türlü söyleyemiyordu.

Malûm ya, Türkler hükümlerinde çok naziktirler! "Biz kör isek, işte siz de dilsizsiniz! " cevabı ta dudaklarımın ucuna gelmişken sustum. Hiç ses çıkarmadım.

İlk basım: 29 Teşrin-i evvel 1919, KalamışI]ham, Sayı: 100, 10 Teşrîn-i Sânî [Kasıml 1335/1919, s. 3-4.

Son basım: Polat, N. H. (2019). Ömer Seyfettin bütün hikayeleri. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

EK-3. Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni Çerçevesinde Hedef Öğrenici Grubunun Bildiği Varsayılan Dilbilgisi Yapıları

A1 Kuru Dilbilgisi Kazanımları	A2 Kuru Dilbilgisi Kazanımları
SES OLAYLARI (yumuşama, benzeşme, daralma)	ŞİMDİKİ ZAMAN II (hikâye)
"-DIR" BİLDİRME EKİ	ŞİMDİKİ ZAMAN II (rivayet)
ÇOĞUL EKİ	GEÇMİŞ ZAMAN I (belirsiz –miş) (+/-/?)
SORU EKİ	GEÇMİŞ ZAMAN II (hikâye)
ZAMİRLER (şahıs-işaret-dönüşlülük)	GEÇMİŞ ZAMAN II (rivayet)
İYELİK EKLERİ	GELECEK ZAMAN I (-ecek, -acak)
VAR-YOK CÜMLESİ	GELECEK ZAMAN II (hikâye)
ŞİMDİKİ ZAMAN I (+/-/?)	GELECEK ZAMAN II (rivayet)
HAL EKLERİ	GENİŞ ZAMAN I (-r, -ar, -er)
İSİM TAMLAMALARI	GENİŞ ZAMAN II (hikâye)
BAĞLAÇLAR (ve veya de ile)	GENİŞ ZAMAN II (rivayet)
EDATLAR (den önce/sonra)	EDATLAR (-le, -la)
SIFATLAŞTIRMA (-lı, -sız)	EMİR KİPİ
SIRALAMA (-ıncı, -inci)	BAĞLAÇLAR (ama fakat çünkü bu yüzden)
ÜSTÜNLÜK (en)	İLGİ EKİ (-ki)
GEÇMİŞ ZAMAN I (belirli –di) (+/-/?)	EDATLAR (gibi, kadar)
KARŞILAŞTIRMA (-den daha)	ADLAŞTIRMA (-mak, -mek, -iş)
ZARFLAR (yer-yön)	ZARFLAR (-dıktan sonra, -meden önce)
SIFATLAR (sayı- niteleme)	ZARFLAR (-ken)
PEKİŞTİRME (-dir)	YETERLİLİK (-ebil)

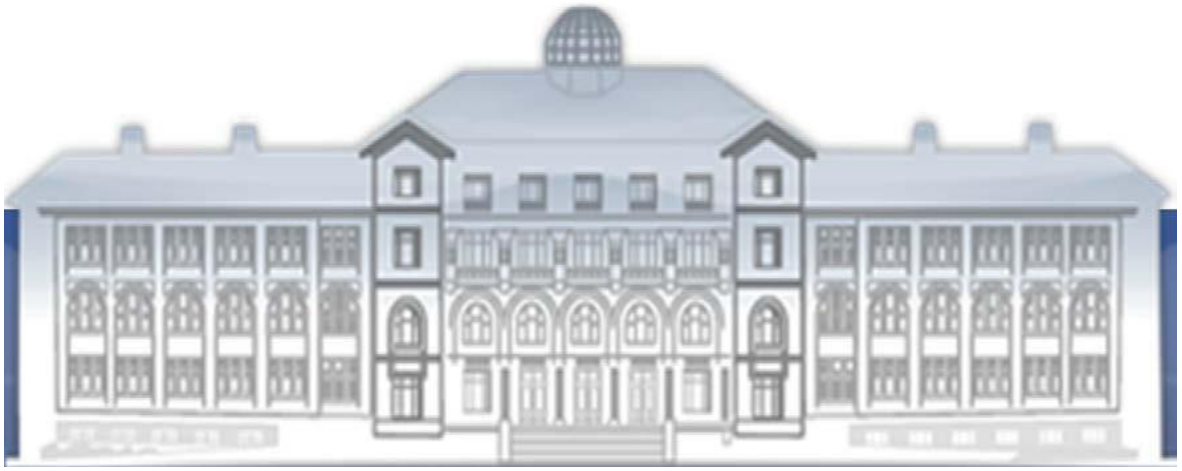

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR…